

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sancti Gregorii Papæ Primi Cognomento Magni Opera

In Tres Tomos Distributa. Ex quamplurimis MSS. Codicibus emendata ;
Additæ Sunt Quædam Notæ in Dialogos & Epistolas ejusdem S. Gregorii

Gregor <I., Papst>

Lutetia Parisiorum, 1675

Liber Primvs. Lectio sancti Evangelii secundum Lucam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74915)

S. GREGORII
PAPÆ,
XL. HOMILIARVM
IN EVANGELIA LIBRI DVO.

AD SECVNDINVM TAVROMENITANVM EPISCOPVM.

Reverentissimo & sanctissimo fratri Secundino* Coepiscopo, Gregorius servus* al. Epif-
servorum Dei. copo.

INTER sacra Missarum solemniam, ex his quæ diebus certis in hac Ecclesia legi ex more solent, sancti Evangelij quadraginta lectiones exposui. Et quarumdam quidem dictata expositio, assistenti plebi est per notarium recitata: quarumdam verò explanationem coram populo ipse locutus sum: atque ita ut loquebar, excepta est. Sed quidam fratres, sacri verbi studio ferventes, antequam ad propositum modum eam quæ dixeram, subtili emendatione perducerem, transfulerunt. Quos rectè ego quasi quibusdam famelicis similes dixerim: qui prius escas edere appetunt, quam plenius excoquantur. Hoc verò ubi scriptum est: *Ductus est Iesus in desertum à spiritu, ut tentaretur à diabolo*: prius quidem quasi sub quadam ambiguitate exposui: sed eandem dubietatem postmodum certa* notatione correxì. Eisdem quoque Homiliis eo quo dictæ sunt ordine, in duobus codicibus ponere curavi: ut & priores viginti, quæ dictatæ sunt, & posteriores totidem, quæ sub oculis dictæ, in singulis essent distinctæ corporibus. Quod verò quædam antepositæ sunt, quæ in Evangelio post leguntur: quædam verò postpositæ, quæ antè per Evangelistam scriptæ sunt, inveniuntur, nequaquam movere tuam fraternitatem debet: quia sicut à me diversis temporibus dictatæ sunt, ita quoque sunt ab exceptoribus in codicibus affixæ. Tua itaque fraternitas, sacris semper lectionibus intenta, si prædictum locum Evangelij invenerit sub dubietate prolutum; vel easdem Homilias repererit ita ut prædixi, non esse dispositas, has inemendatas remansisse cognoscat: & juxta eas, quas per præsentem portitorem mittere studui, corrigat: nulloque modo illas sine emendatione remanere permittat. Editæ autem in scrinio sanctæ Ecclesiæ nostræ retinentur: ut si qui fortè à tua fraternitate longè sunt, hinc inveniant, unde in his quæ emendatæ sunt, certiores fiant.

Mat. 4.

* emendatione et emendatione
Hæc Homilias
duobus codicibus
comprehensas, a se
missas posse
Secundino fratri
Dei intulisse,
memoratur
Ep. 53. l. 7. &
10. Dict. in e-
jus vita l. 4.
c. 74.

LIBER PRIMVS.

Lectionis sancti Evangelii secundum
Lucam.

Luc. 21. c

IN illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis. Erunt signa in sole & luna & stellis, & in terris pressura gentium, præ confusione sonitus maris & fluctuum: arescentibus hominibus præ timore & expectatione,

S. Greg. Tom. I.

qua supervenient universo orbi. Nam virtutes calorum movebuntur. Et tunc videbunt filium hominis venientem in nubibus cum potestate magna & majestate. His autem fieri incipientibus, respicite, & levate capita vestra: quoniam appropinquat redemptio vestra. Et dixit illis similitudinem: Videte ficulneam, & omnes arbores: cum producant jam ex se fructum, scitis quoniam prope est aestus. Ita & vos, cum videritis hac fieri, scitote quoniam prope est regnum Dei. Amen dico vobis:

QQqq

quia non prateribit generatio haec, donec omnia fiant. Caelum & terra transibunt: verba autem mea non transibunt.

HOMILIA PRIMA.

Habita ad populum in basilica S. Petri Apostoli, Dominica secunda Adventus Domini.

DOMINUS ac redemptor noster, fratres charissimi, paratos nos invenire desiderans, senescentem mundum quem mala sequantur denunciat; ut nos ab ejus amore compescat. Appropinquantem ejus terminum quantae percussiones praeveniant, innotescit: ut si Deum metuere in tranquillitate nolumus, vicinum ejus judicium vel percussioibus attriti timeamus. Huic etenim lectioni sancti Evangelij, quam modò vestra fraternitas audivit, paulò superius Dominus praemisit, dicens: *Exurget gens contra gentem, & regnum adversus regnum: & erunt terrae motus magni per loca, & pestilentiae, & fames.* Et quibusdam interpositis, hoc quod modò audistis, adjunxit: *[Erunt signa in sole, & luna, & stellis, & in terris pressura gentium, praefusione fontis maris & fluctuum.]* Ex quibus profectò omnibus alia jam facta cernimus, alia è proximo ventura formidamus. Nam gentem super gentem exurgere, earumque pressuram terris insultere, plus jam in nostris temporibus cernimus, quam in codicibus legimus. Quòd terrae motus urbes innumeras obruat, ex aliis mundi partibus scitis quam frequenter audivimus. Pestilentias sine cessatione patimur. Signa verò in sole, & luna, & stellis, adhuc apertè minimè videmus: sed quia & haec non longè sint, ex ipsa jam aëris immutatione colligimus. Quamvis priusquam Italia gentili gladio ferienda traderetur, igneas in caelo acies vidimus, ipsum qui postea humani generis fulus est, sanguinem conculcantes. Confusio autem maris & fluctuum necdum nova exorta est. Sed cum multa praenunciata jam completa sint, dubium non est, quin sequantur etiam pauca quae restant: quia sequentium rerum certitudo, est praeritarum exhibitio. Haec nos, fratres charissimi, idcirco dicimus, ut ad cautelam studium vestrae mentes evigilent: ne securitate torpeant, ne ignorantia languescant, sed semper eas & timor sollicitet, & in bono opere sollicitudo confirmet, pensantes hoc quod Redemptoris nostri voce subjungitur: *[Arrescentibus hominibus praetimore & expectatione, quae supervenient universo orbi. Nam virtutes caelorum movebuntur.]* Quid etenim Dominus virtutes caelorum, nisi Angelos, Archangelos, Thronos, Dominationes, Principatus & Potestates appellat? quae in adventu districti judicis nostris tunc oculis visibiliter apparebunt, ut districtè tunc à nobis exigant hoc, quod modò invisibilis conditor aequanimiter portat. Ubi & subditur: *[Et tunc videbunt filium hominis venientem in nubibus cum potestate magna & majestate.]* Ac si apertè dicere: In potestate & majestate visuri sunt, quem in humilitate positum audire noluerunt: ut virtutem ejus tantò tunc districtius sentiant, quantò nunc cervicem cordis ad ejus patientiam non inclinant. Sed quia haec contra reprobos dicta sunt, mox ad electorum consolationem verba vertuntur. Nam & subditur: *[His autem fieri incipientibus, respicite & levate capita vestra, quoniam appropinquat redemptio vestra.]* Ac si apertè Veritas electos suos

A admoveat, dicens: Quum plagae mundi crebescunt, quum terror judicij virtutibus commotis ostenditur, levate capita, id est, exhilarate corda: quia dum finitur mundus, cujus amici non estis, prope sit redemptio quam quaeristis. In scriptura etenim sacra saepe caput pro mente ponitur: quia sicut capite reguntur membra, ita & cogitationes mente disponuntur. Levare itaque capita, est mentes nostras ad gaudia patriae caelestis erigere. Qui ergo Deum diligunt, ex mundi fine gaudere atque hilarescere jubentur: quia videlicet eum quem non amaverunt. Absit enim ut fidelis quisque qui Deum videre desiderat, de mundi percussioibus luceat, quem finiri eisdem suis percussioibus non ignorat. Scriptum namque est: *Quicumque voluerit amicus esse saeculi hujus, inimicus Dei constituitur.* Qui ergo appropinquante mundi fine non gaudet, amicum se illius esse testatur, atque per hoc inimicus Dei esse convincitur. Sed absit hoc à fidelium cordibus, absit ab his qui & esse aliam vitam per fidem credunt, & eam per operationem diligunt. Ex mundi enim destructione lugere, eorum est qui radices cordis in ejus amore plantaverunt, qui sequentem vitam non quaerunt, qui illam neque esse suspicantur. Nos autem qui caelestis patriae gaudia aeterna cognovimus, festinare ad ea quantocumque debemus. Optandum nobis est citius pergere, atque ad illam breviorè via pervenire. Quibus enim malis mundus non urgetur? Quae nos tristitia, quae adversitas non angustat? Quid est vita mortalis, nisi via? Et quale sit, fratres mei, perpendite, in labore via lassescere, & tamen eandem viam nolle finire. Quòd autem calcari mundus ac despici debeat, Redemptor noster provida comparatione manifestat, cum protinus adjungit: *[Videte ficulneam & omnes arbores, cum producant jam ex se fructum, scitis quia prope est aestas. Ita & vos cum videritis haec fieri, scitote quoniam prope est regnum Dei.]* Ac si apertè dicat: Quia sicut ex fructu arborum vicina aestas cognoscitur, ita ex ruina mundi prope esse agnoscitur regnum Dei. Quibus profectò verbis ostenditur, quia fructus mundi ruina est. Ad hoc enim crescit, ut cadat. Ad hoc germinat, ut quaecumque germinaverit, cladibus consumat. Bene autem regnum Dei aetati comparatur: quia tunc maroris nostri nebula transeunt, cum vita dies aeterni Solis claritate fulgescunt. Quae omnia sub magna certitudine confirmantur, cum sententia subjungitur qua dicitur: *[Amen dico vobis, quia non prateribit generatio haec, donec omnia fiant. Caelum & terra transibunt, verba autem mea non transibunt.]* Nihil enim in rerum corporalium natura caelo & terra durabilis: & nihil in rerum natura tam velociter, quam sermo transit. Verba enim quousque imperfecta sunt, verba non sunt: cum verò perfecta fuerint, omnino jam non sunt; quia nec perfici nisi transeundo possunt. Ait ergo: *[Caelum & terra transibunt, verba autem mea non transibunt.]* Ac si apertè dicat: Omne quod apud vos durabile est, sine mutatione durabile ad aeternitatem non est: & omne quod apud me transire cernitur, fixum & sine transitu tenetur; quia sine mutabilitate manentes sententias exprimit meus sermo qui transit. Ecce fratres mei jam cernimus quod audiebamus. Novis quotidie & crebrescentibus malis mundus urgetur. Ex illa plebe innumera quanti remanseritis, aspicietis, & tamen adhuc quotidie flagella l. 4. c. 65. urgent, repentini casus opprimunt, novae nos & improvisae elades affligunt. Sicut enim in juventute viget corpus, forte & incolame manet pectus, torosa cervix, plena sunt brachia; in annis autem senilibus statura curvatur, cervix exsiccata deponitur, frequentibus suspensis pectus urgetur, virtus deficit, loquentis verba anhelitus intercidit; nam est languor desit, plerumque senibus ipsa sua salus aegritu-

Enc. 27. b
Joan. Diac.
l. 4. c. 65.

* al. tribulationibus

* al. subtrat.

* al. ex iso
q. n. h. g. f. e.
sanguine

Joan. Diac.
l. 4. c. 65.
vii.

do est: ita mundus in annis prioribus velut in juvenute viguit, ad propagandam humani generis prolem robustus fuit, salute corporum viridis, opulentia rerum pinguis; at nunc ipsa sua senectute deprimitur, & quasi ad vicinam mortem molestiis crescentibus urgetur. Nolite ergo, fratres mei, diligere quem videtis diu stare non posse. Præcepta Apostolica in animo ponite, quibus nos admonet, dicens: *Nolite diligere mundum, neque ea qua in mundo sunt: quia si quis diligit mundum, non est charitas Patris in eo.* Nudiustertius fratres agnovisti, quod subito turbine annosa arbuta eruta, destructa domus, atque Ecclesie à fundamentis eversa sunt. Quanti ad vesperum sani atque incolumes, aëuros se in crastinum aliquid perabant: & tamen nocte eadem, repentina morte defuncti sunt, in laqueo ruinæ deprehensi? Sed considerandum nobis est, dilectissimi, quod ad hæc agenda invisibilis iudex venti tenuissimi spiritum movit, unius procellam nubis excitavit, & terram subruit, castra tot ædificiorum fundamenta concussit. Quid ergo iudex iste facturus est quum per semetipsum venerit, & in ultionem peccatorum ira ejus exarserit, si portari non potest quum nos per tenuissimam nubem ferit? In ira ejus præsentia quæ caro subsistet, si ventum movit, & terram subruit, concitavit aëra, & tot ædificia stravit: Hanc distractionem venturi judicis Paulus considerans, ait: *Horrendum est incidere in manus Dei viventis.* Hanc Psalmista exprimit, dicens: *Deus manifeste veniet, Deus noster, & non flebit. Ignis in conspectu ejus ardebit, & in circuitu ejus tempestas valida.* Distractionem quippe * tanti judicis, tempestas ignisque comitantur: quia tempestas examinat, quos ignis exurat. Illum ergo diem, fratres charissimi, ante oculos ponite, & quidquid modò grave creditur, in ejus comparatione levigatur. De illo etenim die per Prophetam dicitur: *Juxta est dies Domini magnus, juxta & velox nimis. Vox diei Domini amara, tribulabitur ibi fortis. Dies ira, dies illa, dies tribulationis & angustia, dies calamitatis & miseria, dies tenebrarum & caliginis, dies nebula & turbis, dies tubæ & clangoris.* De hac die Dominus iterum per Prophetam dicit: *Adhuc semel & ego movebo non solum terram, sed etiam calum.* Ecce, ut prædiximus, aërem movit, & terra non subsistit: quis ergo ferat, cum cælum moverit? Quid autem terrores quos cernimus, nisi sequentis iræ præcones dixerimus? Unde & considerare necesse est, quia ab illa tribulatione ultima tantum sunt istæ tribulationes dissimiles, quantum à potentia judicis persona præconis distat. Illum ergo diem, fratres charissimi, totâ intentione cogitate, vitam corrigite, mores mutate, mala tentantia resistendo vincite, perpetrata autem fletibus punite. Adventum namque æterni judicis tantò securiores quandoque videbitis, quanto nunc distractionem illius timendo prævenitis, præstante Domino, &c.

Cap. 13. f. Lectio sancti Evangelij secundum Lucam.

In illo tempore: Assumpsit Iesus duodecim discipulos suos, & ait illis: *Ecce ascendumus Ierosolymam, & consummabuntur omnia, que scripta sunt per prophetas de filio hominis. Tradetur enim gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & conspuetur. Et postquam flagellaverint, occident eum: & die tertia resurget. Et ipsi nihil horum intellexerunt. Erat autem verbum istud absconditum ab eis, & non intelligebant que dicebantur. Factum est autem, cum appropin-*

S. Greg. Tom. I.

quaret Iericho, cæcus quidam sedebat secus viam, mendicans. Et cum audiret turbam prætereuntem, interrogabat quid hoc esset. Dixerunt autem ei, quod Iesus Nazareus transiret. Et exclamavit, dicens: *Iesu fili David, miserere mei.* Et qui præibant, increpabant eum, ut taceret. Ipse vero multo magis clamabat: *Fili David, miserere mei.* Stans autem Iesus iussit illum adduci ad se. Et cum appropinquasset, interrogavit illum, dicens: *Quid tibi vis faciam?* At ille dixit: *Domine ut videam.* Et dixit illi Iesus: *Respice, fides tua te salvum fecit. Et confestim vidit, & sequebatur illum, magnificans Deum. Et omnis plebs ut vidit, dedit laudem Deo.*

HOMILIA II.

Habita ad populum in basilica S. Petri Apostoli, Dominica in Quinquagesima.

Redemptor noster prævidens ex passione sua discipulorum animos perturbandos, eis longè antè & ejusdem passionis pœnam, & resurrectionis suæ gloriam prædicat: ut cum eum morientem, sicut prædictum est, cernerent, etiam resurrecturum non dubitarent. Sed quia carnales adhuc discipuli nullo modo valebant capere verba mysterij, venit ad miraculum. Ante eorum oculos cæcus lumen recipit: ut qui cælestis mysterij verba non caperent, eos ad fidem cælestia facta solidarent. Sed miracula Domini & salvatoris nostri sic accipienda sunt, fratres charissimi, ut & in veritate credantur facta, & tamen per significationem nobis aliquid innuant. Opera quippe ejus & per potentiam aliud ostendunt, & per mysterium aliud loquuntur. Ecce enim quis juxta historiam cæcus iste fuerit, ignoramus: sed tamen quid per mysterium significet, novimus. Cæcum quippe est genus humanum: quod in parente primo à paradisi gaudiis expulsum, claritatem supernæ lucis ignorans, damnationis suæ tenebras patitur: sed tamen per Redemptoris sui præsentiam illuminatur; ut internæ lucis gaudia jam per desiderium videat, atque in via vitæ boni operis gressus ponat. Notandum verò est, quod cum Iesus Jericho appropinquare dicitur, cæcus illuminatur. Jericho quippe luna interpretatur: luna autem in sacro eloquio pro defectu carnis ponitur; quia dum menstruis momentis decrevit, defectum nostræ mortalitatis designat. Dum igitur conditor noster appropinquat Jericho, cæcus ad lumen redit: quia dum divinitas defectum nostræ carnis suscepit, humanum genus, lumen quod amiserat, recepit. Unde enim Deus humana patitur, inde homo ad divina sublevatur. Qui videlicet cæcus rectè & juxta viam sedere, & mendicans esse describitur: ipsa enim Veritas dicit: *Ego sum via.* Qui ergo æternæ lucis claritatem nescit, cæcus est: Sed si jam in Redemptorem credit, juxta viam sedet: si autem jam credit, sed ut æternam lucem recipiat, rogare dissimulat, atque à precibus cessat, cæcus quidem juxta viam sedet, sed minimè mendicat. Si verò & crediderit, & cæcitatem cordis sui cognoverit, & ut lumen veritatis recipiat, postulat, juxta viam cæcus sedet, & mendicat. Quisquis ergo cæcitatibus suæ tenebras agnoscit, quisquis hoc quod sibi deest, lumen æternitatis intelligit, clamat medullis cordis, clamat & vocibus mentis, dicens: *[Iesu fili David, miserere mei.]* Sed quid clamante cæco subjungitur, audiamus: *[Et qui*

Q Q Q Q ij

praebant, increpabant eum, ut taceret.] Quid autem designant isti qui Jesum venientem praecedunt, nisi desideriorum carnalium turbas, tumultusque vitiorum? qui priusquam Jesus ad cor nostrum veniat, tentationibus suis cogitationem nostram dissipant, & voces cordis in oratione perturbant. Saepe namque dum converti ad Dominum post perpetrata vitia volumus, dum contra haec eadem exorare vitia quae perpetravimus, conamur, occurrunt cordi phantasmata peccatorum quae fecimus, mentis nostrae aciem reverberant, confundunt animum, & vocem nostrae deprecationis premunt. Qui praebant ergo, increpabant eum, ut taceret: quia priusquam Jesus ad cor veniat, mala quae fecimus, cogitationi nostrae suis imaginibus illisa, in ipsa nos nostra oratione conturbant. Sed quid adhuc illuminandus iste caecus fecit, audiamus. Sequitur: [Ipse vero multo magis clamabat: Fili David, miserere mei.] Ecce, quem turba increpat ut taceat, magis ac magis clamat: quia quanto graviore turbato cogitationum carnalium premimur, tanto orationi insistere ardentius debemus. Contradicit turba, ne clamemus: quia peccatorum nostrorum phantasmata plerumque & in oratione patimur. Sed nimirum necesse est, ut vox cordis nostri quod durius repellitur, eo valentius insillat: quatenus cogitationis illucitae tumultum superet, atque ad pias aures Domini nimietate suae importunitatis erumpat. In se, ut suspicor, recognoscit unumquodque quod dicimus: quia dum ab hoc mundo animum ad Deum mutamus, dum ad orationis opus convertimur, ipsa quae prius delectabiliter gessimus, importuna postea atque gravia in oratione nostra toleramus. Vix eorum cogitatio manu sancti desiderij ab oculis cordis abjicitur: ut eorum phantasmata per poenitentiae lamenta superantur. Sed cum in oratione nostra vehementer insistimus, transeuntem Jesum figimus. Unde illic subditur: [Stans autem Jesus, iussit illum adduci ad se.] Ecce stat, qui ante transibat: quia dum adhuc turbas phantasmatum in oratione patimur, Jesum aliquatenus transeuntem sentimus. Cum vero orationi vehementer insistimus, stat Jesus ut lucem restituat: quia Deus in corde figitur, & lux amissa reparatur. Qua tamen in re & aliud aliquid nobis Dominus innuit, quod intelligi de humanitate ac divinitate illius utiliter possit. Clamantem etenim caecum Jesus transiens audivit, sed stans miraculum illuminationis exhibuit. Transire namque humanitatis est, stare divinitatis. Per humanitatem quippe habuit nasci, crescere, mori resurgere, de loco ad locum venire. Quia ergo in divinitate mutabilitas non est, atque hoc ipsum mutari, transire est: profecto ille transitus ex carne est, non ex divinitate. Per divinitatem vero ei semper stare est: quia ubique praesens, nec per motum venit, nec per motum recedit. Caecum igitur clamantem Dominus transiens audivit, sed stans illuminavit: quia per humanitatem suam vocibus nostrae caritatis compatiendo misertus est, sed lumen nobis gratiae per divinitatis potentiam infudit. Et notandum quid caeco venienti dicat: [Quid tibi vis faciam?] Numquid qui lumen reddere poterat, quid vellet caecus, ignorabat? Sed peti vult id, quod & nos petere, & se concedere praenoscit. Importune namque ad orationem nos admonet, & tamen dicit: [Scit namque Pater vester caelestis, quid opus sit vobis, ansequam petatis eum.] Ad hoc ergo requirit, ut petatur: ad hoc requirit, ut cor ad orationem excitet. Unde & caecus protinus adjunxit: [Domine, ut videam.] Ecce, caecus a Domino non aurum, sed lucem quaerit. Parvipendit extra liber potest, sine luce videre non potest quod habet. Imitemur ergo, fratres charissimi, eum, quem & corpore audivimus & mente illuminatum. Non

Mat. 6.

A falsas divitias, non terrena dona, non fugitivos honores a Domino, sed lucem quaeramus: nec lucem quae loco clauditur, quae tempore finitur, quae noctium interruptione variatur, quae a nobis communis cum pecoribus cernitur: sed lucem quaeramus, quam videre cum solis Angelis possumus, quam nec initium inchoat, nec finis angustat. Ad quam profecto lucem, via fides est. Unde recte & illuminando caeco protinus respondetur: [Respice, fides tua te salvum fecit.] Sed ad haec cogitatio carnalis dicit: Quomodo possum lucem spiritalem quaerere, quam videre non possum? Unde mihi certum est si sit, quae corporeis oculis non insulget? Cui scilicet cogitationi est quod breviter quisque respondeat: quia & haec ipsa quae sentit, non per corpus, sed per animam cogitat. Et nemo suam animam videt: nec tamen dubitat se animam habere, quam non videt. Ex invisibili namque anima, visibile regitur corpus. Si autem auferatur quod est invisibile, protinus corrumpit hoc quod visibile stare videbatur. Ex invisibili ergo substantia in hac vita visibili vivitur, & esse vita invisibilis dubitatur? Sed jam petenti caeco quid factum sit, vel quid ipse fecerit, audiamus. Sequitur: [Et confesum vidit, & sequebatur illum.] Videt & sequitur, qui bonum quod intelligit, operatur. Videt autem, sed non sequitur, qui bonum quidem intelligit, sed bona operari contemnit. Si ergo, fratres charissimi, caecitatem jam nostrae peregrinationis agnoscerimus: si credendo in Redemptoris nostri mysterium, juxta viam sedemus: si exorando quotidie ab auctore nostro lucem petimus: si eandem lucem jam per intellectum videndo, illuminati post caecitatem lumus; Jesum quem mente cernimus, opere sequamur. Aspiciamus qua graditur, & ejus vestigia imitando teneamus. Jesum etenim sequitur, qui imitatur. Hinc namque dicit: [Sequere me, & dimittite mortuos sepelire mortuos suos.] Sequere enim, dicitur imitare. Hinc rursus admonet, dicens: [Si quis mihi ministrat, me sequatur.] Consideremus ergo qua graditur, ut sequi mereamur. Ecce, cum sit Dominus & creator Angelorum, suscepturus naturam nostram quam condidit, in utero Virginis venit. Nasci tamen in hoc mundo per divites nolit, parentes pauperes elegit. Unde & agnus, qui pro illo offerretur, defuit: columbarum pullos & parviturum ad sacrificium mater invenit. Prosperari in mundo nolit: opprobria irrisionesque toleravit: sputa, flagella, alapas, spineam coronam, crucemque sustinuit: & quia rerum corporalium delectatione a gaudio interno cecidimus, cum qua amaritudine illuc redeatur ostendit. Quid itaque homo pro se pati debet, si tanta Deus pro hominibus pertulit? Qui ergo in Christum jam credidit, sed adhuc avaritiae lucra sectatur, in superbia honoris extollitur, invidiae facibus inardescit, libidinis se immunditia polluit, prospera quae in mundo sunt, concupiscit, Jesum in quem credidit, sequi contemnit. Diverso quippe itinere ambulat, si gaudia delectationesque appetit, cui dux suus viam amaritudinis ostendit. Revocemus ergo ante oculos peccata quae fecimus: consideremus, quam terribilis iudex haec puniturus adveniat: mentem formemus ad lamenta: vita nostra ad tempus amarescat in poenitentia, ne aeternam amaritudinem sentiat in vindicta. Per fletum quippe ad aeterna gaudia ducimur, Veritate pollicente, quae ait: [Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur.] Ad fletum vero per gaudia pervenitur, hac eadem Veritate attestante, quae ait: [Laetate vobis, qui nunc ridetis: quia in gemitibus & flebitis.] Si ergo retributionis gaudium in perventione quaerimus, poenitentiae amaritudinem in via teneamus. Sicque fit, ut non solum vita nostra in Deum proficiat, sed haec ipsa nostra conversatio ad laudem Dei & alios accendat. Unde

Mat. 8. c

Si Ioan. 12. c

Luca 2.

Mat. 5.

Luca 6. c

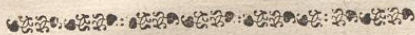

illic subditur : [Et omnis plebs , ut vidit , dedit A
laudem Deo .]

LECTIO sancti Evangelij secundum
Matthæum.

Cap. 12. f

IN illo tempore : Loquente Iesu ad tur-
bas , ecce mater ejus & fratres stabant
foris , quærentes loqui ei . Dixit autem ei
quidam : Ecce mater tua & fratres tui
foris stant , quærentes te . At ille respon-
dens dicenti sibi , ait : *Quæ est mater mea
& qui sunt fratres mei ? Et extendens
manus in discipulos suos , dixit : Ecce ma-
ter mea & fratres mei . Quicumque enim
fecerit voluntatem Patris mei qui in celis
est , ipse meus frater , & soror , & ma-
ter est .*

HOMILIA III.

Habita ad populum in basilica sanctæ Felicitatis martyris , in die natalis ejus .

Sancti Evangelij , fratres charissimi , brevis est
lectio recitata , sed magnis mysteriorum ponderibus gravida . Iesus etenim conditor & redemptor
noster matrem se nosse dissimulat : & quæ ei mater
sit , & qui propinqui , non per cognationem carnis
sed per conjunctionem spiritus designat , di-
cens : [*Quæ est mater mea , & qui sunt fratres
mei ? Quicumque enim fecerit voluntatem Patris
mei qui in celis est , ipse meus frater , & soror ,
& mater est .*] Quibus nobis verbis quid aliud in-
nuit , nisi quod obsequentes jussionibus suis multos
ex Gentilitate colligit , & Judæam , ex cujus carne
est genitus , non agnoscit ? Unde & mater ejus
cum quasi non agnoscitur , foris stare perhibetur :
quia videlicet synagoga idcirco ab auctore suo non
recognoscitur , quia legis observationem tenens ,
spiritalem intellectum perdidit , & sese ad custo-
diam litteræ foris fixit . Sed cum is qui voluntatem
Patris fecerit , soror & frater Domini dicitur , pro-
ter utrumque sexum qui ad fidem colligitur , mirum
non est : mirandum verò valde est , quomodo etiam
mater dicatur . Fideles enim discipulos fratres vocare
dignatus est , dicens : *Ite , nunciate fratribus
meis .* Qui ergo frater Domini fieri ad fidem veni-
endo potuerit , quærendum est quo modo etiam &
mater esse possit . Sed sciendum nobis est , quia qui
Christi frater & soror est credendo , mater efficitur
predicando . Quasi enim parit Dominum , quem
cordi audientis infuderit . Et mater ejus efficitur , si
per ejus vocem amor Domini in proximi mente ge-
neratur . Ad quam rem nobis idoneè confirman-
dam adest beata Felicitas , cujus hodie natalitia ce-
lebramus ; quæ credendo extitit ancilla Christi , &
predicando facta est mater Christi . Septem quippe
filios , sicut in gestis ejus emendatioribus legitur ,
sic post se timuit vivos in carne relinquere , sicut car-
nales parentes solent metuere ne mortuos præmit-
tant . In persecutionis enim labore deprehensa , fi-
liorum corda in amore supernæ patriæ predicando
roboravit : & parturivit spiritu , quos carne pepe-
rerat ; ut predicatione pareret Deo , quos carne pe-
pererat mundo . Considerate , fratres charissimi , in
femineo corpore virile pectus . Ad mortem stetit im-
peterrita . Amittere se in filiis lumen veritatis ti-
muit , si non fuisset orbara . Nunquid ergo hanc fe-
minam martyrem dixerim ? sed plus quam marty-
rem . Certè Dominus , cum de Joanne loqueretur ,

Mat. 28.

dixit : *Quid existis in desertum videre ? Propheta-
tam & virique dico vobis , & plus quam prophetam .*
Et Joannes ipse requisitus respondit , dicens : *Non
sum propheta .* Qui enim se plus quam prophetam
noverat , esse prophetam negabat . Qui idcirco
plus quam propheta dicitur ; quia propheta offi-
cium est ventura prænunciare , non etiam ostendere .
Joannes verò plus quam propheta est ; quia quem
verbo dixit , digito ostendit . Non ergo hanc femi-
nam martyrem , sed plus quam martyrem dixerim ,
quæ septem pignoribus ad regnum præmissis , to-
ties ante se* mortua , ad pœnas prima venit , sed
pervenit octava . Apexit mater & cruciata & im-
peterrita filiorum mortem , spei gaudium adhibuit
dolori naturæ . Timuit viventibus , gavisa est morien-
tibus . Optavit nullum post se relinquere , ne si quem
haberet superstitem , non posset habere consortem .
Nemo ergo ex vobis , fratres charissimi , existimet
quod ejus cor morientibus filiis , etiam carnalis affe-
ctus minimè pulsarit . Neque enim filios , quos car-
nem suam esse noverat , sine dolore poterat morientes
videre : sed erat vis amoris interior , quæ dolorem
vinceret carnis . Unde & passuro Petro dicitur : *Cum
senueris , extendes manus tuas , & alius te cinget , &
ducet quò tu non vis .* Neque enim si plenissimè Pe-
trus nollet , pro Christo pati potuisset : sed marty-
rium , quod per infirmitatem carnis noluit , per vir-
tutem spiritus amavit . Qui dum per carnem ad pœ-
nas trepidat , per spiritum ad gloriam exultat : actum-
que est , ut cruciatum martyrij nolendo voluisset .
Sic nos quoque cum gaudium quærimus salutis ,
amarum poculum sumimus purgationis . Amari-
tudo quidem in poculo displicet , sed restituenda
per amaritudinem salus placet . Amavit ergo juxta
carnem Felicitas filios suos , sed pro amore cele-
stis patriæ mori etiam coram se voluit quos ama-
vit . Ipsa eorum vulnera accepit , sed ipsa in eis-
dem ad regnum prævenientibus exerevit . Rectè
ergo hanc feminam ultra martyrem dixerim ,
quæ toties in filiis desiderabiliter extincta , dum
multiplex martyriam sustinuit , ipsam quoque mar-
tyrij palmam vicit . Fertur apud veteres mos fuisse ,
ut quisquis Consul existeret , juxta ordinem tem-
porum honoris sui locum teneret : at si quis poste-
rius ad Consulatum veniens , Consul non semel ,
sed bis fortasse aut tertio fieret , etiam illos laude
& honore transcenderet , qui non plus quam semel
Consules extitissent . Vicit ergo beata Felicitas mar-
tyres , quæ tot ante se morientibus filiis , pro Chri-
sto frequenter occubuit : quia & amor illius , sola
sua mors minimè sufficit . Consideremus , fratres ,
hanc feminam , consideremus vos , qui membris
corporis viri sumus , in ejus comparatione quid
existimabimur . Sæpe namque agenda aliqua bona
proponimus , sed si unus contra nos vel levissi-
mus sermo ab ore iridentis eruperit , ab intentio-
ne actionis nostræ fracti protinus & confusi resili-
mus . Ecce nos plerumque à bono opere verba re-
vocant : Felicitatem verò à sancta intentione fran-
gere nec tormenta potuerunt . Nos injuriam ma-
ledictionis in autem maledictoris impingimus :
hæc ad regnum etiam per ferrum exiit , nihilque
esse quod obsisteret , æstimavit . Nos ad præcepta
Dominica largiri nostra saltem superflua volumus :
hæc non solum Deo suam substantiam contulit ,
sed pro illo etiam propriam carnem dedit . Nos
cum ex divina jussione filios amittimus , sine conso-
latione lugemus : hæc eos velut mortuos plangeret ,
si non obtulisset . Cum ergo ad illud terribile examen
districtus judex venerit , quid nos viri dicemus ,
cum hujus femine gloriæ viderimus ? De debili-
tate mentis suæ quæ tunc erit viris excusatio ,
quando hæc ostendetur , quæ cum sæculo & sexum
vicit ? Sequamur ergo , fratres charissimi , districtam
& asperam Redemptoris viam : usi quippe virtutum
QQqq iij

ita jam plana facta est, ut per eam feminis libeat ambulare. Despiciamus cuncta presentia: nulla sunt etenim in hoc mundo, quæ transire possunt. Turpe sit diligere, quod constat citius perire. Non nos terrenarum rerum amor superet, non superbia inflet, non ira dilaniet, non luxuria polluat, non invidia consumat. Amore nostri, fratres charissimi, Redemptor noster accubuit, & nos amore ejus discamus vincere nosmetipsos. Quod si perfectè agimus, non solum imminentes pœnas evademus, sed unâ cum Martyribus gloriâ remunerabimur. Nam quamvis occasio persecutionis desit, habet tamen & pax nostra martyrium suum: quia etsi carnis colla ferro non subdimus, spiritali tamen gladio carnalia desideria in mente trucidamus, ipso adjuvante, &c.

LECTIO sancti Evangelij secundum Matthæum.

IN illo tempore: *Misit Iesus duodecim discipulos suos, præcipiens eis dicens: In viam gentium ne abieritis, & in civitates Samaritanorum ne intraveritis: sed potius ite ad oves, quæ perierunt domus Israël. Euntes autem predicatè, dicentes, quia appropinquavit regnum celorum. Infirmos curate, mortuos suscite, leprosos mundate, demones ejicite. Gratis accepistis, gratis date. Nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis vestris: non peram in via, neque duas tunicas, neque calceamenta, neque virgam. Dignus est enim operarius cibo suo.*

HOMILIA IV.

Habita ad populum in basilica sancti Stephani martyris, de Apostolis.

CUM constet omnibus, fratres charissimi, quia Redemptor noster in mundum pro redemptione Gentium venit, cum Samaritanos quotidie ad fidem vocari conspiciamus: quid est quod in prædicationem discipulos mittens, dicit: *[In viam Gentium ne abieritis, & in civitates Samaritanorum ne intraveritis: sed potius ite ad oves, quæ perierunt domus Israël.]* Nisi hoc quod ex facti sine colligimus: quia prius soli Judææ voluit, & postmodum cunctis Gentibus prædicari: ut dum illa converti vocata renueret, prædicatores sancti ad vocationem Gentium per ordinem venirent: quatenus Redemptoris nostri prædicatio à propriis repulsa, Gentiles populos quasi extraneos quæreret: & quod Judæis fiebat in testimonium, hoc Gentibus gratiæ esset incrementum. Erant enim tunc qui de Judæa vocandi essent, & de Gentibus vocandi non essent. Nam & in Apostolorum actibus prædicante Petro legimus & prius Hebræorum tria millia, & postea quinque millia credidisse. Et cum prædicare Apostoli Gentibus in Asia voluissent, per Spiritum prohibiti esse memorantur: & tamen ipse Spiritus, qui prius prædicationem prohibuit, hanc Asianorum cordibus postmodum infudit. Nam diu est quod Asia cuncta jam credit. Idcirco ergo prius prohibuit, quod postmodum fecit: quia tunc in illa erant qui salvandi non erant. Tunc in illa erant, qui necdum ad vitam reparari merebantur, nec tamen gravius de contempta prædicatione judicari. Subtili ergo occultoque judicio à quorundam auribus prædicatio sancta subtrahitur; quia suscitari per gratiam non merebantur. Unde necesse est, fratres charissimi, ut

Act. 2. c. 4.

Act. 26. a

A in omni quod agimus, omnipotentis Dei super nos consilia occulta timeamus: ne dum mens nostra exterius fusa, à sua se * voluptate non revocat, intus contra eam iudex terribiliter adversa disponat. Quod bene Psalmista intuens, ait: *Venite & videte opera Domini, quam terribilis in consiliis super filios hominum.* Vidit namque quod alius misericorditer vocatur, alius iustitia exigente repellitur. Et quia alia parcendo Dominus, alia irascendo disponit, expavit quod penetrare non potuit. Et quem non solum investigabilem, sed etiam in quibusdam suis sententiis inflexibilem vidit, terribilem in consiliis esse memoravit. Missis autem prædicatoribus, quid præcipiatur, audiamus. *[Euntes predicatè, dicentes, quia appropinquavit regnum celorum.]* Hoc jam, fratres charissimi, etiam si Evangelium taceat, mundus clamat. Ruinæ namque illius, voces ejus sunt. Qui enim tot attritus percussionebus, à gloria sua cecidit, quasi jam nobis è proximo regnum aliud quod sequitur ostendit. Ipsi jam & à quibus amatur, amarus est. Ipse ejus ruinæ prædicant quod amandus non est. Si enim ruinam sui domus quassata minaretur, quisquis in illa habitaret, fugeretur: & qui stantem dilexerat, recedere quanto citius à cadente festinaret. Si igitur mundus cadit, & nos cum amando amplectimur, opprimi volumus potius, quam habitare: quia nulla nos ratio à ruina illius separat, quos ejus passionibus amor ligat. Facile est ergo nunc jam cum destructa omnia cernimus, animum nostrum ab ejus dilectione disjungere. Sed hoc illo tempore difficillimum fuit, * quo prædicatè celorum regnum invisibile mitebantur, cum longè lateque omnia cernerent florere regna terrarum. Unde & adjuncta sunt prædicatoribus sanctis miracula; ut fidem verbis daret virtus ostensa, & nova facerent, qui nova prædicarent, sicut in hac eadem lectione subjungitur: *[Infirmos curate, mortuos suscite, leprosos mundate, demones ejicite.]* Florente mundo, crescente humano genere, diu in hac vita subsistente carne, exuberante rerum opulentia; quis cum audiret vitam esse aliam, crederet? Quis invisibilia visibilibus præferret? Sed ad salutem redeuntibus infirmis, ad vitam resurgentibus mortuis, carnis munditiam recipientibus leprosis, ereptis à jure immundorum spirituum demoniacis, tot visibilibus miraculis exactis, quis non crederet quod de invisibilibus audiret? Ad hoc quippe visibilia miracula coruscant, ut corda videntium ad fidem invisibilium pertrahant: ut per hoc quod mirum foris agit, hoc quod intus est, longè mirabilius esse sentiat. Unde nunc quoque cum fidelium numerositas excrevit, intra sanctam Ecclesiam multi sunt qui viam virtutum tenent, sed signa virtutum non habent: quia frustra miraculum foris ostenditur, si deest quod intus operetur. Nam juxta magistri gentium vocem: *Lingua in signum sunt non fidelibus, sed infidelibus.* Unde & idem prædicator egregius inter prædicationis verba dormientem, cadentemque de fenestra Eutychem, atque à vita funditus extinctum, coram cunctis infidelibus orando suscitavit. Meliten veniens, & plenam infidelibus insulam sciens, patrem Publij dysenteria febrilique vexatum, orando sanavit. Peregrinationis verò suæ comitem, & sanctæ prædicationis adiutorem Timotheum ex infirmitate stomachi lassescentem non verbo curavit, sed medicinali arte * reparavit, dicens: *Modico vino mere, propter stomachum & frequentes tuas infirmitates.* Qui ergo infirmum infidelem, & ut credimus, mortuum, una prece salvat, cur & ægrotum socium prece non roborat? Quia nimirum ille foris per miraculum sanandus erat, qui interius vivus non erat: ut per hoc quod exterior porrestas ostenderet, hunc ad vitam interior virtus animaret. Ægrotanti autem fideli socio exhibenda foris signa non fuerant, qui salubriter intus

* al. voluntate

psal. 69. b

10an. Dia. in vita Greg. lib. 4. c. 65.

* al. quia tunc

1. Cor. 14.

Act. 20. b

Act. 28. b

* al. medietate parat, 1. Tim. 5.

vivebat. Sed concessa potestate prædicationis, concessis virtutum miraculis, quid Redemptor noster subjungat, audiamus: [*Gratis accepistis, gratis date.*] Præciebat namque nonnullos hoc ipsum donum accepti Spiritus in usum negociationis inflexuros, & miraculorum signa ad avaritiæ obsequium declinatos. Hinc est enim, quod Simon magus per impositionem manus edita miracula conspiciens, percipere donum Spiritus sancti pecuniâ voluit: scilicet ut deterius venderet, quod malè comparasset. Hinc de templo Redemptor noster flagello de reticulis facto turbas eiecit, cathedras vendentium columbas evertit. Columbas quippe vendere, est impositionem manus qua Spiritus sanctus accipitur, non ad vitæ meritum, sed ad præmium dare. Sed sunt nonnulli, qui quidem nummorum præmia ex ordinatione non accipiunt, & tamen sacros ordines pro humana gratia largiuntur: atque de largitate eadem, laudis solummodo retributionem querunt. Hi nimirum quod gratis acceptum est, gratis non tribuunt: quia de impenso officio sanctitatis, nummum expetunt favoris. Unde bene cum iustum virum describeret Propheta, ait: *Qui excutit manus suas ab omni munere; sed adjunxit, ab omni;* quia aliud est munus ab obsequio, aliud munus à manu, aliud munus à lingua. Munus quippe ab obsequio, est subjectio indebitè impensa: munus à manu, pecunia est: munus à lingua, favor. Qui ergo sacros ordines tribuit, tunc ab omni munere manus excutit, quando in divinis rebus non solum nullam pecuniam, sed etiam humanam gratiam non requirit. Sed vos, fratres charissimi, quos secularis habitus tenet, cum quæ sint nostra cognoscitis, mentis oculos ad vestra revocate. Cuncta erga vos vicissim gratis agite. Nolite operis vestri in hoc mundo retributionem querere, quem cum tanta jam cernitis velocitate defecisse. Sicut malè acta abscondi vultis ne alij videant: ita bona ne ad humanam laudem appareant cavete. Neque mala quoque modo, nec bona pro temporali retributione faciatis. Ipsum vestri operis testem quarite, quem iudicem sustineris. Occulta nunc bona vestra esse videat, ut ea retributionis sue tempore in publico ostendat. Sicut carni vestræ ne deficiat, cibos quotidie præbetis: sic mentis vestræ quotidiana alimenta bona sint opera. Cibo corpus pascitur, pio opere spiritus nutriatur. Quod morituræ carni tribuitis, victuræ in perpetuum animæ non negetis. Si quando enim repentinus ignis habitaculum absumit, quisquis ejus possessor exiterit, rapit quod valuerit, & fugit: lucrum deputat, si quid secum ex ignibus tollat. Ecce tribulationum flamma mundum concremat, & cuncta quæ in eo speciosa videbantur, finis jam proximus velut ignis devastat. Lucrum ergo, fratres charissimi, maximum credite, si vobiscum aliquid de illo rapiatis, si quid fugientes tollitis, si hoc quod perire manendo poterat, ad retributionem vobis perpetuam largiendo servatis. Terrena quippe omnia servando amittimus, sed bene largiendo servamus. Cum velocitate tempora fugiunt. Ad videndum ergo citius iudicem nostrum, quia cum magna importunitate impellimur, ei bonis actibus cum festinatione præparamur: donante Domino nostro, &c.

Lectio sancti Evangelij secundum Matthæum.

Cap. 4. c.

In illo tempore: Ambulans Iesus juxta mare Galilææ, vidit duos fratres, Simonem, qui vocatur Petrus, & Andream fratrem ejus, mittentes rete in mare (erant enim piscatores,) & ait illis: Venite post me, & fa-

Aciam vos fieri piscatores hominum. At illi continuo relictis retibus, secuti sunt eum. Et procedens inde, vidit alios duos fratres, Jacobum Zebedæi, & Ioannem fratrem ejus in navi, cum Zebedæo patre eorum, reficientes retia sua, & vocavit eos. Illi autem statim relictis retibus & patre, secuti sunt eum.

HOMILIA V.

Habita ad populum in basilica beati Andrea Apostoli, in die natalis ejus.

Audistis, fratres charissimi, quia ad unius iustionis vocem Petrus & Andreas relictis retibus secuti sunt Redemptorem. Nulla verò de præmio adhuc miracula viderant, nihil ab eo de præmio æternæ retributionis audierant: & tamen ad unum Domini præceptum, hoc quod possidere videbantur, obliti sunt. Quanta nos ejus miracula videmus, quot flagellis affligimur, quantis minarum asperitatibus detremur: & tamen vocentem sequi contemnimus? In celo jam sedet, qui de conversione nos admonet: jam jugo fidei colla gentium subdidit, jam mundi gloriam stravit, jam ruinis ejus crebescens, districti sui judicij diem propinquantem denunciat: & tamen superba mens nostra non vult hoc sponte deferere, quod quotidie perdit invita. Quid ergo, charissimi, quid in ejus judicio dicturi sumus, qui ab amore præsentis sæculi nec præceptis flectimur, nec verberibus emendamur? Sed fortasse aliquis tacitis sibi cogitationibus dicat: Ad vocem Dominicam uterque iste piscator quid aut quantum dimisit, qui pene nihil habuit? Sed hæc in re, fratres charissimi, affectum debemus potius pensare, quàm censum. Multum reliquit, qui sibi nihil retinuit: multum reliquit, qui quantum libet parum, totum deseruit. Certè nos & habita cum amore possidemus, & ea quæ minimè habemus, ex desiderio quarimus. Multum ergo Petrus & Andreas dimisit, quando uterque etiam desideria habendi dereliquit. Multum dimisit, qui cum re possessa etiam concupiscentiis renunciavit. A sequentibus ergo tanta dimissa sunt, quanta à non sequentibus concupisci potuerunt. Nemo igitur etiam cum quosdam conspiciat multa reliquisse, apud semetipsum dicat: Imitari mundi hujus contemptores volo, sed quod relinquam, non habeo. Multa fratres relinquitis, si desiderijs terrenis renunciatis. Exteriora etenim nostra Domino quamlibet parva sufficiunt. Cor namque, & non substantiam pensat: nec perpendit quantum in ejus sacrificio, sed ex quanto proferatur. Nam si exteriorem substantiam perpendamus, ecce sancti negotiatores nostri perpetuam Angelorum vitam datis retibus & navi mercati sunt. Estimationem quippe pretij non habet: sed tamen regnum Dei tantum valet, quantum habes. Valuit namque Zacchæo dimidium substantiæ: quia dimidium aliud ad hoc quod injustè abstulit, restituendum in quadruplum reservavit. Valuit Petro & Andrea dimissis retibus & navi: valuit viduæ duobus minutis: valuit alteri calice aquæ frigidæ. Regnum itaque Dei, ut diximus, tantum valet, quantum habes. Pensate igitur, fratres, quid vilius cum emitur, quid carius cum possidetur. Sed fortasse nec calix aquæ frigidæ suppetit qui indigenti præbeatur: etiam tunc securitatem nobis promittit sermo divinus. Redemptore etenim nato, cali cives ostensi sunt, qui clamarent: *Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.* Ante Dei namque oculos nunquam est vacua manus à munere, si fuerit arca cordis repleta bona

Luc. 19. b

Mat. 4. c

Luc. 21. d

Mat. 10. e

Luce 2. b

Psal. 55. c.

voluntate. Hinc etenim Psalmista dicit: *In me sunt A* *Deus vota tua, quae reddam, laudationes tibi.* Ac si apertè dicat: Etsi exterius munera offerenda non habeo, intra memetipsum tamen invenio, quod in ara laudis impono: quia qui nostra datione non pascaris, oblatione cordis melius placaris. Nihil quippe offertur Deo ditius voluntate bona. Voluntas autem bona est, sic adversa alterius sicut nostra pertimescere; sic de prosperitate proximi, sicut de nostro profectù gratulari: aliena damna, nostra credere; aliena lucra, nostra putare: amicum non propter mundum, sed propter Deum diligere; inimicum etiam amando tolerare: nulli quod pati non vis, facere; nulli quod tibi justè impendi desideras, denegare: necessitati proximi non solum juxta vires succurrere, sed prodesse etiam ultra vires velle. Quid ergo isto holocausto locupletius, quando per hoc quod Deo B immolat in ara cordis, anima semetipsam mactat? Sed hoc bona voluntatis sacrificium nunquam plenè perfolvitur, nisi mundi hujus cupiditas perfectè deferatur. Nam quidquid in eo concupiscimus, hoc procul dubio proximis invidemus. Videtur etenim quia nobis desit, quod alter assequitur. Et quia semper invidia à bona voluntate discordat, mox ut hæc mentem ceperit, illa discedit. Unde prædicatores sancti ut possent proximos perfectè diligere, studuerunt in hoc sæculo nihil amare, nihil unquam appetere, nihil * etiam cum appetitu possidere. Quos bene Isaias intuens, ait: *Quis sunt isti, qui ut nubes volant. & quasi columbae ad fenestras suas?* Vidit quippe terrena eos despiciere, mente caelestibus propinquare, verbis pluere, miraculis coruscare. Et quos à terrenis contagiis sancta prædicatio & sublimis vita suspenderat, hos volantes pariter & nubes appellat. Fenestras autem, nostri sunt oculi: quia per ipsos anima respicit, quod exterius concupiscit. Columba verò simplex est animal, atque à malitia fellis alienum. Quasi columbae ergo ad fenestras suas sunt, qui nihil in hoc mundo concupiscunt, qui omnia simpliciter aspiciunt, & in hæc quæ vident, rapacitatis studio non trahuntur. At contra, miluus & non columba ad fenestras suas est, qui ad ea quæ oculis considerat, rapine desiderio anhelat. Quia ergo, fratres charissimi, beati Andreae Apostoli natalitia celebramus, debemus imitari quod colimus. Ostendat nostræ obsequium devotionis, immutata solemnitas mentis: despiciamus quæ terrena sunt, relictis temporalibus mercemur æterna. Si autem necdum possumus relinquere propria, saltem non concupiscamus aliena. Si necdum mens nostra accenditur igne charitatis, in ambitione sua habeat frænum timoris: ut profectus sui palsibus vegetata, dum ab alienorum appetitu compescitur, quandoque ad propria contemnenda perducatur, adjuvante Domino nostro Jesu Christo, &c.

Lectio sancti Evangelij secundum Matthæum.

Cap. 11. b.

In illo tempore: Cum audisset Ioannes in vinculis opera Christi, mittens duos ex discipulis suis, ait illi: *Tu es qui venturus es, an alium expectamus?* Et respondens Iesus, ait illis: *Euntes renunciate Ioanni, quæ audistis & vidistis. Cæci vident, claudi ambulantes, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur: & beatus est, qui non fuerit scandalizatus in me.* Illis autem abeuntibus, cepit Iesus dicere ad turbas de Ioanne: *Quid existis in deserto videre? Arundinem vento agitatam? Sed quid existis videre? Hominem mollibus vestitum? Ecce qui mollibus ve-*

stiuntur, in domibus regum sunt. Sed quid existis videre? Prophetam? Etiam dico vobis, & plus quàm prophetam. Hic est enim, de quo scriptum est: Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui preparabit viam tuam ante te.

HOMILIA VI.

Habita ad populum in basilica sanctorum Marcellini & Petri, Dominica tertia Adventus Domini.

Quærendum nobis est, fratres charissimi, Joannes propheta & plus quàm propheta, qui venientem ad Jordanis * baptisma Dominum ostendit dicens: *Ecce agnus Dei, ecce qui tollis peccata mundi: qui & humilitatem suam, & divinitatis ejus potentiam considerans, dicit: Qui de terra est, de terra loquitur; qui autem de celo venit, super omnes est.* cur in carcere positus, mittens discipulos suos, requirit: *[Tu es qui venturus es, an alium expectamus?]* tanquam si ignoret quem ostenderit; & an ipse sit, nesciat, quem ipsum esse prophetando, baptizando, & ostendendo clamaverat. Sed hæc citius quæstio solvitur, si gestæ rei tempus & ordo pensetur. Ad Jordanis enim fluenta positus, quia ipse redemptor mundi esset, asseruit: missus verò in carcerem, an ipse veniat, requirit: non quia ipsum esse mundi redemptorem dubitet, sed quærit, ut sciat si is qui per se in mundum venerat, per se etiam ad inferni claustra descendat. Quem enim præcreans mundo nunciaverat, hunc moriendo & ad inferos descendendo præcurrerebat. Ait ergo: *[Tu es qui venturus es, an alium expectamus?]* Ac si apertè dicat: Sicut pro hominibus nasci dignatus es, an etiam pro hominibus mori, & ad inferos descendere digneris, insinua: ut qui nativitatis tuæ præcursor extiti, mortis etiam præcursor fiam, & venturum in inferno te nunciem, quem jam venisse mundo nunciavi. Unde & inquisit Dominus, enumeratis potentie suæ miraculis, de mortis suæ protinus humilitate respondit, dicens: *[Cæci vident, claudi ambulantes, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur: & beatus est qui non fuerit scandalizatus in me.]* Visis tot signis, tantisque virtutibus, non scandalizari quisquam potuit, sed admirari. Sed infidelium mens grave in illo scandalum pertulit, cum eum post tot miracula morientem vidit. Unde & Paulus dicit: *Nos autem predicamus Christum crucifixum, Judæis quidem scandalum, Gentibus autem stultitiam.* Stultum quippe hominibus visum est, ut pro hominibus auctor vitæ moreretur: & inde contra eum homo scandalum sumpsit, unde ei amplius debitor fieri debuit. Nam tantò Deus ab hominibus dignius honorandus est, quantò pro hominibus & indigna suscepit. Quid est ergo dicere: *[Beatus qui non fuerit scandalizatus in me,]* nisi aperta voce abjectionem mortis suæ humilitatemque signare? Ac si patenter dicat: Mira quidem facio, sed abjecta perpeti non dedignor. Quia ergo moriendo te subsequor, cavendum valde est hominibus, ne in me mortem despiciant, qui signa venerantur. Sed dimissis Joannis discipulis, quid de eodem Joanne turbis dicat, audiamus: *[Quid existis in deserto videre? Arundinem vento agitatam?]* Quod videlicet non asserendo, sed negando intulit. Arundinem quippe mox ut aura contigerit, in partem alteram inflectit. Et quid per arundinem, nisi carnalis animus delinatur? Qui mox ut favore, vel detractio tangitur, statim in partem quamlibet inclinatur. Si enim

ab

ab humano ore aura favoris flaverit, hilarescit & extollitur, totumque se quasi ad gratiam inflectit. Sed si inde ventus detractionis eruperit, unde laudis aura veniebat, mox eum quasi in partem alteram ad vim furoris inclinat. Sed arundo vento agitata Ioannes non erat: quia hunc nec blandum gratia, nec cuiuslibet detractionis ira asperum faciebat. Nec prospera hunc erigere, nec adversa noverant inclinare. Arundo ergo vento agitata Ioannes non erat, quem à status sui rectitudine, nulla rerum varietas inflectebat. Discamus ergo, fratres charissimi, arundinem vento agitatum non esse; solidemus animum inter auras linguarum positum, stet inflexibilis status mentis. Nulla nos detraçtio ad iram provocet, & tunc ad remissionem inutilis gratiæ nullus favor inclinet. Non nos prospera elevent, non adversa perturbent: ut qui in soliditate fidei figuramur, nequam rerum transeuntium mutabilitate moveamur. Adhuc autem de eius sanctitate subiungitur: [Sed quid existis in deserto videre? Hominem mollibus vestitum? Ecce qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt.] Camelorum etenim pilis contextis vestibus Ioannes fuisse describitur. Et quid est dicere: [Ecce qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt,] nisi apertam sententiã demonstrare, quia non caelesti, sed terreno regi militant hi, qui pro Deo perpeti aspera fugiunt, & solis exterioribus dediti, presentis viæ molliem & delectationem quarunt? Nemo ergo existimet in fluxu atque studio pretiosarum vestium peccatum deesse: quia si hoc culpa non esset, nullo modo Ioannem Dominus de vestimenti sui asperitate laudasset. Si hoc culpa non esset, nequaquam Petrus Apostolus per epistolam feminas à pretiosarum vestium appetitu compesceret, dicens: Non in veste pretiosa. Pensate ergo quæ culpa sit, hoc etiam viros appetere, à quo curavit pastor Ecclesiæ & feminas prohibere. Quamvis hoc quoddam Ioannes non esse vestitus mollibus dicitur, per significationem intelligi & aliter potest. Mollibus enim vestitus non fuit; quia vitam peccantium non blandimentis fovit, sed vigore asperæ invectionis increpavit, dicens: Genimina viperarum, quis vobis demonstravit fugere à ventura ira? Unde & per Salomonem dicitur: Verba sapientium quasi stimuli, & sicut clavi in altum defixi. Clavis quippe atque stimuli, sapientium verba comparantur: quia culpas delinquentium nesciunt palpare, sed pungere. [Sed quid existis videre in deserto? Prophetam? Etiam dico vobis, & plus quam prophetam. Prophetæ quippe ministerium est, ventura prædicere, non etiam demonstrare. Ioannes ergo plus quam propheta est, quia eum quem præcurrendo propheta-verat, etiam ostendendo monstrabat. Sed quia arundo vento agitata esse denegatur, quia non esse vestitus mollibus dicitur, quia prophetæ nomen huic impar esse perhibetur; jam quid dignè dici possit, audiamus. Sequitur: [Hic est de quo scriptum est: Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui preparabit viam tuam antea.] Quod enim Græcè angelus, hoc Latine nuncius dicitur. Rectè ergo qui nunciare supernum iudicem mittitur, angelus vocatur, ut dignitatem servet in nomine, quam explet in operatione. Altum quidem nomen est, sed vita nomine inferior non est. Utinam, fratres charissimi, non ad iudicium nostrum dicamus, quia omnes qui sacerdotij nomine censentur, angeli vocantur, Prophetæ attestante, qui ait: Labia sacerdotum custodiunt scientiam, & legem requirunt ex ore eius; quia angelus Domini exercituum est. Sed huius altitudinem nominis, etiam vos, si vultis, potestis mereri. Nam unufquisque vestrum in quantum sufficit, in quantum gratiam supernæ aspirationis accipit, si à pravitate proximum revocat, si exhortari ad bene operandum curat, si æternum regnum vel supplicium erranti denunciat, cum sancto Greg. Tom. I.

Atque denunciationis verba impendit, profectò angelus existit. Et nemo dicat, Admonere non sufficio, exhortari idoneus non sum: quantum potes exhibe, ne malè servatum quod acceperas talentum, in tormentis pendere exigaris. Neque enim plus quam unum talentum acceperat, qui hoc abscondere magis studuit, quam erogare. Et scimus quoddam in Dei tabernaculo non solum phialæ, sed præcipiente Domino etiam cyathi facti sunt. Per phialas quippe, doctrina exuberans: per cyathos verò parva atque angusta designatur scientia. Alius doctrinã veritatis plenus, audientium mentes inebriat. Per hoc ergo quod dicit, profectò phialam porrigit. Alius ex plere quod sentit non valet, sed quia hoc utrumque denunciat, profectò per cyathum gustum præber. In Dei ergo tabernaculo, id est, in sancta Ecclesia positi, si per doctrinam sapientiæ ministrare phialas minimè potestis, in quantum pro divina largitate sufficitis, proximis vestris boni verbi cyathos date. In quantum vos profecisse pensatis, etiam vobiscum alios trahite: in via Dei socios habere desiderate. Si quis vestrum, fratres, ad forum aut fortasse ad balneum pergit, quem otiosum esse considerat, ut secum veniat, & si ad Deum tenditis, curate ne ad eum soli veniat, hinc etenim scriptum est: Qui audit, dicat: *Apoc. 22. d* *veni*; ut qui iam in corde vocem superni amoris acceperit, foras etiam proximis vocem exhortationis reddat. Et fortasse panem ut indigenti elemosynam porrigat, non habet, sed majus est quod tribuere valeat, qui linguam habet. Plus enim est verbi pabulo victuram in perpetuum mentem reficere, quam ventrem morturæ carnis terreno pane satiare. Nolite ergo, fratres, proximis vestris elemosynam verbi subtrahere. Mecum vos admoneo, ut ab otioso sermone parcamus, inutiliter loqui declinemus. In quantum reniti linguæ prævalemus, in ventum verba non defluant, cum iudex dicat: *Matt. 12. e* *otiosum quod locuti fuerint homines, reddent de eo rationem in die iudicij.* Otiosum quippe verbum est, quod aut utilitate rectitudinis, aut ratione justæ necessitatis caret. Otiosa ergo colloquia ad edificationis studium vertite: quam celerrimè huius vitæ tempora fugiant, considerate: quam districtus veniat iudex attendite. Hunc ante oculos vestri cordis ponite: hunc proximorum vestrorum mentibus intimate; ut in quantum vires suppetunt, si annunciare eum non negligitis, vocari ab eo angeli cum Ioanne valeatis, adjuvante Domino nostro, &c.

Lectio sancti Evangelij secundum Ioannem.

In illo tempore: Miserunt Iudæi ab Hierosolymis Sacerdotes & Levitas ad Ioannem, ut interrogarent eum: Tu quis es? Et confessus est, & non negavit. Et confessus est, Quia non sum ego Christus. Et interrogaverunt eum: Quid ergo? Elias es tu? Et dixit: Non sum. Prophetæ es tu? Et respondit: Non. Dixerunt ergo ei: Quis es, ut responsum demus his, qui miserunt nos? Quid dicis de teipso? Ait: Ego vox clamantis in deserto: Dirigite viam Domini, sicut dixit Isaias propheta. Et qui misi fuerant erant ex Phariseis. Et interrogaverunt eum, & dixerunt ei: Quid ergo baptizas, si tu non es Christus, neque Elias, neque propheta? Respondit ei Ioannes, dicens: Ego baptizo in aqua: medius autem vestrum stetit, quem vos nescitis. Ipse est, qui post me venturus est, qui ante me factus est: cuius non sum dignus solvere corrigiam cal-

RRrr

ceamenti. Hac in Bethania facta sunt trans Jordanem, ubi erat Ioannes baptizans.

HOMILIA VII.

Habita in populum in basilica * sancti Petri Apostoli, Dominica tertia in Adventu Domini.

EX hujus nobis lectionis verbis, fratres charissimi, Joannis humilitas commendatur: qui cum tante virtutis esset, ut Christus credi potuisset, elegit solide subsistere in se, ne humana opinione raperetur inaniter super se. Nam [confessus est, & non negavit: & confessus est, Quia non sum ego Christus.] Sed qui dixit, Non sum, negavit plane quod non erat, sed non negavit quod erat: at veritatem loquens, ejus membrum fieret, cujus sibi nomen fallaciter non usurparet. Cum ergo non vult appetere nomen Christi, factus est membrum Christi: quia dum infirmitatem suam studuit humiliter agnoscere, illius celsitudinem meruit veraciter obtinere. Sed cum ex lectione alia, Redemptoris nostri sententia ad mentem reducit, ex hujus lectionis verbis nobis questio valde implexa generatur. Alio quippe in loco inquisitus a discipulis Dominus de Eliae adventu, respondit: Elias jam venit, & non cognoverunt eum, sed fecerunt in eum quaecumque voluerunt. Et si vultis scire, Ioannes ipse est Elias. Requisite autem Joannes, dicit: [Non sum Elias.] Quid est hoc, fratres charissimi, quia quod Veritas affirmat, hoc propheta Veritatis negat? Valde namque inter se diversa sunt, Ipse est, & Non sum. Quomodo ergo propheta Veritatis est, si ejusdem Veritatis sermonibus concors non est? Sed si subtiliter veritas ipsa requiratur, hoc quod inter se contrarium sonat, quo modo contrarium non sit, invenitur. Ad Zachariam namque de Joanne Angelus: Ipse praecedet ante illum in spiritu & virtute Eliae. Qui idcirco venturus in spiritu & virtute Eliae dicitur: quia sicut Elias secundum Dominum adventum praevenerit, ita Joannes praevenerit primum. Sicut ille praecursor venturus est iudicis, ita iste praecursor est factus Redemptoris. Joannes igitur in spiritu Elias erat, in persona Elias non erat. Quod ergo Dominus dicitur de spiritu, hoc Joannes denegat de persona: quia & iustum sic erat, ut & discipulis Dominus spiritalem de Joanne sententiam diceret: & Joannes idem turbis carnalibus non de spiritu, sed de corpore responderet. Contrarium ergo veritati videtur esse quod Joannes sonuit, sed tamen a veritatis tramite non recessit. Qui cum se etiam prophetam negat, quia videlicet non solum poterat Redemptorem predicare, sed etiam demonstrare; quisnam sit, continuo exprimit, dum subjungit: [Ego vos clamantis in deserto.] Scitis, fratres charissimi, quia unigenitus Filius Verbum Patris vocatur, Joanne attestante, qui ait: In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. Et ex ipsa vestra locutione cognoscitis, quia prius vox sonat, ut verbum postmodum possit audiri. Joannes ergo vocem se esse asserit, quia verbum praecedit. Adventum itaque Dominicum praecurrens, vox dicitur; quia per ejus ministerium Patris Verbum ab hominibus auditur. Qui etiam in deserto clamat: quia derelictae, destitutaeque Judae solatium suae redemptionis annunciat. Quid autem clamat insinuat, cum subjungit: [Dirigite viam Domini, sicut dixit Isaias propheta.] Via Domini ad cor dirigitur, cum veritatis sermo humiliter auditur. Via Domini ad cor dirigitur, cum ad praecipuum illius vita praeparatur. Unde scriptum est: Si quis diligit me, sermonem meum servabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum venimus, & man-

sonem apud eum faciemus. Quisquis ergo in superbiam mentem elevat, quisquis avaritiae astibus anhelat, quisquis se luxuriae inquisitionibus polluit, cordis ostium contra veritatem claudit, & ne ad se Dominus veniat, claustra animi feris vitiorum damnat. Sed adhuc qui missi sunt, percontantur: [Quid ergo baptizatis, si tu non es Christus, neque Elias, neque propheta?] Quod quia non studio cognoscendae veritatis, sed malitiae exercendae emulationis dicitur, Evangelista tacite innotuit, cum subjungit, dicens: [Et qui missi fuerant, erant ex Phariseis.] Ac si aperte dicat: Illi Joannem de suis actibus requirunt, qui doctrinam nesciunt quaerere, sed invidere. Sed sanctus quisque etiam cum per veram mentem requiritur, a bonitatis suae studio non mutatur. Unde Joannes quoque ad verba invidiae, praedicamenta respondit vitae. Nam protinus adjungit: [Ego baptizo in aqua: medius autem vestrum stetit, quem vos nescitis.] Joannes non in spiritu, sed in aqua baptizat: quia peccata solvere non valens, baptizatorum corpora per aquam lavat, sed tamen mentem per veniam non sanat. Cur ergo baptizat qui peccata per baptismum non relaxat, nisi ut praecursoris suae ordinem servans, qui nasciturum nascendo praevenerat, baptizatorum quoque Dominum baptizando praeveneret? Et quae praedicando factus est praecursor Christi, baptizando etiam praecursor ejus fieret imitatione sacramenti? Qui inter haec mysterium annuncians, hunc in medio hominum & stetit asserit, & nesciri: quia per carnem Dominus apparet, & visibilis extitit corpore, & invisibilis majestate. De quo etiam subdit: [Qui post me venit, ante me factus est.] Sic namque dicitur: Ante me factus, ac si dicatur, Ante me positus. Post me ergo venit, quia postmodum natus, ante me autem factus est, quia mihi praelatus. Sed haec paulo superius dicens, etiam praelationis ejus causas aperuit, cum subjungit: [Quia prior me erat.] Ac si aperte dicat: Inde me etiam post natus superat, quod eum nativitate suae tempora non angustant. Nam qui per matrem in tempore nascitur, sine matre ante tempora est a patre generatus. Cui quanta reverentiae humilitatem debeat, subdendo manifestat: [Cujus non sum dignus solvere corrigiam calceamenti.] Mos apud veteres fuit, ut si quis eam quae sibi competere, accipere uxorem nollet, ille ei calceamentum solveret, qui ad hanc sponsus jure propinquitatis veniret. Quid igitur inter homines Christus, nisi sanctae Ecclesiae sponsus apparuit? De quo & idem Joannes dicit: Qui habet sponsum, sponsus est. Sed quia Joannem homines Christum esse putaverunt, quod idem Joannes negat, recte se indignum esse ad solvendam corrigiam ejus calceamenti denunciat. Ac si aperte dicat: Ego Redemptoris nostri vestigia denudare non valeo, quia sponsi nomen mihi immerito non usurpo. Quod tamen intelligi & aliter potest. Quis enim nesciat, quod calceamenta ex mortuis animalibus fiunt? Incarnatus vero Dominus veniens, quasi calceatus apparuit: quia in divinitate sua, morticina nostrae corruptionis assumptis. Unde etiam per Prophetam dicit: In Idumaeam extendam calceamentum meum. Per Idumaeam quippe Gentilitas, per calceamentum vero assumpta mortalitas designatur. In Idumaeam ergo Dominus calceamentum suum se extendere asserit; quia dum per carnem Gentibus innotuit, quasi calceata ad nos divinitas venit. Sed hujus incarnationis mysterium humanis oculis penetrare non sufficit. Investigari etenim nullatenus potest quo modo incarnatur Verbum: quo modo summus & vivificator spiritus intra uterum matris animatur: quo modo is qui initium non habet, & existit, & concipitur. Corrigia ergo calceamenti, est ligatura mysterij. Joannes itaque solvere corrigiam calceamenti ejus non valet; quia incarnationis ejus myste-

Gregorij in M. Tom. 1.

Matt. 17. b

Luc. 1.

1 Joan. 1. a

Isai. 40.

1 Joan. 14.

* d. lavat

1 Joan. 3. d

1 Joan. 19. b

* l. corpora

* d. involuta nostris mentibus ejus curia mysterij.

ab humano ore aura favoris flaverit, hilarescit & extollitur, totumque se quasi ad gratiam inflectit. Sed si inde ventus detractionis eruperit, unde laudis aura veniebat, mox eum quasi in partem alteram ad vim furoris inclinat. Sed arundo vento agitata Ioannes non erat: quia hunc nec blandum gratia, nec cuiuslibet detractionis ira asperum faciebat. Nec prospera hunc erigere, nec adversa noverant inclinare. Arundo ergo vento agitata Ioannes non erat, quem à status sui rectitudine, nulla rerum varietas inflectebat. Discamus ergo, fratres charissimi, arundinem vento agitatum non esse; solidemus animum inter auras linguarum positum, stet inflexibilis status mentis. Nulla nos detraçtio ad iram provocet, & tunc ad remissionem inutilis gratiæ nullus favor inclinet. Non nos prospera elevent, non adversa perturbent: ut qui in soliditate fidei figuramur, nequaquam rerum transeuntium mutabilitate moveamur. Adhuc autem de eius sanctitate subiungitur: [Sed quid existis in deserto videre? Hominem mollibus vestitum? Ecce qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt.] Camelorum etenim pilis contextis vestibus Ioannes fuisse describitur. Et quid est dicere: [Ecce qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt,] nisi apertam sententiã demonstrare, quia non caelesti, sed terreno regi militant hi, qui pro Deo perpeti aspera fugiunt, & solis exterioribus dediti, presentis viæ molliem & delectationem quarunt? Nemo ergo existimet in fluxu atque studio pretiosarum vestium peccatum deesse: quia si hoc culpa non esset, nullo modo Ioannem Dominus de vestimenti sui asperitate laudasset. Si hoc culpa non esset, nequaquam Petrus Apostolus per epistolam feminas à pretiosarum vestium appetitu compesceret, dicens: Non in veste pretiosa. Pensate ergo quæ culpa sit, hoc etiam viros appetere, à quo curavit pastor Ecclesiæ & feminas prohibere. Quamvis hoc quoddam Ioannes non esse vestitus mollibus dicitur, per significationem intelligi & aliter potest. Mollibus enim vestitus non fuit; quia vitam peccantium non blandimentis fovit, sed vigore asperæ invectionis increpavit, dicens: Genimina viperarum, quis vobis demonstravit fugere à ventura ira? Unde & per Salomonem dicitur: Verba sapientium quasi stimuli, & sicut clavi in altum defixi. Clavis quippe atque stimuli, sapientium verba comparantur: quia culpas delinquentium nesciunt palpare, sed pungere. [Sed quid existis videre in deserto? Prophetam? Etiam dico vobis, & plus quam prophetam. Prophetæ quippe ministerium est, ventura prædicere, non etiam demonstrare. Ioannes ergo plus quam propheta est, quia eum quem præcurando propheta-verat, etiam ostendendo monstrabat. Sed quia arundo vento agitata esse denegatur, quia non esse vestitus mollibus dicitur, quia prophetæ nomen huic impar esse perhibetur; jam quid dignè dici possit, audiamus. Sequitur: [Hic est de quo scriptum est: Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui preparabit viam tuam antea.] Quod enim Græcè angelus, hoc Latine nuncius dicitur. Rectè ergo qui nunciare supernum iudicem mittitur, angelus vocatur, ut dignitatem servet in nomine, quam explet in operatione. Altum quidem nomen est, sed vita nomine inferior non est. Utinam, fratres charissimi, non ad iudicium nostrum dicamus, quia omnes qui sacerdotij nomine censentur, angeli vocantur, Prophetæ attestante, qui ait: Labia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requirunt ex ore eius; quia angelus Domini exercituum est. Sed huius altitudinem nominis, etiam vos, si vultis, potestis mereri. Nam unufquisque vestrum in quantum sufficit, in quantum gratiam supernæ aspirationis accipit, si à pravitate proximum revocat, si exhortari ad bene operandum curat, si æternum regnum vel supplicium erranti denunciat, cum sancto Greg. Tom. I.

Atque denunciationis verba impendit, profectò angelus existit. Et nemo dicat, Admonere non sufficio, exhortari idoneus non sum: quantum potes exhibe, ne malè servatum quod acceperas talentum, in tormentis pendere exigaris. Neque enim plus quam unum talentum acceperat, qui hoc abscondere magis studuit, quam erogare. Et scimus quoddam in Dei tabernaculo non solum phialæ, sed præcipiente Domino etiam cyathi facti sunt. Per phialas quippe, doctrina exuberans: per cyathos verò parva atque angusta designatur scientia. Alius doctrinã veritatis plenus, audientium mentes inebriat. Per hoc ergo quod dicit, profectò phialam porrigit. Alius ex plere quod sentit non valet, sed quia hoc utrumque denunciat, profectò per cyathum gustum præber. In Dei ergo tabernaculo, id est, in sancta Ecclesia positi, si per doctrinam sapientiæ ministrare phialas minimè potestis, in quantum pro divina largitate sufficitis, proximis vestris boni verbi cyathos date. In quantum vos proficisse pensatis, etiam vobiscum alios trahite: in via Dei socios habere desiderate. Si quis vestrum, fratres, ad forum aut fortasse ad balneum pergit, quem otiosum esse considerat, ut secum veniat, & si ad Deum tenditis, curate ne ad eum soli veniat, hinc etenim scriptum est: Qui audit, dicat: *Apoc. 22. d* *veni*; ut qui iam in corde vocem superni amoris acceperit, foras etiam proximis vocem exhortationis reddat. Et fortasse panem ut indigenti elemosynam porrigat, non habet, sed majus est quod tribuere valeat, qui linguam habet. Plus enim est verbi pabulo victuram in perpetuum mentem reficere, quam ventrem morturæ carnis terreno pane satiari. Nolite ergo, fratres, proximis vestris elemosynam verbi subtrahere. Mecum vos admoneo, ut ab otioso sermone parcamus, inutiliter loqui declinemus. In quantum reniti linguæ prævalemus, in ventum verba non defluant, cum iudex dicat: *Matt. 12. e* *otiosum quod locuti fuerint homines, reddent de eo rationem in die iudicij.* Otiosum quippe verbum est, quod aut utilitate rectitudinis, aut ratione justæ necessitatis caret. Otiosa ergo colloquia ad edificationis studium vertite: quam celerrimè huius vitæ tempora fugiant, considerate: quam districtus veniat iudex attendite. Hunc ante oculos vestri cordis ponite: hunc proximorum vestrorum mentibus intimate; ut in quantum vires suppetunt, si annunciare eum non negligitis, vocari ab eo angeli cum Ioanne valeatis, adjuvante Domino nostro, &c.

Lectio sancti Evangelij secundum Ioannem.

In illo tempore: Miserunt Iudæi ab Hierosolymis Sacerdotes & Levitas ad Ioannem, ut interrogarent eum: Tu quis es? Et confessus est, & non negavit. Et confessus est, Quia non sum ego Christus. Et interrogaverunt eum: Quid ergo? Elias es tu? Et dixit: Non sum. Prophetæ es tu? Et respondit: Non. Dixerunt ergo ei: Quis es, ut responsum demus his, qui miserunt nos? Quid dicis de teipso? Ait: Ego vox clamantis in deserto: Dirigite viam Domini, sicut dixit Isaias propheta. Et qui misi fuerant erant ex Phariseis. Et interrogaverunt eum, & dixerunt ei: Quid ergo baptizas, si tu non es Christus, neque Elias, neque propheta? Respondit ei Ioannes, dicens: Ego baptizo in aqua: medius autem vestrum stetit, quem vos nescitis. Ipse est, qui post me venturus est, qui ante me factus est: cuius non sum dignus solvere corrigiam cal-

RRrr

ceamenti. Hac in Bethania facta sunt trans Jordanem, ubi erat Ioannes baptizans.

HOMILIA VII.

Habita in populum in basilica * sancti Petri Apostoli, Dominica tertia in Adventu Domini.

EX hujus nobis lectionis verbis, fratres charissimi, Joannis humilitas commendatur: qui cum tante virtutis esset, ut Christus credi potuisset, elegit solide subsistere in se, ne humana opinione raperetur inaniter super se. Nam [confessus est, & non negavit: & confessus est, Quia non sum ego Christus.] Sed qui dixit, Non sum, negavit plane quod non erat, sed non negavit quod erat: ut veritatem loquens, ejus membrum fieret, cujus sibi nomen fallaciter non usurparet. Cum ergo non vult appetere nomen Christi, factus est membrum Christi: quia dum infirmitatem suam studuit humiliter agnoscere, illius celsitudinem meruit veraciter obtinere. Sed cum ex lectione alia, Redemptoris nostri sententia ad mentem reducit, ex hujus lectionis verbis nobis questio valde complexa generatur. Alio quippe in loco inquisitus a discipulis Dominus de Eliae adventu, respondit: Elias jam venit, & non cognoverunt eum, sed fecerunt in eum quaecumque voluerunt. Et si vultis scire, Ioannes ipse est Elias. Requisite autem Joannes, dicit: [Non sum Elias.] Quid est hoc, fratres charissimi, quia quod Veritas affirmat, hoc propheta Veritatis negat? Valde namque inter se diversa sunt, Ipse est, & Non sum. Quomodo ergo propheta Veritatis est, si ejusdem Veritatis sermonibus concors non est? Sed si subtiliter veritas ipsa requiratur, hoc quod inter se contrarium sonat, quo modo contrarium non sit, invenitur. Ad Zachariam namque de Joanne Angelus: Ipse praecedet ante illum in spiritu & virtute Eliae. Qui idcirco venturus in spiritu & virtute Eliae dicitur: quia sicut Elias secundum Dominum adventum praevenerit, ita Joannes praevenerit primum. Sicut ille praecursor venturus est iudicis, ita iste praecursor est factus Redemptoris. Joannes igitur in spiritu Elias erat, in persona Elias non erat. Quod ergo Dominus dicitur de spiritu, hoc Joannes denegat de persona: quia & iustum sic erat, ut & discipulis Dominus spiritalem de Joanne sententiam diceret: & Joannes idem turbis carnalibus non de spiritu, sed de corpore responderet. Contrarium ergo veritati videtur esse quod Joannes sonuit, sed tamen a veritatis tramite non recessit. Qui cum se etiam prophetam negat, quia videlicet non solum poterat Redemptorem predicare, sed etiam demonstrare; quisnam sit, continuo exprimit, dum subjungit: [Ego vos clamantis in deserto.] Scitis, fratres charissimi, quia unigenitus Filius Verbum Patris vocatur, Joanne attestante, qui ait: In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. Et ex ipsa vestra locutione cognoscitis, quia prius vox sonat, ut verbum postmodum possit audiri. Joannes ergo vocem se esse asserit, quia verbum praecedit. Adventum itaque Dominicum praecurrens, vox dicitur; quia per ejus ministerium Patris Verbum ab hominibus auditur. Qui etiam in deserto clamat: quia derelictae, destitutaque Judaeae solatium suae redemptionis annunciat. Quid autem clamat insinuat, cum subjungit: [Dirigite viam Domini, sicut dixit Isaias propheta.] Via Domini ad cor dirigitur, cum veritatis sermo humiliter auditur. Via Domini ad cor dirigitur, cum ad praecipuum illius vita praeparatur. Unde scriptum est: Si quis diligit me, sermonem meum servabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum venimus, & man-

sonem apud eum faciemus. Quisquis ergo in superbiam mentem elevat, quisquis avaritiae actibus anhelat, quisquis se luxuriae iniquationibus polluit, cordis ostium contra veritatem claudit, & ne ad se Dominus veniat, claustra animi feris vitiorum damnat. Sed adhuc qui missi sunt, percontantur: [Quid ergo baptizatis, si tu non es Christus, neque Elias, neque propheta?] Quod quia non studio cognoscendae veritatis, sed malitiae exercendae emulationis dicitur, Evangelista tacite innotuit, cum subjungit, dicens: [Et qui missi fuerant, erant ex Phariseis.] Ac si aperte dicat: Illi Joannem de suis actibus requirunt, qui doctrinam nesciunt quaerere, sed invidere. Sed sanctus quisque etiam cum per veram mentem requiritur, a bonitatis suae studio non mutatur. Unde Joannes quoque ad verba invidiae, praedicamenta respondit vitae. Nam protinus adjungit: [Ego baptizo in aqua: medius autem vestrum stetit, quem vos nescitis.] Joannes non in spiritu, sed in aqua baptizat: quia peccata solvere non valens, baptizatorum corpora per aquam lavat, sed tamen mentem per veniam non sanat. Cur ergo baptizat qui peccata per baptismum non relaxat, nisi ut praecursoris suae ordinem servans, qui nasciturum nascendo praevenerat, baptizatorum quoque Dominum baptizando praeveneret? Et quae praedicando factus est praecursor Christi, baptizando etiam praecursor ejus fieret imitatione sacramenti? Qui inter haec mysterium annuncians, hunc in medio hominum & stetit asserit, & nescit: quia per carnem Dominus apparens, & visibilis extitit corpore, & invisibilis majestate. De quo etiam subdit: [Qui post me venit, ante me factus est.] Sic namque dicitur: Ante me factus, ac si dicitur, Ante me positus. Post me ergo venit, quia postmodum natus, ante me autem factus est, quia mihi praelatus. Sed haec paulo superius dicens, etiam praelationis ejus causas aperuit, cum subjungit: [Quia prior me erat.] Ac si aperte dicat: Inde me etiam post natus superat, quod eum nativitate suae tempora non angustant. Nam qui per matrem in tempore nascitur, sine matre ante tempora est a patre generatus. Cui quanta reverentiae humilitatem debeat, subdendo manifestat: [Cujus non sum dignus solvere corrigiam calceamenti.] Mos apud veteres fuit, ut si quis eam quae sibi competere, accipere uxorem nollet, ille ei calceamentum solveret, qui ad hanc sponsus jure propinquitatis veniret. Quid igitur inter homines Christus, nisi sanctae Ecclesiae sponsus apparuit? De quo & idem Joannes dicit: Qui habet sponsam, sponsus est. Sed quia Joannem homines Christum esse putaverunt, quod idem Joannes negat, recte se indignum esse ad solvendam corrigiam ejus calceamenti denunciat. Ac si aperte dicat: Ego Redemptoris nostri vestigia denudare non valeo, quia sponsi nomen mihi immerito non usurpo. Quod tamen intelligi & aliter potest. Quis enim nesciat, quod calceamenta ex mortuis animalibus fiunt? Incarnatus vero Dominus veniens, quasi calceatus apparuit: quia in divinitate sua, morticina nostrae corruptionis assumptis. Unde etiam per Prophetam dicit: In Idumaeam extendam calceamentum meum. Per Idumaeam quippe Gentilitas, per calceamentum vero assumpta mortalitas designatur. In Idumaeam ergo Dominus calceamentum suum se extendere asserit: quia dum per carnem Gentibus innotuit, quasi calceata ad nos divinitas venit. Sed hujus incarnationis mysterium humanus oculus penetrare non sufficit. Investigari etenim nullatenus potest quo modo incarnatur Verbum: quo modo summus & vivificator spiritus intra uterum matris animatur: quo modo is qui initium non habet, & existit, & concipitur. Corrigia ergo calceamenti, est ligatura mysterij. Joannes itaque solvere corrigiam calceamenti ejus non valet; quia incarnationis ejus myste-

Handwritten marginal note: GREGORII IN M. TOM. I.

Matt. 17.6

Luc. 1.

1 Joan. 1. a

Isai. 40.

1 Joan. 14.

* d. lavat

1 Joan. 3. d

1 Joan. 19. b

* l. corpora

* d. involuta nostris mentibus ejus curia myste-rij.

rium nec ipse investigare sufficit, qui hanc per prophetiam spiritum agnovit. Quid est ergo dicere: [Non sum dignus solvere corrigiam calceamenti ejus;] nisi aperte & humiliter suam ignorantiam profiteri? Ac si patenter dicat: Quid mirum si ille mihi praelatus est, quem post me quidem natum considero, sed nativitas ejus mysterium non apprehendo? Ecce Joannes prophetiae spiritu impletus, miram scientiam emicat, & tamen illud de se insinuat, quod ignorat. Qua in re pensandum nobis est, fratres charissimi, & tota intentione cogitandum, quomodo sancti viri, ut humilitatis in se virtutem custodiant, cum quaedam mirabiliter sciunt, illud ante mentis oculos student revocare quod nesciunt: ut dum ex parte alia infirmitatem suam considerant, ex ea parte qua perfecti sunt, eorum se animus non extollat. Scientia etenim virtus est, humilitas etiam custos virtutis. Restat ergo, ut in omne quod scit, se se mens deprimat, ne quod virtus scientiae congregat, ventus elationis spargat. Quum bona fratres agitis, semper ad memoriam male acta revocate: ut dum cautè culpa conspicitur, nunquam de bono opere incautè animus lateat. Superiores invicem, eos maxime qui vobis commisi non sunt, proximos vestros attendite: quia & quos agere aliqua prava conspiciatis, quae in eis lateant bona nescitis. Magnus ergo unusquisque esse studeat, sed tamen aliquo modo esse se nesciat: ne dum sibi magnitudinem arroganter tribuit, amittat intus quod erat. Hinc etenim per Prophetam dicitur: *Ve qui sapientes estis in oculis vestris, & coram vobismetipsis prudentes.* Hinc Paulus ait: *Nolite prudentes esse apud vosmetipsos.* Hinc contra superbientem Saul dicitur: *Cum esses parvulus in oculis tuis, caput in tribubus Israel factus es.* Ac si aperte diceretur: Cum tu te parvulum conspiceres, ego te praeter ceteris magnum feci. Quia verò tu te magnum conspicias, à me parvus aestimaris. Quò contra cum David regni sui potentiam coram Arca foederis Domini saltando despiceret, dixit: *Ludam & vilior sum plus quam factus sum, & ero humilis in oculis meis.* Quem enim non extolleret, ora leonum frangere, urforum brachia dissipare, despectis prioribus fratribus eligi, reprobato Rege ad regni gubernacula ungi, timendum cunctis uno lapide Goliath sternere, à Rege proposita extinctis allyphylis numerosa praepudia reportare, regnum ex promissione percipere, cunctumque Israeliticum populum contradictione possidere? Et tamen in cunctis se despicit, qui in suis oculis se esse humilem confitetur. Si ergo sancti viri etiam cum agunt fortia, de semetipsis vilia sentiunt, quid in sua excusatione dicuntur qui sine operatione virtutis intumescunt? Sed & si qualibet bona adsint opera, nulla sunt, nisi ex humilitate condiantur. Miranda quippe actio cum elatione non elevat, sed gravat. Qui enim sine humilitate virtutes congregat, quasi in vento pulverem portat, & unde aliquid ferre cernitur, inde deterius caecatur. In cunctis ergo quae agitis, fratres mei, radicem boni operis humilitatem tenete; nec quibus jam superiores, sed quibus adhuc inferiores estis, aspiciate: ut, dum meliorum vobis exempla proponitis, ad majora semper ascendere ex humilitate valeatis.

Lectio sancti Evangelij secundum Lucam.

Cap. 2. 4

In illo tempore: Exit edictum à Caesare Augusto, ut describeretur universus orbis. Haec descriptio prima, facta est à praeside Syria Cyrino. Et ibant omnes ut proficerentur, singuli in suam civitatem. Ascendit autem & Ioseph à Galilaea de civitate Nazareth, in Iudaeam in civitatem David, qua vocatur S. Greg. Tom. I.

Atur Bethleem, eo quod esset de domo & familia David, ut proficeretur cum Maria desponsata sibi uxore pregnante. Factum est autem, cum essent ibi, impleti sunt dies ut pareret. Et peperit filium suum primogenitum: & pannis eum involvit, & reclinavit eum in praesepio: quia non erat ei locus in diversorio. Et pastores erant in regione eadem, vigilantes & custodientes vigilias noctis super gregem suum. Et ecce Angelus Domini stetit juxta illos, & claritas Dei circumfulsit illos: & timuerunt timore magno. Et dixit illis Angelus: Nolite timere. Ecce enim evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo: quia natus est vobis hodie Salvator, qui est Christus Dominus, in civitate David. Et hoc vobis signum. Invenietis infantem pannis involutum, & positum in praesepio. Et subito facta est cum Angelo multitudo militia caelestis exercitus, laudantium Deum, & dicentium: Gloria in altissimis Deo, & in terra pax hominibus bonae voluntatis.

HOMILIA VIII.

Habita ad populum in basilica beatae Mariae Virginis, in die Natalis Domini.

Quia, largiente Domino, Missarum solemniam ter hodie celebraturi sumus, loqui diu de Evangelica lectione non possumus. Sed nos aliquid vel breviter dicere, Redemptoris nostri nativitas ipsa compellit. Quid est enim quod nascituro Domino mundus describitur, nisi hoc quod aperte monstratur, quia ille apparebat in carne, qui electos suos adscribere in aeternitate? Quò contra de reprobis per Prophetam dicitur: *Deleantur de libro viventium, & cum iustis non scribantur.* Qui bene etiam in Bethleem nascitur. Bethleem quippe domus panis interpretatur. Ipse namque est, qui ait: *Ego sum panis vivus, qui de caelo descendi.* Ioan. 6. Locus ergo in quo Dominus nascitur, domus panis antea vocatus est: quia futurum profectò erat, ut ille ibi per materiam carnis appareret, qui electorum mentes interna satietate reficeret. Qui non in parentum domo, sed in via nascitur: ut profectò ostenderet, quia per humanitatem suam quam assumpserat, quasi in alieno nascebatur. Alienum videlicet non secundum potestatem dico, sed secundum naturam. Nam de potestate ejus scriptum est: *In propria venit.* In natura etenim Ioan. 1. sua ante tempora natus est, in nostra venit ex tempore. Qui ergo aeternus permanens, temporalis apparuit, alienum est ubi descendit. Et quia per Prophetam dicitur: *Omnis caro fenum; factus homo, fenum nostrum vertit in frumentum, qui de semetipso ait: Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet.* Unde & natus in praesepio reclinatur, ut fideles omnes, videlicet sancta animalia, carnis suae frumento reficeret, ne ab aeternae intelligentiae * Al. interitae pabulo jejuna remanerent. Quid autem est, quòd vigilantibus pastoribus Angelus apparet, eosque Dei claritas circumfulget, nisi quòd illi praeter ceteris videre sublimia merentur, qui fidelibus gregibus praesse sollicitè sciunt? Dumque ipsi pie super gregem vigilant, divina super eos gratia largius coruscet, Regem verò natum Angelus nunciat, ejusque

R R r ij

voci Angelorum chori concinunt, & congaudentes clamant: [*Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bona voluntatis.*] Prius quippe quam Redemptor noster nasceretur per carnem, discordiam cum Angelis habuimus, à quorum claritate atque munditia per primæ culpæ meritum, per quotidiana delicta longè distabamus. Quia enim peccando extranei eramus à Deo, extraneos nos à suo confortio deputabant Angeli cives Dei. Sed quia nos cognovimus Regem nostrum, recognoverunt nos Angeli cives suos. Quia enim cæli Rex terram nostræ carnis assumpit, infirmitatem nostram illa jam angelica celsitudo non despicit. Ad pacem nostram Angeli redeunt, intentionem prioris discordiæ postponunt: & quos prius infirmos abjectosque despexerant, jam locios venerantur. Hinc est enim quòd Loth & Josue Angelos adorant, nec tamen adorare prohibentur: Joannes verò in Apocalypsi sua adorare Angelum voluit, sed tamen idem hunc Angelum ne se debeat adorare compescuit, dicens: *Vide ne feceris, servus enim tuus sum & fratrum tuorum.* Quid est quòd ante Redemptoris adventum Angeli ab hominibus adorantur, & tacent, postmodum verò adorari refugiant: nisi quòd naturam nostram, quàm prius despexerant, postquam hanc super se assumpta conspiciunt, prostratam sibi videre pertimescunt? Nec jam sub se velut infirmam contemnere ausi sunt, quam super se videlicet in cæli Rege venerantur. Nec habere indignantur hominem socium, qui super se adorant hominem Deum. Curremus ergo, fratres charissimi, ne qua nos immunditia polluat, qui in æterna præsentia & Dei cives, & Angelis ejus æquales sumus. Vindicemus moribus dignitatem nostram, nulla nos luxuria inquinat, nulla nos turpis cogitatio accuset, non malitia mentem mordeat, non invidia rubigo consumat, non elatio inflat, non ambitio per terrena oblectamenta dilaniet, non ira inflammet. Dij etenim vocati sunt homines. Defende ergo tibi ò homo contra vitia honorem Dei, quia propter te factus est Deus homo: qui vivit & regnat in sæcula sæculorum, Amen.

Cap. 25. a Lectio sancti Evangelij secundum Matthæum.

IN illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis parabolam hanc: Homo quidam peregre proficiscens, vocavit servos suos, & tradidit illis bona sua. Et uni dedit quinque tanta, alij autem duo, alij verò unum: unicuique secundum propriam virtutem, & profectus est statim. Abiit autem qui quinque talenta acceperat, & operatus est in eis, & lucratus est alia quinque. Similiter & qui duo acceperat, lucratus est alia duo. Qui autem unum acceperat, abiens fodit in terram, & abscondit pecuniam domini sui. Post multum verò temporis venit dominus servorum illorum, & posuit rationem cum eis. Et accedens qui quinque talenta acceperat, obtulit alia quinque talenta, dicens: Domine, quinque talenta tradidisti mihi, ecce alia quinque superlucratus sum. Ait illi dominus ejus: Euge serve bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam: intra in gaudium domini tui. Accersit autem & qui duo talenta acceperat, & ait: Domine, duo talenta tradidisti mihi: ecce alia duo superlucratus sum. Ait illi dominus ejus: Euge serve bone & fidelis, quia

A super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam: intra in gaudium domini tui. Accedens autem & qui unum talentum acceperat, ait: Domine, scio quia homo durus es, metis ubi non seminasti, & congregas ubi non sparsisti, & timens abij & abscondi talentum tuum in terra: ecce habes quod tuum est. Respondens autem dominus ejus, dixit ei: Serve male & piger, sciebas quia meto ubi non semino, & congrego ubi non sparsi: oportuit ergo te dare pecuniam meam nummulariis, & ego veniens recepissem utique quod meum est, cum usura. Tollite itaque ab eo talentum, & date ei qui habet decem talenta. Omni enim habenti dabitur, & abundabit: ei autem qui non habet, & quod videtur habere, auferetur ab eo. Et inutilem servum eicite in tenebras exteriores: illic erit fletus, & stridor dentium.

HOMILIA IX.

Habita ad populum in basilica sancti * Sil. * al. Felicia vestri Episcopi, in die natalis ejus.

Lectio sancti Evangelij, fratres charissimi, sollicitè considerate nos admonet, ne nos, qui plus ceteris in hoc mundo accepisse aliquid cernimur ab auctore mundi, gravius inde judicemur. Cum enim augentur dona, rationes etiam crescant donorum. Tanto ergo esse humilior, atque ad serviendum promptior quisque debet ex munere, quanto se obligatiorem esse conspiciat in reddenda ratione. Ecce homo qui peregrè proficiscitur, servos suos vocat, eisque ad negotium talenta partitur. Post multum verò temporis positurus rationem revertitur: bene operantes pro apportato lucro remunerat, servum verò à bono opere torpentem damnat. Quis itaque iste homo est qui peregrè proficiscitur, nisi Redemptor noster, qui in ea carne quam assumpserat, abiit in cælum? Carnis enim locus proprius terra est, quæ quasi ad peregrina ducitur, dum per Redemptorem nostrum in cælo collocatur. Sed homo iste peregrè proficiscens servis suis bona sua tradidit, quia fidelibus suis spiritalia dona concessit. Et uni quidem quinque talenta, alij duo, alij verò commisit unum. Quinque etenim sunt corporis sensus: videlicet visus, auditus, gustus, odoratus, & tactus. Quinque ergo talentis, donum quinque sensuum, id est, exteriorum scientia exprimitur. Duobus verò, intellectus & operatio designatur. Unius autem talenti nomine, intellectus tantummodo designatur. Sed is qui quinque talenta acceperat, alia quinque lucratus est: quia sunt nonnulli, qui etiam interna ac mystica penetrare nesciunt, pro intentione tamen supernæ patriæ docent recta quos possunt, de ipsis exterioribus quæ acceperunt, * [duplum talentum portant.] dumque se à carnis petulantia, & à terrenarum rerum ambitu, atque à visibilium voluptate custodiunt, ab his etiam alios admonendo compescunt. Et sunt nonnulli, qui quasi duobus talentis ditati, intellectum atque operationem percipiunt, subtilia de internis intelligunt, mira in exterioribus operantur: cumque & intelligendo & operando aliis prædicant, quasi duplicatum de negotio lucrum reportant. Bene autem alia quinque, vel alia duo in lucrum venisse referuntur: quia dum utriusque sexui prædicatio impenditur, quasi accepta talenta geminantur. Sed is qui unum talentum acceperat, abiens fodit in terram, & abscondit pecuniam domini

defunt
hæc in pluribus
MSS. &
impr.

sui. Talentum in terra abscondere, est acceptum A
 ingenium terrenis actibus implicare, lucrum spiri-
 tale non querere, cor à terrenis cogitationibus nun-
 quam levare. Sunt namque nonnulli qui donum in-
 telligentiae perceperunt: sed tamen sola quæ carnis
 sunt sapiunt. De quibus per Prophetam dicitur: *Sa-
 pientes sunt ut faciant mala, bene autem facere
 nescierunt.* Sed dominus qui talenta contulit, ratio-
 nem posturus redit: quia is qui nunc piè spiritalia
 dona tribuit, districtè in iudicio merita exquirat: B
 quid quisque accepit, considerat, & quod lucrum
 de acceptis reportet, pensat. Servus qui geminata
 talenta retulit, à domino laudatur, atque ad æter-
 nam remunerationem intromittitur, cum ei voce
 dominica dicitur: *[Euge serve bone & fidelis,
 quia super pauca fuisti fidelis, super multa te con-
 stituiam: intra in gaudium domini tui.]* Pauca
 quippe bona sunt omnia præsentis vitæ, quamlibet
 multa esse videantur, comparatione retributionis
 æternæ. Sed tunc fidelis servus super multa consti-
 tuitur, quando devicta omni corruptionis molestia,
 de æternis gaudiis in illa cælesti sede gloriatur. Tunc
 ad domini sui gaudium perfectè intromittitur, quan-
 do in æterna illa patria assumptus, atque Angelo-
 rum cœtibus admixtus, sic interius gaudet de mu-
 nere, ut non sit jam quod exterius doleat de cor-
 ruptione. Servus autem qui operari de talento no-
 luit, ad dominum cum verbis excusationis redit,
 dicens: *[Domine, scio quia homo durus es, metis
 ubi non seminasti, & congregas ubi non sparsisti,
 & timens abij & abscondi talentum tuum in ter-
 ra: ecce habes quod tuum est.]* Notandum, quòd
 inutilis servus durum dominum vocat, cui tamen
 ad lucrum deservire dissimulat, & timuisse se dicit
 in lucrum talentum expendere, qui hoc solum ti-
 mere debuerat, ne hoc sine lucro ad dominum re-
 portaret. Sunt enim plerique intra sanctam Ecce-
 lesiam, quorum iste servus imaginem tenet, qui me-
 lioris vitæ vias aggredi metuunt, & tamen jacere
 in sui torporis ignavia non pertimescunt: cumque
 se peccatores considerant, sanctitatis vias arripere
 trepidant, & remanere in suis iniquitatibus non
 formidant. Quorum bene Petrus adhuc in infirmi-
 tate positus speciem tenet, quum viso miraculo pis-
 cium dixit: *Exi à me Domine, quia homo pec-
 cator sum.* Immo si te peccatorem consideras, oportet
 ut à te Dominum non repellas. Sed qui idcirco
 melioris habitus vias, & rectioris vitæ apprehen-
 dere arcem nolunt, quia infirmos se esse conspi-
 ciunt, quasi & peccatores se sentunt, & Dominum
 repellunt, cumque in quo sanctificari debuerant,
 fugiunt: & velut in perturbatione consilium non
 habent, dum moriuntur, & vitam timent. Unde
 & huic servo protinus respondetur: *[Serve male
 & piger, sciebas quia meto ubi non semino, & con-
 grego ubi non sparsi: oportuit ergo te dare pecu-
 niam meam nummulariis, & ego veniens recepif-
 sem utique quod meum est, cum usura.]* Ex verbis
 suis servus constringitur, cum dominus dicit:
*[Meto ubi non semino, & congreco ubi non spar-
 si.]* Ac si aperte dicat: Si juxta tuam sententiam &
 illud exquiro quod non dedi, quantum magis à te
 exigo quod ad erogandum dedi? Pecuniam verò da-
 re nummulariis, est eis scientiam prædicationis im-
 pendere, qui hanc valeant & dictis & operibus
 exercere. Sed sicut nostrum periculum aspicitis, si
 dominicam pecuniam teneamus; ita vestrum, fra-
 tres charissimi, sollicitè pensate, quia à vobis cum
 usura exigitur quod auditis. In usura quippe pecu-
 nia etiam non data recipitur. Cum enim hoc reddi-
 tur quod acceptum fuerat, illud etiam superimpen-
 ditur quod acceptum non est. Pensate ergo, fratres
 charissimi, quia de accepta hac verbi pecunia usuras
 solvetis, & curate ut ex eo quod auditis, etiam
 alia studeatis intelligere quæ non auditis; quatenus

alia ex aliis colligentes, etiam illa discatis ex vobis-
 metipsis agere, quæ necdum ex prædicatoris ore di-
 didistis. Pigrum verò servum qua sententia feriat,
 audiamus: *[Tollite ab eo talentum, & date ei
 qui habet decem talenta.]* Opportunum valde vi-
 debatur, ut cum à malo servo unum talentum tol-
 litur, ei potius qui duo, quàm qui quinque talenta
 acceperat, daretur. Illi enim magis dari debuit, qui
 minus, quàm qui plus habuit. Sed, sicut superius
 diximus, per quinque talenta, quinque videlicet
 sensus, id est, exteriorum scientia designatur: per
 duo autem, intellectus & operatio exprimitur. Plus
 ergo habuit qui duo, quàm qui quinque talenta per-
 ceperat: quia qui per quinque talenta, exteriorum
 administrationem meruit, ab intellectu interiorum
 adhuc vacuus fuit. Unum ergo talentum, quod in-
 tellectum significare diximus, illi dari debuit qui
 bene exteriora acceperat, ministravit. Quod quoti-
 die in sancta Ecclesia cernimus: quia plerique dum
 bene ministrant exteriora quæ accipiunt, per ad-
 junctam gratiam ad intellectum quoque mysticum
 perducuntur: ut etiam de interna intelligentia pol-
 leant, qui exteriora fideliter ministrant. Genera-
 lis etiam mox sententia subditur, qua dicitur: *[Om-
 ni enim habenti dabitur, & abundabit: ei autem
 qui non habet, & quod videtur habere, auferetur
 ab eo.]* Habenti namque dabitur, & abundabit;
 quia quisquis charitatem habet, etiam dona alia
 percipit. Quisquis charitatem non habet, etiam do-
 na quæ percepisse videbatur, amittit. Unde necesse
 est, fratres mei, ut per omne quod agitis, erga cha-
 ritaris custodiam vigiletis. Charitas autem vera est,
 amicum diligere in Deo, & inimicum diligere pro-
 pter Deum. Quam quisquis non habet, omne bo-
 num amittit quod habet, talento quod acceperat
 privatur, & juxta Dominicam sententiam, in ex-
 teriores tenebras mittitur. Per penam quippe in ex-
 teriores tenebras cadit, qui per culpam suam sponte
 in interiores tenebras cecidit: & illic coactus pati-
 tur tenebras ultionis, qui hinc libenter sustinuit tene-
 bras voluptatis. Sciendum verò est, quòd nullus
 piger ab hac talenti acceptione securus est. Nullus
 namque est qui veraciter dicat: Talentum minimè
 accepi, non est unde rationes ponere cogar. Talenti
 enim nomine, cuiuslibet pauperi etiam hoc ipsum
 reputabitur, quod vel minimum accepit. Alius nam-
 que accepit intelligentiam, prædicationis ministe-
 rium debet ex talento. Alius terrenam substantiam
 accepit, erogationem talenti debet ex rebus. Alius
 nec internorum intelligentiam, nec rerum affluentiam
 accepit, sed tamen didicit artem qua pascitur,
 ipsa ars ei in talenti acceptionem reputatur. Alius
 nihil horum assecutus est, sed tamen fortasse fami-
 liaritatis locum apud divitem meruit, talentum pro-
 fectò familiaritatis accepit. Si ergo nihil ei pro in-
 digentibus loquitur, pro talenti retentione damna-
 tur. Habens ergo intellectum, curet omnino ne
 taceat: habens rerum affluentiam, vigilet ne à mi-
 sericordiæ largitate torpescat: habens artem qua re-
 gitur, magnopere studeat ut usum atque utilitatem
 illius cum proximo partiat: habens loquendi lo-
 cum apud divitem, damnationem pro retento ta-
 lento timeat, si cum valet, non apud eum pro pau-
 peribus intercedit. Tantum quippe ab unoquoque
 nostrum venturus iudex exiget, quantum dedit. Ut
 ergo de talenti sui rationibus, redeunte Domino,
 quisque securus sit, cum tremore penset quotidie
 quid accepit. Ecce namque jam juxta est ut ille qui
 peregrè profectus est, redeat. Quasi quippe peregrè
 abiit, qui scilicet de hac terra in qua natus est, lon-
 gè discessit; sed profectò revertitur, ut de talentis
 rationes ponat: quia si à bona actione torpescimus,
 de ipsis donis quæ contulit, nos districtius iudicat.
 Consideremus ergo quæ accepimus, atque in eorum
 erogatione vigilemus. Nulla nos à spiritali opere
 R R r iij

Hier. 4-f

Luc. 5. b

terrena cura impediatur, ne si in terra talentum absconditur, talenti dominus ad iracundiam provocetur. Piger etenim servus, cum jam culpas iudex examinat, talentum de terra levat: quia sunt plerique qui tunc se à terrenis desideriis vel operibus subtrahunt, quando jam per animadversionem iudicis ad aeternum supplicium trahuntur. Ante ergo de talenti nostri ponenda ratione vigilemus, ut cum jam iudex ad feriendum imminet, lucrum nos quod fecimus, excuset. Quod praestet nobis Deus, qui vivit, &c.

lectio sancti Evangelij secundum
Matthaeum.

Cap. 2.

Cum natus esset Iesus in Bethleem Iudae, in diebus Herodis regis: ecce Magi ab Oriente venerunt Hierosolimam, dicentes: Vbi est qui natus est rex Iudaeorum? Vidimus enim stellam ejus in Oriente, & venimus adorare eum. Audiens autem Herodes rex turbatus est, & omnis Hierosolyma cum illo. Et congregans omnes principes sacerdotum, & scribas populi, sciscitabatur ab eis, ubi Christus nasceretur. At illi dixerunt ei: In Bethleem Iudae. Sic enim scriptum est per Prophetam: Et tu Bethleem terra Iudae, nequaquam minima es in principibus Iudae: ex te enim exiit dux, qui regat populum meum Israel. Tunc Herodes clam vocatis Magis, diligenter didicit ab eis tempus stellae, quae apparuit eis. Et mittens illos in Bethleem, dixit: Ite & interrogate diligenter de puero, & cum inveneritis, renunciate mihi: ut & ego veniens, adorem eum. Qui cum audissent regem, abierunt. Et ecce stella, quam viderant in Oriente, antecedebat eos, usque dum veniens staret supra ubi erat puer. Videntes autem stellam, gavisi sunt gaudio magno valde. Et intrantes domum, invenerunt puerum cum Maria matre ejus: & procidentibus, adoraverunt eum. Et apertis thesauris suis, obtulerunt ei munera, aurum, thus, & myrrham. Et responso accepto in somnis, ne redirent ad Herodem, per aliam viam reversi sunt in regionem suam.

HOMILIA X.

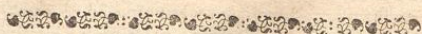
Habita ad populum in basilica sancti
Petri Apostoli, in die Epiphaniae.

Sicut in lectione Evangelica, fratres charissimi, audistis, caeli Regenato, rex terrae turbatus est: quia nimirum terrena altitudo confunditur, cum celsitudo caelestis aperitur. Sed quaerendum nobis est, quidnam sit quod Redemptore nato, pastore in Judaea Angelus apparuit, atque ad adorandum hunc ab Oriente Magos non Angelus, sed stella perduxit? Quia videlicet Judaeis tanquam ratione utentibus, rationale animal, id est Angelus, praedicare debuit: Gentiles vero quia uti ratione nesciebant, ad cognoscendum Dominum non per vocem, sed per signa perducuntur. Unde etiam

A per Paulum dicitur: Prophetiae fidelibus datae sunt, non infidelibus: signa autem infidelibus, non fidelibus: quia & illis prophetiae tanquam infidelibus, non infidelibus: & istis signa tanquam infidelibus, non fidelibus datae sunt. Et notandum, quod Redemptorem nostrum, cum jam perfecta esset aetatis, eisdem Gentilibus Apostoli praedicant, eumque parvulum, & necdum per humani corporis officium loquentem, stella Gentilibus denunciavit: quia nimirum rationis ordo postea, ut & loquentem jam Dominum loquentes nobis praedicatores innotescerent, & necdum loquentem elementa praedicarent. Sed in omnibus signis, quae vel nascente Domino, vel moriente monstratae sunt, considerandum nobis est, quanta fuerit in quorundam Judaeorum corde duritia, qui hunc nec per prophetiae donum, nec per miracula agnoverunt. Omnia quippe elementa auctorem suum venisse testata sunt. Ut enim de eis quiddam usu humano loquar: Deum hunc caeli esse cognoverunt, quia protinus stellam miserunt. Mare cognovit, quia sub plantis ejus se calcabile praebuit. Terra cognovit, quia eo moriente contremuit. Sol cognovit, quia lucis suae radios abscondit. Saxa & parietes cognoverunt, quia tempore mortis ejus scissa sunt. Infernus agnovit, quia hos quos tenebat mortuos, reddidit. Et tamen hunc, quem Dominum omnia insensibilia elementa senserunt, adhuc infidelium Judaeorum corda Deum esse minime cognoscunt, & duriora saxis, scindi ad poenitentiam nolunt: eumque confiteri abnegant, quem elementa, ut diximus, aut signis, aut scissionibus Deum clamabant. Qui etiam ad damnationis suae cumulum, eum quem natum despiciunt, nasciturum longe ante praesciverunt. Et non solum quia nasceretur, noverant, sed etiam ubi nasceretur. Nam ab Herode requisiti, locum nativitatis ejus exprimunt, quem scripturae auctoritate didicerunt. Et testimonium proferunt, quod Bethleem honorari nativitate novi ducis ostenditur: ut ipsa eorum scientia & illis fieret ad testimonium damnationis, & nobis ad adiutorium credulitatis. Quos profecto bene Isaac, cum Jacob filium suum benediceret, designavit: qui & caligans oculis & prophetans, in praesenti filium non vidit, cui tamen multa in posterum praevidit: quia nimirum Judaicus populus prophetiae spiritu plenus & caecus, eum de quo multa in futurum praedixit, in praesenti positum non agnovit. Sed nativitate Regis nostri cognita, Herodes ad callida argumenta convertitur, ne terreno regno privaretur. Renunciari sibi ubi puer inveniretur, postulat: adorare eum velle se simulat, ut hunc si invenire possit, extinguat. Sed quanta est humana malitia contra consilium divinitatis? Scriptum quippe est: Non est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra Dominum. Nam ea quae apparuit stella, Magos perducit: natum Regem reperiunt, munera deferunt, & ne redire ad Herodem debeant, in somnis admonentur: sicque fit, ut Jesum, quem quaerit Herodes, invenire non possit. Cujus persona qui alij quam hypocritae designantur, qui dum fictè quaerunt, invenire Dominum nunquam merentur? Sed inter haec sciendum, quod Priscillianistae haeretici nasci unumquemque hominem sub constitutionibus stellarum putant: & hoc in adiutorium sui erroris assumunt, quod nova stella exiit, cum Dominus in carne apparuit: cujus fuisse fatum eandem quae apparuit stellam, putant. Sed si Evangelij verba pensamus, quibus de eadem stella dicitur: [Vtique dum veniens staret supra ubi erat puer:] dum non puer ad stellam, sed stella ad puerum cucurrit, si dici liceat, non stella fatum pueri, sed fatum stellae is qui apparuit, puer fuit. Sed à fidelium cordibus absit, ut aliquid esse fatum dicant. Vitam quippe hominum solus hic conditor qui creavit, administrat. Neque

ba doctus in regno calorum, similis est homini patrifamilias proferenti de thesauro suo nova & vetera.

HOMILIA XI.

Habita ad populum in basilica sancta Agnetis, in die natalis ejus.

Calorum regnum, fratres charissimi, idcirco terrenis rebus simile dicitur, ut ex his quæ animus novit, surgat ad incognita quæ non novit: quatenus exemplo visibilium se ad invisibilia rapiat, & per ea quæ usu didicit, quasi conficatus incalecat: ut per hoc quod scit notum diligere, discat & incognita amare. Ecce enim calorum regnum thesaurus abscondito in agro comparatur, [*quem qui invenit homo, abscondit, & pro gaudio illius vadit & vendit universa quæ habet, & emit agrum illum.*] Qua in re hoc quoque notandum est, quod inventus thesaurus absconditur, ut servetur: quia studium cælestis desiderij à malignis spiritibus custodire non sufficit, qui hoc ab humanis laudibus non abscondit. In præsentem etenim vitam quasi in via sumus, qua ad patriam pergimus. Maligni autem spiritus iter nostrum quasi quidam latrunculi obsident. Deprædari ergo desiderat, qui thesaurum publicè portat in via. Hoc autem dico, non ut proximi opera nostra bona non videant, cum scriptum sit: *Videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum qui in calis est:* sed ut per hoc quod agimus, laudes externis non queramus. Sic autem sit opus in publico, quatenus intentio maneat in occulto: ut & de bono opere proximis præbeamus exemplum, & tamen per intentionem, qua Deo soli placere querimus, semper optemus secretum. Thesaurus autem, cæleste est desiderium: ager verò in quo thesaurus absconditur, disciplina studij cælestis. Quem profectò agrum venditis omnibus comparat, qui voluptatibus carnis renunciatis, cuncta sua terrena desideria per disciplinam cælestis custodiam calcet: ut nihil jam quod caro blanditur, libeat, nihil quod carnalem vitam trucidat, spiritus perhorrescat. Rursum cæleste regnum negotiatori homini simile dicitur, qui bonas margaritas querit, sed unam pretiosam invenit, quam videlicet inventam, omnia vendens emit: quia qui cælestis vite dulcedinem, in quantum possibilitas admittit, profectè cognoverit, ea quæ in terris amaverat, libenter cuncta derelinquit: in comparatione ejus vilescunt omnia, deserit habita, congregata dispergit, inardescit in cælestibus animus, nil in terrenis libet, deforme conspicitur quidquid de terrenis rei placebat specie; quia sola pretiosa margaritæ claritas fulget in mente. De cuius dilectione rectè per Salomonem dicitur: *Fortis est ut mors dilectio:* quia videlicet sicut mors corpus interimit, sic ab amore rerum corporaliùm æterna vite charitas occidit. Nam quem profectè absorbuerit, ad terrena foris desideria velut insensibilem reddit. Nec enim sancta hæc, cujus hodie natalitia celebramus, mori pro Domino potuisset in corpore, si priùs à terrenis desideriis mortua non fuisset in mente. Erectus namque in virtutis culmine animus tormenta despexit, præmia calcavit. Ante armatos reges & præfides invicta stetit, feriente robustior, judicante sublimior. Quid inter hæc nos barbati & debiles dicimus, qui ire ad regna cælestia puellas per ferrum videmus? quos ira superat, superbia inflat, ambitio perturbat, luxuria inquinat. Qui si adipisci regna calorum per bella persecutionum non possumus, hoc ipsum nobis turpe sit, quod Deum nolumus saltem per pacem sequi. Ecce nulli nostrum hoc tempore dicit Deus,

A Pro me more; sed illicita tantummodo in te desideria occide. Qui ergo in pace subigere carnis desideria nolumus, quando in bello pro Domino ipsam carnem daremus? Rursus simile esse regnum calorum sagenæ in mare missæ dicitur, ex omni genere piscium congreganti, quæ impleta ad littus educitur, & in vasis boni pisces eliguntur, mali autem projiciuntur foras. Sancta Ecclesia sagenæ comparatur, quia & piscatoribus est commissa, & per eam quisque ad æternum regnum à præsentis sæculi fluctibus trahitur, ne in æternæ mortis profunda mergatur. Quæ ex omni genere piscium congregatur, quia ad peccatorum veniam sapientes & fatuos, liberos & servos, divites & pauperes, fortes & infirmos vocat. Unde per Psalmistam Deo dicitur: *Ad te omnis caro veniet.* Quæ sagenæ, scilicet Ecclesia, tunc universaliter repletur, cum in fine suo humani generis summa concluditur. Quam educunt, & secus littus sedent: quia sicut mare sæculum, ita sæculi finem significat littus maris. In quo scilicet sine boni pisces in vasis eliguntur, mali autem projiciuntur foras: quia & electi quique in tabernacula æterna recipiuntur, & interni regni luce perdita ad exteriores tenebras reprobi pertrahuntur. Nunc enim bonos malosque communitè quasi permixtos pisces fidei sagenæ nos continet, sed littus indicat sanctæ Ecclesiæ sagenæ quid trahebat. Et quidem pisces qui capti fuerint, mutari non possunt: nos autem mali capimur, sed in bonitate permutamur. Cogitemus igitur in captione, ne dividamur in littore. Ecce quàm grata est vobis hodierna solemnitas, ita ut se non modicum addicat, si cui ex hoc conventu vestro deesse contingat. Quid ergo in die illa acturus est, qui à conspectu judicis rapitur, ab electorum societate separatur, qui tenebre sit à lumine, cruciatur æterna combustione? Unde & hanc eandem comparationem Dominus sub brevitate aperit, cum subjungit: [*Sic erit in consummatione sæculi. Exibunt Angeli, & separabunt malos de medio iustorum, & mittent eos in cinerum ignis. Ibi erit fletus & stridor dentium.*] Hoc jam, fratres charissimi, timendum est potius, quàm exponendum. Aperta etenim voce tormenta peccantium dicta sunt, ne quis ad ignorantia suæ excusationem recurreret, si quid de æterno supplicio obscurè diceretur. Unde & subditur: [*Intellexistis hæc omnia? Dicunt ei: Præterea Domine.*] Atque in conclusione subjungitur: [*Ideo omnis scriba doctus in regno calorum, similis est homini patrifamilias proferenti de thesauro suo nova & vetera.*] Si per novum & vetus quod dicitur, utrumque Testamentum accipimus, Abraham doctum fuisse denegamus, qui novi & veteris Testamenti etiam facta novit, minimè verba nunciavit. Moysen quoque docto patrifamilias comparare non possumus, qui etiam Testamentum vetus edocuit, novi tamen dicta non protulit. Dum ergo ab hoc intellectu excludimur, ad alium vocamur. Sed in eo quod Veritas dicit: [*Omnis scriba doctus in regno calorum, similis est patrifamilias;*] intelligi valet, quia non de his qui fuerant, sed de his qui esse in Ecclesia poterant, loquebatur. Qui tunc nova & vetera proferunt, cum utriusque Testamenti prædicamenta vocibus & moribus loquuntur. Quod tamen intelligi & aliter potest. Vetustum quippe humani generis fuit, ad inferni claustra descendere, pro peccatis suis supplicia æterna tolerare. Cui per mediatoris adventum, novum aliquid accessit, ut si hic rectè studeat vivere, calorum regna valeat penetrare: & homo in terra editus, à corruptibili vita moriatur, in cælo collocandus. Et vetus itaque est, ut pro culpa humanum genus in æterna pœna intereat: & novum, ut coarctatus in regno vivat. Quod ergo in conclusione locutionis suæ Dominus subdidit, hoc est utique quod præmisit. Priùs enim de regni similitudine thesaurum inventum, ac bonam margaritam protulit,

Mat. 5. b

Cant. 8. b

Gen. 27. d

enim propter stellas homo, sed stella propter hominem facta sunt. Et si stella fatum hominis dicitur, ipsis suis ministeriis subesse homo perhibetur. Certè cum Jacob de utero egrediens, prior fratris plantam teneret manu, prior perfectè nequaquam egredi potuit, nisi subsequens inchoasset: & tamen cum uno tempore, eodemque momento utrumque mater fuderit, non una utriusque vite qualitas fuit. Sed ad hoc solent Mathematici respondere, quia virtus constellationis in ictu puncti est. Quibus è diverso nos dicimus, quia magna est mora natiuitatis. Si igitur in ictu puncti constellationis permittatur, necesse jam erit ut tot dicant fata, quot sunt membra nascentium. Faterietiam Mathematici solent, quod quisquis in signo Aquarii nascitur, in hac vita piscatoris ministerium fortitur. Piscatores verò, ut fertur, Getulia non habet. Quis ergo dicat quia nemo illic in stella Aquarii nascitur, ubi piscator omnino non habetur? Rursus quos nasci in signo Libræ asserunt, trapezitas futuros dicunt; & trapezitas multarum gentium provinciæ ignorant. Fateantur ergo necesse est, aut hoc in eis signum desisse, aut effectum fatalem nullo modo habere. In Persarum quoque, Francorumque terra reges ex genere prodeunt; quibus profectò nascentibus quis aestimet quanti eisdem momentis horarum ac temporum ex servili conditione nascuntur? & tamen regum filij uno eodemque sidere cum servis nati, ad regnum proficiunt, cum servi qui secum fuerant geniti, in servitute moriantur. Hæc de stella breviter diximus, ne Mathematicorum stultitiam indiscussam præterisse videamur. Magi verò aurum, thus, & myrrham deferunt. Aurum quippe Regi congruit: thus verò in Dei sacrificium ponitur: myrrhâ autem mortuorum corpora condiuntur. Eum ergo Magi quem adorant, etiam mysticis numeribus prædicant: auro regem, thure Deum, myrrha mortalem. Sunt verò nonnulli hæretici, qui hunc Deum credunt, sed ubique regnare nequaquam credunt. Hi profectò ei thus offerunt, sed offerre etiam aurum nolunt. Et sunt nonnulli qui hunc regem existimant, sed Deum negant. Hi videlicet ei aurum offerunt, sed offerre thus nolunt. Et sunt nonnulli qui hunc & Deum & regem fatentur, sed assumptis carnem mortalem negant. Hi nimirum ei aurum & thus offerunt, sed offerre myrrham assumptam mortalitatis nolunt. Nos itaque nato Domino offeramus aurum, ut hunc ubique regnare fateamur: offeramus thus, ut credamus, quod is qui in tempore apparuit, Deus ante tempora existit: offeramus myrrham, ut eum quem credimus in sua divinitate impassibilem, credamus etiam in nostra fuisse carnem mortalem. Quamvis in auro, thure & myrrha intelligi & aliud potest. Auro namque sapientia designatur, Salomone attestante, qui ait: *Thesaurus desiderabilis requiescit in ore sapientis.* Thure autem quod Deo incenditur, virtus orationis exprimitur, Psalmista testante, qui dicit: *Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo.* Per myrrham verò, carnis nostræ mortificatio figuratur: unde sancta Ecclesia de suis operariis usque ad mortem pro Deo certantibus dicit: *Manus meæ distillerunt myrrham.* Nato ergo Regi aurum offerimus, si in conspectu illius, claritate supernæ sapientiæ resplendemus. Thus offerimus, si cogitationes carnis per sancta orationum studia in ara cordis incendimus, ut suave aliquid Deo per cæleste desiderium redolere valeamus. Myrrham offerimus, si carnis vitia per abstinentiam mortificamus. Per myrrham namque, ut diximus, agitur ne mortua caro putrescat. Mortuam verò carnem putrescere, est hoc mortale corpus fluxui luxuriæ deservire, sicut de quibusdam per Prophetam dicitur: *Computruerunt iumenta in stercore suo.* Jumenta quippe in stercore suo putrescere, est carnales homines in faetore lu-

Prov. 21. c
sec. 70.
Ps. 140.

Cant. 5. d

Isa. 1. d

A xuriæ vitam finire. Myrrham ergo Deo offerimus, quando hoc mortale corpus à luxuriæ putredine per condimentum continentia custodimus. Magnum verò nobis aliquid Magi innuunt, quod in regionem suam per aliam viam revertuntur. In eo namque quod admoniti faciunt, nobis profectò insinuunt quid faciamus. Regio quippe nostra paradysus est, ad quam, Jesu cognito, redire per viam qua venimus, prohibemur. A regione etenim nostra superbiendo, inobediendo, visibilia sequendo, cibum veritum gustando, discessimus: sed ad eam necesse est; ut stendo, obediendo, visibilia contemnendo, atque appetitum carnis refrænando, redeamus. Per aliam ergo viam ad regionem nostram regredimur; quoniam qui à paradisi gaudiis per delectamenta discessimus, ad hæc per lamenta revocamur. Unde necesse est, fratres charissimi, ut semper pavidi semperque suspecti ponamus ante oculos cordis hinc culpas operis, illinc iudicium extremæ districtiōnis. Pensemus quàm districtus iudex veniat, qui iudicium minatur & latet: terrores peccatoribus intencat, & tamen adhuc sustinet: & idcirco venire citius differt, ut minus inveniat quod condemnet. Puniamus scilicet culpas, & cum Psalmistæ voce, præveniamus faciem ejus in confessione. Voluptatum nos ergo fallacia nulla decipiat, nulla vana lætitia seducat. In proximo namque est iudex qui dicit: *Va vobis qui ridetis nunc, quia lugebitis & flebitis.* Hinc etenim Salomon ait: *Risus dolore miscbitur, & extrema gaudij luctus occupat.* Hinc iterum dicit: *Risum deputavi errorem, & gaudia dixi. Quid frustra deciperis?* Hinc rursus ait: *Cor sapientium ubi tristitia est, & cor stultorum ubi lætitia.* Pertimescamus ergo præcepta Dei, si celebramus voraciter solemnitate Dei. Gratum namque Deo sacrificium est afflictio contra peccatum, Psalmista testante, qui ait: *Sacrificium Deo spiritus contritulus.* Peccata nostra præterita in baptismatis perceptione laxata sunt, & tamen post baptismum multa commisimus: sed lavari iterum baptismatis aqua non possumus. Quia ergo & post baptismum inquinavimus vitam, baptizemus lacrymis conscientiam, quatenus regionem nostram per viam aliam repetentes, qui ex ea bonis delectati discessimus, ad eam malis amaricati redeamus, præstante Domino nostro, &c.

Ps. 94. a

Luc. 6. c
Prov. 14. bEcl. 2. a
Ecl. 7. a

Ps. 50. d

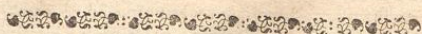
Lectio sancti Evangelij secundum Matthæum.

IN illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis *parabolam hanc: Simile est regnum calorum thesauro abscondito in agro: quem qui invenit homo, abscondit, & præ gaudio illius vadit, & vendit universa quæ habet, & emit agrum illum. Iterum simile est regnum calorum homini negotiatori, quærenti bonas margaritas: inventa autem una pretiosa margarita, abiit & vendidit omnia quæ habuit, & emit eam. Iterum simile est regnum calorum sagena missa in mare, & ex omni genere piscium congreganti. Quam, cum impleta esset, educentes, & secus littus sedentes, elegerunt bonos in vasa, malos autem foras miserunt. Sic erit in consummatione sæculi. Exhibunt Angeli, & separabunt malos de medio iustorum, & mittent eos in caminum ignis. Ibi erit fletus & stridor dentium. Intellexistis hæc omnia? Dicunt ei: Vtique Domine. Ait illis: Ideo omnis Scri-*

Cap. 13. f

ba doctus in regno calorum, similis est homini patrifamilias proferenti de thesauro suo nova & vetera.

HOMILIA XI.

Habita ad populum in basilica sancta Agnetis, in die natalis ejus.

Calorum regnum, fratres charissimi, idcirco terrenis rebus simile dicitur, ut ex his quæ animus novit, surgat ad incognita quæ non novit: quatenus exemplo visibilium se ad invisibilia rapiat, & per ea quæ usum didicit, quasi conficatus incalecat: ut per hoc quod scit notum diligere, discat & incognita amare. Ecce enim calorum regnum thesaurus abscondito in agro comparatur, [*quem qui invenit homo, abscondit, & pro gaudio illius vadit & vendit universa quæ habet, & emit agrum illum.*] Qua in re hoc quoque notandum est, quod inventus thesaurus absconditur, ut servetur: quia studium cælestis desiderij à malignis spiritibus custodire non sufficit, qui hoc ab humanis laudibus non abscondit. In præsentem etenim vitam quasi in via sumus, quæ ad patriam pergimus. Maligni autem spiritus iter nostrum quasi quidam latrunculi obsident. Deprædari ergo desiderat, qui thesaurum publicè portat in via. Hoc autem dico, non ut proximi opera nostra bona non videant, cum scriptum sit: *Videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum qui in caelis est:* sed ut per hoc quod agimus, laudes exterioris non queramus. Sic autem sit opus in publico, quatenus intentio maneat in occulto: ut & de bono opere proximis præbeamus exemplum, & tamen per intentionem, quæ Deo soli placere querimus, semper optemus secretum. Thesaurus autem, cælestis est desiderium: ager verò in quo thesaurus absconditur, disciplina studij cælestis. Quem profectò agrum venditis omnibus comparat, qui voluptatibus carnis renuncians, cuncta sua terrena desideria per disciplinam cælestis custodiam calcet: ut nihil jam quod caro blanditur, libeat, nihil quod carnalem vitam trucidat, spiritus perhorrescat. Rursum cælestis regnum negotiatori homini simile dicitur, qui bonas margaritas querit, sed unam pretiosam invenit, quam videlicet inventam, omnia vendens emit: quia qui cælestis vite dulcedinem, in quantum possibilitas admittit, profectò cognoverit, ea quæ in terris amaverat, libenter cuncta derelinquit: in comparatione ejus vilescunt omnia, deserit habita, congregata dispergit, inardescit in cælestibus animus, nil in terrenis libet, deforme conspicitur quidquid de terrenis rei placebat specie; quia sola pretiosa margaritæ claritas fulget in mente. De cuius dilectione rectè per Salomonem dicitur: *Fortis est ut mors dilectio:* quia videlicet sicut mors corpus interimit, sic ab amore rerum corporaliùm æternæ vite charitas occidit. Nam quem profectò absorbuerit, ad terrena foris desideria velut insensibilem reddit. Nec enim sancta hæc, cujus hodie natalitia celebramus, mori pro Domino potuisset in corpore, si prius à terrenis desideriis mortua non fuisset in mente. Erectus namque in virtutis culmine animus tormenta despexit, præmia calcavit. Ante armatos reges & præfides invicta stetit, feriente robustior, judicante sublimior. Quid inter hæc nos barbati & debiles dicimus, qui ire ad regna cælestia puellas per ferrum videmus? quos ira superat, superbia inflat, ambitio perturbat, luxuria inquinat. Qui si adipisci regna calorum per bella persecutionum non possumus, hoc ipsum nobis turpe sit, quod Deum nolumus saltem per pacem sequi. Ecce nulli nostrum hoc tempore dicit Deus,

A Pro me more; sed illicita tantummodo in te desideria occide. Qui ergo in pace subigere carnis desideria nolumus, quando in bello pro Domino ipsam carnem daremus? Rursus simile esse regnum calorum sagenæ in mare missæ dicitur, ex omni genere piscium congreganti, quæ impleta ad littus educitur, & in vasis boni pisces eliguntur, mali autem projiciuntur foras. Sancta Ecclesia sagenæ comparatur, quia & piscatoribus est commissa, & per eam quisque ad æternum regnum à præsentis sæculi fluctibus trahitur, ne in æternæ mortis profunda mergatur. Quæ ex omni genere piscium congregatur, quia ad peccatorum veniam sapientes & fatuos, liberos & servos, divites & pauperes, fortes & infirmos vocat. Unde per Psalmistam Deo dicitur: *Ad te omnis caro veniet.* Quæ sagenæ, scilicet Ecclesia, tunc universaliter repletur, cum in fine suo humani generis summa concluditur. Quam educunt, & secus littus sedent: quia sicut mare sæculum, ita sæculi finem significat littus maris. In quo scilicet sine boni pisces in vasis eliguntur, mali autem projiciuntur foras: quia & electi quique in tabernacula æterna recipiuntur, & interni regni luce perdita ad exteriores tenebras reprobi pertrahuntur. Nunc enim bonos malosque communitè quasi permixtos pisces fidei sagenæ nos continet, sed littus indicat sanctæ Ecclesiæ sagenæ quid trahebat. Et quidem pisces qui capti fuerint, mutari non possunt: nos autem mali capimur, sed in bonitate permutamur. Cogitemus igitur in captione, ne dividamur in littore. Ecce quàm grata est vobis hodierna solemnitas, ita ut se non modicum addicat, si cui ex hoc conventu vestro deesse contingat. Quid ergo in die illa acturus est, qui à conspectu judicis rapitur, ab electorum societate separatur, qui tenebre sit à lumine, cruciatur æterna combustione? Unde & hanc eandem comparisonem Dominus sub brevitate aperit, cum subjungit: [*Sic erit in consummatione sæculi. Exibunt Angeli, & separabunt malos de medio iustorum, & mittent eos in cinerum ignis. Ibi erit fletus & stridor dentium.*] Hoc jam, fratres charissimi, timendum est potius, quàm exponendum. Aperta etenim voce tormenta peccantium dicta sunt, ne quis ad ignorantiam suæ excusationem recurreret, si quid de æterno supplicio obscure diceretur. Unde & subditur: [*Intellexistis hæc omnia? Dicunt ei: Præterea Domine.*] Atque in conclusione subjungitur: [*Ideo omnis scriba doctus in regno calorum, similis est homini patrifamilias proferenti de thesauro suo nova & vetera.*] Si per novum & vetus quod dicitur, utrumque Testamentum accipimus, Abraham doctum fuisse denegamus, qui novi & veteris Testamenti etiam facta novit, minimè verba nunciavit. Moysen quoque docto patrifamilias comparare non possumus, qui etiam Testamentum vetus edocuit, novi tamen dicta non protulit. Dum ergo ab hoc intellectu excludimur, ad alium vocamur. Sed in eo quod Veritas dicit: [*Omnis scriba doctus in regno calorum, similis est patrifamilias;*] intelligi valet, quia non de his qui fuerant, sed de his qui esse in Ecclesia poterant, loquebatur. Qui tunc nova & vetera proferunt, cum utriusque Testamenti prædicamenta vocibus & moribus loquuntur. Quod tamen intelligi & aliter potest. Vetustum quippe humani generis fuit, ad inferni claustra descendere, pro peccatis suis supplicia æterna tolerare. Cui per mediatoris adventum, novum aliquid accessit, ut si hic rectè studeat vivere, calorum regna valeat penetrare: & homo in terra editus, à corruptibili vita moriatur, in cælo collocandus. Et vetus itaque est, ut pro culpa humanum genus in æterna pœna intereat: & novum, ut coarctatus in regno vivat. Quod ergo in conclusione locutionis suæ Dominus subdidit, hoc est utique quod præmisit. Prius enim de regni similitudine thesaurum inventum, ac bonam margaritam protulit,

Mat. 5. b

Cant. 8. b

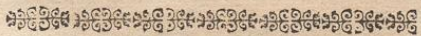

lit, postmodum verò inferni pœnas de malorum A
combustione narravit, atque in conclusione subjun-
xit: [Ideo omnis scriba doctus in regno calorum, simi-
lis est patrifamilias profertenti de thesauro suo nova &
vetera.] Ac si apertè diceretur: Ille in sancta Eccle-
sia doctus prædicator est, qui & nova scit proferre
de suavitate regni, & vetusta dicere de terrore sup-
plicij: ut vel pœnæ terreant, quos præmia non invi-
tant. Audiatur de regno quod amet, audiatur de suppli-
cio unusquisque quod timeat: ut torpentem animum
& terræ vehementer inhaerentem, si amor ad regnum
non trahit, vel timor minet. Ecce enim de gehennæ
expressione dicitur: [Ibi erit fletus & stridor den-
tium.] Sed quia præsentia gaudia sequuntur perpe-
tua lamenta, hic fratres charissimi vanam lætitiã
fugite, si illic flere formidatis. Nemo etenim potest
& hic gaudere cum sæculo, & illic regnare cum
Christo. Temporalis itaque lætitiæ fluxa restringite,
carnis voluptates edomate. Quidquid animo ex
præsentis sæculo aridet, ex consideratione æterni
ignis amarescat. Quidquid in mente pueriliter hila-
rescit, hoc disciplinæ juvenilis censura coëreat:
ut dum sponte temporalia fugitis, æterna gaudia sine
labore capiatis, præstante Domino nostro Jesu
Christo, &c.

Lectione sancti Evangelij secundum
Matthæum.

Cap. 25. a

In illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis
parabolam hanc: Simile est regnum cal-
lorum decem virginibus, qua accipientes
lampades suas, exierunt obviam sponso &
sponsæ. Quinque autem ex eis erant fatuæ,
& quinque prudentes. Sed quinque fatuæ,
acceptis lampadibus non sumpserunt oleum
secum: prudentes autem acceperunt oleum
in vasis suis cum lampadibus. Moram au-
tem faciente sponso, dormitaverunt omnes,
& dormierunt. Media autem nocte clamor
factus est: Ecce sponsus venit, exite obviam
ei. Tunc surrexerunt omnes virgines illæ,
& ornaverunt lampades suas. Fatuæ autem
sapientibus dixerunt: Date nobis de oleo
vestro, quia lampades nostræ extinguuntur.
Responderunt prudentes, dicentes: Ne fortè
non sufficiat nobis & vobis: ite potius ad
vendentes, & emite vobis. Dum autem
irent emere, venit sponsus: & qua parata
erant, intraverunt cum eo ad nuptias, &
clausa est janua. Novissime vero veniunt
& relique virgines, dicentes: Domine Do-
mine, aperi nobis. At ille respondens, ait:
Amen dico vobis, nescio vos. Vigilate ita-
que, quia nescitis diem neque horam.

HOMILIA XII.

Habita ad populum in basilica sancta
Agneis, in die natalis eius.

Sæpe vos, fratres charissimi, admoneo prava
operafugere, mundi hujus inquinamenta devita-
re: sed hodierna sancti Evangelij lectione compellor
dicere, ut & bona quæ agitis, cum magna cau-
tela timeatis: ne per hoc quod à vobis rectum gerit-
ur, favor aut gratia humana requiratur: ne appe-
titus laudis subrepat, & quod foris ostenditur, in-
S. Greg. Tom. I.

tus à mercede vacuetur. Ecce enim Redemptoris
voce decem virgines, & omnes dicuntur virgines,
& tamen intra beatitudinis janua non omnes sunt
receptæ: quia earum quædam, dum de virginitate
sua gloriam foris expectant, in vasis suis oleum ha-
bere noluerunt. Sed prius quærendum nobis est
quid sit regnum calorum, aut cur decem virginibus
comparetur, quæ etiam virgines prudentes & fatuæ
dicantur. Dum enim calorum regnum constat quia
reproborum nullus ingreditur, etiam fatuis virgini-
bus cur simile esse perhibetur? Sed sciendum nobis
est, quòd sæpe in sacro eloquio regnum calorum
præsentis temporis Ecclesia dicitur: De quo alio in
loco Dominus dicit: *Mittet filius hominis angelos* Mat. 13. a
suos, & colligent de regno ejus omnia scandala. Ne-
que enim in illo regno beatitudinis, in quo pax
suprema est, inveniri scandala poterunt quæ colligan-
tur. Et unde rursum dicitur: *Qui ergo solverit unum* Mat. 5.
de mandatis istis minimis, & docuerit sic homines,
hic minimus vocabitur in regno calorum. Qui autem
fecerit & docuerit, hic magnus vocabitur in regno
calorum. Mandatum quippe solvit & docet, quando
hoc quisque voce prædicat, quod vivendo non im-
plet. Sed ad regnum æternæ beatitudinis pervenire
non valet, qui non vult opere implere quod docet.
Quomodo ergo in eo minimus vocabitur, qui ad
hoc nullo modo intrare permittitur? Quid itaque
per hanc sententiam, nisi præsens Ecclesia regnum
calorum dicitur? In qua doctor qui mandatum sol-
verit, minimus vocatur: quia cuius vita despicitur,
restat ut ejus prædicatio contemnatur. In quinque
autem corporis sensibus unusquisque subsistit: gemi-
natus autem quinarium denarium perficit. Et quia
ex utroque sexu fidelium multitudo colligitur, san-
cta Ecclesia decem virginibus similis esse denuncia-
tur. In qua quia mali cum bonis, & reprobi cum
electis admixti sunt, rectè similis virginibus pru-
dentibus & fatuis esse perhibetur. Sunt namque ple-
rique continentes, qui ab appetitu se exteriori cus-
todiunt; & spe ad interiora rapiuntur, carnem
macerant, & toto desiderio ad supernam patriam
anhelant, æterna præmia expectant, pro laboribus
suis recipere laudes humanas nolunt. Hi nimirum
gloriam suam non in ore hominum ponunt, sed
intra conscientiam contegunt. Et sunt plerique, qui
corpus per abstinentiam affligunt, sed de ipsa sua
abstinentia humanos favores expectant, doctrinæ
inserviunt, indigentibus multa largiuntur. Sed fatu-
æ profectò sunt virgines, quia solam laudis tran-
sitoria ttributionem quærunt. Unde & apertè subdi-
tur: [*Quinque fatuæ acceptis lampadibus non sum-*
pservunt oleum secum: prudentes autem acceperunt
oleum in vasis suis cum lampadibus.] Per oleum
quippe nitor gloriæ designatur: vascula autem, no-
stra sunt corda, in quibus ferimus cuncta quæ cogi-
tamus. Prudentes ergo oleum in vasis habent, quia
nitorem gloriæ intra conscientiam retinent; Paulo
attestante, qui ait: *Gloria nostra hac est, testimo-* 2. Cor. 1. e
nium conscientie nostræ. Fatuæ autem virgines oleum
secum non sumunt, quia gloriam intra conscien-
tiam non habent, dum hanc ab ore proximorum
quærunt. Notandum verò, quòd omnes lampades
habent, sed omnes oleum non habent: quia ple-
rumque bona in se opera cum electis & reprobi ost-
tendunt, sed soli ad sponsum cum oleo veniunt, qui
de his quæ foris egerint, intus gloriam requirunt.
Unde per Psalmistam quoque de sancta electorum
Ecclesia dicitur: *Omnis gloria ejus filia regis ab-* Ps. 44. e
intus. [*Moram autem faciente sponso, dormita-*
verunt omnes, & dormierunt.] quia dum venire
judex ad extremum judicium differt, electi & re-
probi in mortis somno sopiuntur. Dormire etenim
mori est. Ante somnum verò dormire, est ante
mortem à salute languescere: quia per pondus ægri-
tudinis pervenitur ad somnum mortis. [*Media an-*
S S I C

tem nocte clamor factus est: *Ecce sponsus venit, exire obviam ei.*] De adventu sponsi clamor in media nocte fit: quia sic dies iudicii subrepat, ut praevideri non valeat quando venit. Unde scriptum est: *Dies Domini sicut fur in nocte ita veniet.* Tunc omnes virgines surgunt: quia & electi & reprobi à somno suae mortis excitantur. Lampades ornant: quia sua secum opera numerant, pro quibus aeternam recipere beatitudinem expectant. Sed lampades fatuarum virginum extinguntur: quia earum opera, quae clara hominibus foris apparuerant, in adventu iudicis intus obscurantur. Et à Deo retributionem non inveniunt; quia pro eis receperunt ab hominibus laudes, quas amaverunt. Quid est autem quod tunc à prudentibus oleum petunt, nisi quod in adventu iudicis cum se intus vacuas invenerint, testimonium foris quaerunt? Ac si à sua fiducia deceptae proximis dicant: *Quia nos quasi sine opere repelli conspiciatis, dicite de nostris operibus quid vidistis.* Sed prudentes virgines respondent, dicentes: *[Ne forte non sufficiat nobis & vobis.]* In illo enim die (quod tamen de quibusdam in pace Ecclesiae quiescentibus loquor) sibi metipsi testimonium uniuscuiusque vix sufficit; quanto minus & sibi & proximo? Unde & protinus per increpationem subdunt: *[Ne potius ad vendentes, & emite vobis.]* Venditores quippe olei, adulatorum sunt. Qui enim accepta qualibet gratia, vanis suis laudibus nitorem gloriae offerunt, quasi oleum vendunt. De quo profecto oleo Psalmista dicit: *Oleum autem peccatoris non impinguet caput meum.* Principale etenim nostrum, caput est. Appellatione autem capitis, ea quae principatur corpori mens vocatur. Impinguat ergo caput oleum peccatoris, cum demulcet mentem favor adulantis, *[Sed dum irent emere, venit sponsus:]* quia cum vite suae testimonium à proximis quaerunt, iudex venit, qui non solum operum, sed & cordium testis est. *[Quae autem paratae erant, intraverunt cum eo ad nuptias, & clausa est janua.]* O si sapere in cordis palato possit, quid admirationis habet quod dicitur, *[Venit sponsus?]* quid dulcedinis: *[Intraverunt cum eo ad nuptias?]* quid amaritudinis: *[Et clausa est janua?]* Venit quippe ille qui adventu suo elementa concutit, in cuius conspectu caelum & terra contremiscit. Unde etiam per Prophetam dicit: *Adhuc semel, & ego movebo non solum terram, sed etiam caelum.* Ad cuius examen omne humanum genus deducitur. Cui ad vindictam malorum, remunerationemque bonorum, Angeli, Archangeli, Throni, Principatus, & Dominationes obsequuntur. Pensate fratres charissimi, ad conspectum tanti iudicis qui in illo die terror erit, quando jam in poena remedium non erit: quae illa confusio, cui reatu suo exigente continget in conventu omnium Angelorum hominumque erubescere: qui pavor, cum quem & tranquillam mens humana capere non valet, etiam iratum videre. Quem diem bene Propheta intuens, ait: *Dies ira, dies illa, dies tribulationis & angustiae, dies calamitatis & miseriae, dies tenebrarum & caliginis, dies nebulae & turbis, dies rubrae & clangoris.* Pensate ergo, fratres charissimi, extremi diem iudicii super corda reproborum quae asperitate Propheta vidit amarefcere, quem tot appellationibus non valet explicare. Quanta verò tunc erit electorum lætitia, qui de eius merentur visione gaudere, de cuius conspectu vident & elementa omnia contremiscere; cum eo simul ad nuptias intrare? Qui & in sponsi nuptiis gaudent, & tamen ipsi sunt sponsa; quia in illo aeterni regni thalamo visioni nostrae Deus conjungitur. Quae scilicet visio nunquam jam in perpetuum ab amoris sui amplexibus evelletur. Tunc regni janua lugentibus claudetur, quae modo quotidie poenitentibus aperitur. Erat namque & tunc poenitentia, sed fructuosa jam non erit: quia nequaquam tunc veniam invenit, qui modò

A apum venia: tempus perdit. Hinc etenim Paulus dicit: *Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis.* Hinc Propheta ait: *Quarite Dominum, dum inveniri potest: invocare eum, dum prope est.* Unde & easdem virgines fatuas invocantes Dominus non audit: quia interclusa regni janua, is qui nunc per exauditionem prope esse poterat, prope jam non erit. Nam subditur: *[Novissime veniunt & reliquae virgines, dicentes: Domine Domine aperi nobis. At ille respondens, ait: Amen dico vobis, nescio vos.]* Ibi jam à Deo non potest mereri quod petit, qui hic noluit audire quod iussit: qui tempus congruae poenitentiae perdidit, frustra ante regni janua cum precibus venit. Hinc est enim quod per Salomonem Dominus dicit: *Pocari, & renuissis: extendi manum meam, & non fuit qui aspiceret: despectis omne consilium meum, & increpationes meas neglexistis. Ego quoque in interitu vestro ridebo, & subsannabo, quum vobis quod timebatis adveniret. Quum irruerit repentina calamitas, & interitus quasi tempestas ingruerit: quando venerit super vos iribulatio, & angustia: nunc invocabunt me, & non exaudiam; manè surgent, & non invenient me.* Ecce aperiti clamant, & repulsionis suae dolore compulsi, appellationem dominantis ingeminant, dicentes: *[Domine Domine aperi nobis.]* Preces offerunt, sed nesciuntur: quia tunc velut incognitos Dominus deserit, quos modò suos per vitam meritum non agnoscit. Ubi aptè quoque generalis ad discipulos exhortatio subinfertur, cum dicitur: *[Vigilate itaque, quia nescitis diem neque horam.]* Quia post peccata Deus poenitentiam suscipit, si licet quisque de praesenti saeculo quo tempore exiret, aliud tempus voluptatibus, atque aliud poenitentiae aptare potuisset. Sed qui poenitenti veniam spondunt, peccanti diem crastinum non promittit. Semper ergo extremum diem debemus metueri, quem nunquam possumus praevidere. Ecce hunc ipsum diem, in quo loquimur, ad inducias conversionis accepimus, & tamen mala quae fecimus, flere reculamur. Non solum commissa non plangimus, sed etiam quae desceantur augemus. At si aliqua nos aegritudo corripit, si signa aegritudinis vicinam mortem denunciant, inducias vivendi quaerimus, ut peccata nostra desceamus, & eas cum magno estu desiderij petimus, quas acceptas modò pro nihilo habemus.

Rem, fratres charissimi, refero, quam si intente audire vult charitas vestra, ex consideratione illius vehementer instruat. Quidam vir nobilis in Valeria provincia nomine Chrysaorius fuit, quem lingua rustica populus Chryserium vocabat: vir valde idoneus, sed tantum plenus vitii, quantum rebus: superbiatimidis, carnis suae voluptatibus subditus, in acquirendis rebus, avaritiae facibus accensus. Sed cum tot malis Dominus finem ponere decrevisset, sicut à religioso viro quodam, qui nunc superest, propinquo illius didici, corporis langore percussus est. Qui ad extremum veniens, eadem hora qua jam de corpore erat exiturus, apertis oculis vidit tetros & nigerrimos spiritus coram se assistere, & vehementer imminere, ut ad inferni claustra se raperent. Cœpit tremere, pallefcere, sudare, & magnis vocibus inducias petere, filiumque suum nomine Maximum, quem ipse jam monachus monachum vidi, nimis & turbatis clamoribus vocare, dicens: ** Maxime curre, Maxime curre: nunquam tibi aliquid mali feci, in fidem tuam me suscipe.* Turbatus mox Maximus adfuit, luggens & perstrepsens familia convenit. Eos autem, quos ille insistentes sibi graviter tolerabat, ipsi malignos spiritus videre non poterant: sed eorum praesentiam in confusione, in pallore ac tremore illius qui trahabatur, videbant. Pavore autem

1. Thes. 5. a

Ps. 140. b

Agg. 2. d

Soph. 1. c

Prov. 1. 4

L. 4. Dial. c. 38.

* In miss. non legitur bis

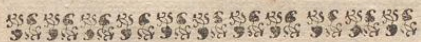
terra eorum imaginis, huc illucque vertebatur in lectulo jacebat in sinistro latere, aspectum eorum ferre non poterat: vertebatur ad parietem, ibi aderant. Cumque constrictus nimis relaxari se jam posse desperaret, cepit magnis vocibus clamare, dicens: Inducias vel usque mane, inducias vel usque mane. Sed cum hæc clamaret, in ipsi suis vocibus de habitaculo suæ carnis evulsus est. De quo nimirum constat, quia pro nobis ista non pro se viderit; ut ejus visio nobis proficiat, quos adhuc divina patientia longanimitè expectat. Nam illi retro spiritus ante mortem vidisse, & inducias petisse, quid profuit, qui eadem inducias quas petiit, non accepit? Nos ergo, fratres charissimi, nunc sollicitè ista cogitemus, ne nobis in vacuum tempora pereant, & tunc queramus ad bene agendum vivere, cum jam compellimur de corpore exire. **B** Mementote quid Veritas dicat: *Orate ne fiat fuga vestra hieme vel sabbato.* Per Legis quippe mandatum, ambulare longius sabbato non licet: hiems quoque ad ambulandum impedimento est, quia gressus ambulantium torpor frigoris adstringit. Ait ergo: *Orate ne fiat fuga vestra hieme vel sabbato.* Ac si aperte dicat: Videte ne tunc queratis peccata vestra fugere, quando jam non licet ambulare. Illud ergo tempus quo fugere non licet, modò debet cogitari dum licet. Illa hora nostri exitus est semper intuenda: ista Redemptoris nostri admonitio ante mentis oculos semper ponenda, qui ait: *[Vigilate itaque, quia nescitis diem neque horam.]*

Mat. 24.
Exod. 16.

Lectio sancti Evangelii secundum
Lucam.

cap. 12. c

IN illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis. *Sint lumbi vestri præcincti, & lucerna ardentè in manibus vestris. Et vos similes hominibus expectantibus dominum suum, quando revertatur à nuptiis: ut cum venerit & pulsaverit, confestim aperiant ei. Beati servi illi, quos cum venerit dominus, invenerit vigilantes. Amen dico vobis, quòd præcinget se, & faciet illos discumbere, & transiens ministrabit illis. Et si venerit in secunda vigilia, & si in tertia vigilia venerit, & ita invenerit, beati sunt servi illi. Hoc autem scitote, quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur veniret, vigilaret utique, & non sineret perfodi domum suam. Ideo & vos estote parati: quia qua hora non putatis, filius hominis veniet.*

HOMILIA XIII.

Habita ad populum in basilica beati Felicis martyris, in die natalis ejus.

Sancti Evangelii, fratres charissimi, aperta vobis est lectio recitata. Sed ne aliquibus ipsa ejus planities alta fortasse videatur, eam sub brevitate transcurramus, quatenus ejus expositio ita nescientibus fiat cognita, ut tamen scientibus non sit onerosa. Quia viris luxuria in lumbis sit, feminis in umbilico, testatur Dominus, qui de diabolo ad beatum Job loquitur, dicens: *Virus ejus in lumbis ejus, & fortitudo illius in umbilico ventris ejus.* A principali igitur sexu, lumborum nomine luxuria desit. S. Greg. Tom. I.

Job 40. a

Agnatur, cum Dominus dicit: *[Sint lumbi vestri præcincti.]* Lumbos enim præcingimus, cum carnis luxuriam per continentiam coarctamus. Sed quia minus est mala non agere, nisi etiam quisque studeat & bonis operibus insudare, protinus additur: *[Et lucerna ardentè in manibus vestris.]* Lucernas quippe ardentè in manibus tenemus, cum per bona opera proximis nostris lucis exempla monstramus. De quibus profectò operibus Dominus dicit: *Luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum qui in caelis est.* Duo autem sunt quæ jubentur, & lumbos restringere, & lucernas tenere: ut & munditia sit castitatis in corpore, & lumen veritatis in operatione. Redemptori etenim nostro unum sine altero placere nequaquam potest: si autem is qui bona agit, adhuc luxuriæ inquinamenta non deserit: aut is qui castitate præcinet, necdum se per bona opera exercet. Nec castitas ergo magna est sine bono opere, nec opus bonum est aliquid sine castitate. Sed & si utrumque agitur, restat ut quisquis ille est, spe ad supernam patriam tendat, & nequaquam se à vitiis pro mundi hujus honestate contineat. Qui etsi quædam bona aliquando pro honestate inchoat, in ejus tamen intentione non debet permanere, nec per bona opera presentis mundi gloriam querere, sed totam spem in Redemptoris sui adventum constituat. Unde & protinus subditur: *[Et vos similes hominibus expectantibus dominum suum, quando revertatur à nuptiis.]* Ad nuptias quippe Dominus abiit, quia resurgens à mortuis, ascendens in caelum, supernam sibi Angelorum multitudinem novus homo copulavit. Qui tunc revertitur, cum nobis jam per judicium manifestatur. Bene autem de servis expectantibus subditur: *[Ut cum venerit & pulsaverit, confestim aperiant ei.]* Venit quippe Dominus, cum ad judicium properat: pulsat verò, cum jam per ægritudinis molestias esse mortem vicinam designat. Cui confestim aperimus, si hunc cum amore suscipimus. Aperire enim judici pulsanti non vult, qui exire de corpore trepidat, & videre eum, quem contempnisset se meminit, judicem formidat. Qui autem de sua spe & operatione securus est, pulsanti confestim aperit, quia lætus judicem sustinet: & cum tempus propinque mortis advenit, de gloria retributionis hilarescit. Unde & protinus subditur: *[Beati sunt servi illi, quos cum venerit dominus, invenerit vigilantes.]* Vigilat, qui ad aspectum veri luminis mentis oculos apertos tenet: vigilat, qui servat operando quod credit: vigilat, qui à se torporis & negligentia tenebras repellit. Hinc etenim Paulus dicit: *Vigilate justi, & nolite peccare.* Hinc rursus ait: *Hora est jam nos de somno surgere.* Sed veniens dominus, quid servis vigilantibus exhibeat, audiamus: *[Amen dico vobis, quòd præcinget se, & faciet eos discumbere, & transiens ministrabit illis.]* Præcinget se, id est, ad retributionem præparabit: & faciet illos discumbere, id est, æterna quiete refoveri. Discumbere quippe nostrum, in regno quiescere est. Unde rursus Dominus dicit: *Venient & recumbent cum Abraham, Isaac, & Jacob.* Transiens autem Dominus ministrat; quia lucis suæ illustratione nos satiatur. Transite verò dictum est, cum de judicio ad regnum redit. Vel certè Dominus nobis post judicium transit: quia ab humanitatis forma in divinitatis suæ contemplationem nos elevat. Et transire ejus, est in claritatis suæ speculationem nos ducere, cum eum quem in humanitate in judicio cernimus, etiam in divinitate post judicium videmus. Ad judicium quippe veniens, in forma servi omnibus apparet, quia scriptum est: *Videbunt in quem transfixerunt.* Sed cum reprobi in supplicium corruunt, iusti ad claritatis ejus gloriam pertrahuntur, sicut scriptum est: *S s s s ij*

Mat. 5. b
Basilus in
Ps. 3. Aug.
Pr. 2. de ser.
Domini in
monte.

1. Cor. 15.
Rom. 13.

Idem. Reg.
c. 14.
Mat. 8.

Joan. 19. f

Isai. 26. b Tollatur impius, ne videat gloriam Dei. Sed quid si servi in prima vigilia negligentem existunt? Prima quippe vigilia, primæ ætatis custodia est. Sed neque sic desperandum est, & à bono opere cessandum.

Orig. in Mar. ho. 31. Nam longanimitatis suæ patientiam insinuans Dominus, subdit: [*Et si venerit in secunda vigilia, & si in tertia vigilia venerit, & ira invenerit, beati sum servi illi.*] Prima quippe vigilia, primævum tempus est, id est, pueritia. Secunda, adolescentia vel juvenus, quæ auctoritate sacri eloquij unum sunt, dicente Salomone: *Latere juvenis in adolescentia tua.* Tertia autem, senectus accipitur. Qui ergo vigilare in prima vigilia noluit, custodiat vel secundam: ut qui converti à pravitatibus suis in pueritia neglexit, ad vias vitæ saltem in tempore juventutis evigilet. Et qui evigilare in secunda vigilia noluit, tertiæ vigiliæ remedia non amittat: ut qui in juventute ad vias vitæ non evigilat, saltem in senectute respiciat. Pensate fratres charissimi, quia conclusit Dei pietas duriciam nostram. Non est jam quid homo excusationis inveniat. Deus despicitur, & expectat: contemni se videt, & revocat: injuriam de contemptu suo suscipit, & tamen quandoque revertentibus etiam præmia promittit. Sed nemo hanc ejus longanimitatem negligat: quia tantò districtiorem justitiam in judicio exiger, quanto longiorem patientiam ante judicium prærogavit. Hinc etenim Paulus dicit: *Ignoras quoniam benignitas Dei ad penitentiam te adducit? Tu autem secundum duriciam tuam & cor impeniens, thesaurizas tibi iram in die ire & revelationis justitij Dei.* Hinc Psalmista ait: *Deus judex justus, fortis & longanimis.* Dicitur quippe longanimum, præmisit justum: ut quem vides peccata delinquentium diu patienter ferre, scias hunc etiam quandoque districtè judicare. Hinc per quemdam sapientem dicitur: *Altissimus enim est patiens redditor.* Patiens enim redditor dicitur, quia peccata hominum & patitur & reddit. Nam quos diu, ut convertantur, tolerat, non convertos durius damnat. Ad excutiendam verò mentis nostræ desidiam, etiam exteriora damna per similitudinem ad medium deducuntur: ut per hæc animus ad sui custodiam suscitetur. Nam dicitur: [*Hoc autem scitote, quia si sciret paterfamilias qua hora fur veniret, vigilaret utique, & non sineret perfodi domum suam.*] Ex qua præmissa similitudine etiam exhortatio subinfertur; cum dicitur: [*Et vos estote parati, quia qua hora non putatis, filius hominis veniet.*] Nesciente enim paterfamilias, fur domum perfodit: quia dum à sui custodia spiritus dormit, improvisa mors veniens, carnis nostræ habitaculum irrumpit, & cum quem dominum domus invenerit dormientem, necat: quia cum ventura damna spiritus minime prævidet, hunc mors ad supplicium nescientem rapit. Furi autem resisteret, si vigilaret: quia adventum judicis, qui occultè animam rapit, præcavens, ei penitendo occurreret, ne impeniens periret. Horam verò ultimam Dominus noster idcirco voluit nobis esse incognitam, ut semper possit esse suspecta: ut dum illam prævidere non possumus, ad illam sine intermissione præparemur. Proinde, fratres mei, in conditione mortalitatis vestræ mentis oculos figite, venienti vos judici per ætuis quotidie & lamenta præparate. Et cum certa mors maneat omnes, nolite de temporalis vitæ providentia incerta cogitare. Terrenarum rerum vos cura non aggravet. Quantilibet enim auri & argenti molibus circumdetur, quibuslibet pretiosis vestibus induatur caro, quid est aliud quàm caro? Nolite ergo attendere quid habetis, sed quid estis. Vultis audire quid estis? Propheta indicat, dicens: *Verè fœnum est populus.* Si enim fœnum populus non est, ubi sunt illi qui ea que hodie colimus, nobiscum transacto anno beati Felicis natalitia celebraverunt?

Eccel. 11. b Latere juvenis in adolescentia tua. Tertia autem, senectus accipitur. Qui ergo vigilare in prima vigilia noluit, custodiat vel secundam: ut qui converti à pravitatibus suis in pueritia neglexit, ad vias vitæ saltem in tempore juventutis evigilet.

Rom. 2. a Ignoras quoniam benignitas Dei ad penitentiam te adducit? Tu autem secundum duriciam tuam & cor impeniens, thesaurizas tibi iram in die ire & revelationis justitij Dei.

Is. 7. c Deus judex justus, fortis & longanimis. Dicitur quippe longanimum, præmisit justum: ut quem vides peccata delinquentium diu patienter ferre, scias hunc etiam quandoque districtè judicare.

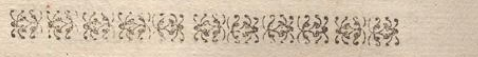
Eccel. 5. a Altissimus enim est patiens redditor. Patiens enim redditor dicitur, quia peccata hominum & patitur & reddit. Nam quos diu, ut convertantur, tolerat, non convertos durius damnat.

Isai. 40. b Verè fœnum est populus. Si enim fœnum populus non est, ubi sunt illi qui ea que hodie colimus, nobiscum transacto anno beati Felicis natalitia celebraverunt?

A O quanta & qualia de præsentis vitæ provisione cogitabant, sed subrepente mortis articulo, repente in his que prævidere volebant, inventi sunt: & cuncta simul temporalia, quæ congregata quasi stabiliter tenere videbantur, amiserunt. Si ergo transacta multitudo generis humani per nativitatem viri in carne, per mortem aruit in pulvere, velut fœnum fuit. Quia igitur momentis suis horæ fugiunt, agite fratres charissimi, ut in boni operis mercede teneantur. Audite quid sapiens Salomon dicat: *Quodcumque potest manus tua facere, instanter operare: quia nec opus, nec scientia, nec ratio, nec sapientia erunt apud inferos, quò in properas.* Quia ergo & venturæ mortis tempus ignoramus, & post mortem operari non possumus: lupere est, ut ante mortem tempora indulta rapiamus. Sic enim sic mors ipsa cum venerit, vincetur, si prius quàm veniat, semper timeatur.

Lectio sancti Evangelij secundum Joannem.

IN illo tempore: Dixit Iesus Pharisæis: *Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam suam ponit pro ovibus suis.* Mercenarius autem, & qui non est pastor, cuius non sunt oves propria, videt lupum venientem, & dimittit oves, & fugit: & lupus rapit, & dispergit oves. Mercenarius autem fugit, quia mercenarius est, & non pertinet ad eum de ovibus. Ego sum pastor bonus, & cognosco oves meas, & cognoscunt me mea. Sicut novit me pater, & ego agnosco patrem: & animam meam pono pro ovibus meis. Et alias oves habeo, quæ non sunt ex hoc ovili: & illas oportet me adducere, & vocem meam audient: & fiet unum ovile, & unus pastor.

HOMILIA XIV.

Habita ad populum in basilica beati Petri principis Apostolorum, Dominica ij. post Pascha.

A Udists, fratres charissimi, ex lectione Evangelica eruditionem vestram, audistis & periculum nostrum. Ecce enim is qui non ex accidenti dono, sed essentialiter bonus est, dicit: [*Ego sum pastor bonus.*] Atque ejusdem bonitatis formam quam nos imitemur, adjungit, dicens: [*Bonus pastor animam suam ponit pro ovibus suis.*] Fecit quod monuit, ostendit quod iussit. Bonus pastor pro ovibus suis animam suam posuit, ut in sacramento nostro corpus suum & sanguinem verteret, & oves quas redemerat, carnis suæ alimento satiaret. **O**stenâ nobis est de contemptu mortis via quam sequamur, apposita est forma cui imprimamur. Primum nobis est exteriora nostra misericorditer ovibus ejus impendere: postremum verò, si necesse sit, etiam mortem nostram pro eisdem ovibus ministrare. **A** primo autem hoc minimo pervenitur ad postremum maius. Sed cum incomparabiliter longè sit melior anima qua vivimus, terrenâ substantiâ quam exterius possidemus: qui non dat pro ovibus substantiam suam, quando pro his daturus est animam suam? Et sunt nonnulli, qui dum plus terrenam substantiam quàm oves diligunt, meritò nomen pastoris perdunt. De quibus protinus subditur:

S. GREGORII
IN MARCO
TOM. 1.

Idem lib. 8.
Moral. c. 6.
& lib. 12.
c. 2.

Ez. cc. 13. 14

[Mercenarius autem, & qui non est pastor, cuius non sunt oves propria, videt lupum venientem, & dimittit oves, & fugit.] Non pastor, sed mercenarius vocatur, qui non pro amore intimo oves Dominicas, sed ad temporales mercedes pascit. Mercenarius quippe est, qui locum quidem pastoris tenet, sed lucra animarum non querit: terrenis commodis inhiat, honore prelationis gaudet, temporalibus lucris pascitur, impensâ sibi ab hominibus reverentiâ latatur. Iste sunt etenim mercedes mercenarij, ut pro eo ipso quod in regimine laborat, hinc quod querit, inveniat, & ab hereditate gregis in posterum alienus existat. Utrum verò pastor sit, an mercenarius, cognosci veraciter non potest, si occasio necessitatis deest. Tranquillitatis enim tempore, plerumque ad gregis custodiam sicut verus pastor, sic etiam mercenarius stat: sed lupus veniens indicat quo quisque animo super gregis custodiam stabat. Lupus etenim super oves venit, cum quilibet injustus & raptor, fideles quosque atque humiles opprimit. Sed is qui pastor esse videbatur & non erat, relinquit oves & fugit: quia dum sibi ab eo periculum metuit, resistere ejus injustitiâ non præsumit. Fugit autem non mutando locum, sed subtrahendo solatium. Fugit, quia injustitiam vidit, & tacuit. Fugit, quia se sub silentio abscondit. Quibus bene per Prophetam dicitur: *Non ascendisti ex adverso, neque opposuisti murum pro domo Israel, ut stateris in prælio in die Domini.* Ex adverso quippe ascendere, est quibuslibet potestatibus pravè agentibus, rationis libera voce contrariè. Et in die Domini pro domo Israel in prælio stamus, ac murum opponimus, si fideles innocentes contra perverforum injustitiam ex justitiâ auctoritate vindicamus. Quod quia mercenarius non facit, cum venientem lupum viderit, fugit. Sed est alius lupus, qui sine cessatione quotidie non corpora, sed mentes dilaniat, malignus videlicet spiritus: qui caulas fidelium insidians circum, & mortes animarum querit. De quo lupo mox subditur: [Et lupus rapit, & dispergit oves.] Lupus venit, & mercenarius fugit; quia malignus spiritus mentes fidelium in tentatione dilaniat, & is qui locum pastoris tenet, curam sollicitudinis non habet. Animæ pereunt, & ipse de terrenis commodis latatur. Lupus rapit & dispergit oves, cum alium ad luxuriam pertrahit, alium ad avaritiam accendit, alium in superbiam erigit, alium per iracundiam dividit: hunc invidia stimulat, illum in fallacia supplantat. Quasi ergo lupus gregem dissipat, cum fidelium populum diabolus per tentationes necat. Sed contra hæc mercenarius nullo zelo accenditur, nullo fervore dilectionis excitatur: quia dum sola exteriora commoda requirit, interiora gregis damna negligenter patitur. Unde & mox adjungitur: [Mercenarius autem fugit, quia mercenarius est, & non pertinet ad eum de ovibus.] Sola enim causa est ut mercenarius fugiat, quia mercenarius est. Ac si apertè diceretur: Stare in periculo ovium non potest, qui in eo quod ovibus præest, non oves diligit, sed lucrum terrenum querit. Dum enim honorem amplectitur, dum temporalibus commodis letatur, opponere se contra periculum trepidat, ne hoc quod diligit, amittat. Sed quia Redemptor noster culpas fidei pastoris innotuit, iterum formam, cui debeamus imprimi, ostendit, dicens: [Ego sum pastor bonus.] Atque subjungit: [Et cognosco oves meas.] hoc est diligo, [Et cognoscunt me meæ.] ac si patenter dicat: Diligentes obsequuntur. Qui enim veritatem non diligit, adhuc minimè cognovit. Quia ergo audistis, fratres charissimi, periculum nostrum, pensate in verbis Dominicis etiam periculum vestrum. Videte si oves ejus estis, videte si eum cognoscistis, videte si lumen veritatis scistis. Scistis autem dico, non per fidem, sed per amorem. Scistis dico, non ex credulitate, sed ex operatione. Nam

idem ipse qui hoc loquitur Joannes Evangelista testatur, dicens: *Qui dicit se nosse Deum, & mandata ejus non custodit, mendax est.* Unde & in hoc loco Dominus protinus subdit: [Sicut novit me Pater, & ego agnosco Patrem, & animam meam pono pro ovibus meis.] Ac si apertè dicat: In hoc constat quia & ego agnosco Patrem, & cognoscor à Patre, quia animam meam pono pro ovibus meis: id est, ea charitate qua pro ovibus morior, quantum Patrem diligam ostendo. Quia verò non solum Judæam, sed etiam Gentilitatem redimere venerat, adjungit: [Et alias oves habeo, que non sunt ex hoc ovili: & illas oportet me adducere, & vocem meam audire: & fiet unum ovile, & unus pastor.] Redemptionem nostram, qui ex Gentili populo venimus, Dominus aspexerat, cum se adducere & alias oves dicebat. Hoc quotidie fieri, fratres, aspiciatis: hoc reconciliatis Gentibus factum hodie videtis. Quasi enim ex duobus gregibus unum ovile efficit; quia Judæicum & Gentilem populum in sua fide conjungit, Paulo attestante, qui ait: *Ipse est pax nostra, qui fecit utraque unum.* Dum enim ad æternam vitam ex utraque natione simplices eligit, ad ovile proprium oves deducit. De quibus profectò ovibus rursum dicit: *Oves meæ vocem meam audiunt, & ego cognosco eas, Ioan. 10. d & sequuntur me, & ego vitam æternam do eis.* De quibus & paulò superius dicit: *Per me si quis introierit, ibid. b salvabitur, & in gredietur, & egredietur, & pascua inveniet.* In gredietur quippe ad fidem, egredietur verò à fide ad speciem, à credulitate ad contemplationem: pascua autem inveniet in æterna refectioe. Oves ergo ejus pascua inveniant; quia quisquis illum corde simplici sequitur, æternæ viriditatis pabulo nutritur. Quæ autem sunt istarum ovium pascua, nisi interna gaudia semper virentis paradisi? Pascua namque electorum sunt, vultus presens Dei: qui dum sine defectu conspicitur, sine fine mens vitæ cibo satiatur. In istis pascuis de eternitatis lætati sunt, qui jam laqueos voluptuosæ temporalitatis evaserunt. Ibi hymnidici Angelorum chori: ibi societas supernorum civium. Ibi dulcis solemnitas à peregrinationis hujus tristi labore redeuntium. Ibi providi Prophetarum chori: ibi iudex Apostolorum numerus: ibi innumerabilium Martyrum victor exercitus, tantò illic lætior, quantum hinc durius afflictus: ibi Confessorum constantia, præmij sui perceptione consolata: ibi fideles viri, quos à virilitatis suæ robore voluptas sæculi emollire non potuit: ibi sanctæ mulieres, quæ cum sæculo & sexum vicerunt: ibi pueri, qui hæc annos suos moribus transcenderunt: ibi senes, quos hæc & ætas debiles reddidit, & virtus operis non reliquit. Quæramus ergo, fratres charissimi, hæc pascua, in quibus cum tantorum civium solemnitate gaudeamus. Ipsa nos lætantium festivitas invitet. Certè sicubi populus nundinas celebraret, si ad alicujus Ecclesiæ dedicationem denunciata solemnitate concurreret, festinarem omnes simul inveniri, & interesse uniusquisque satageret: gravi se damno afflictum crederet, si solemnitatem communis lætitiæ non videret. Ecce, in celestibus electorum civium lætitia agitur, vicissim de se omnes in suo conventu gratulantur: & tamen nos ab amore æternitatis tepidi, nullo desiderio ardemus, interesse tantæ solemnitati non querimus: privamur gaudiis, & læti sumus. Accendamus ergo animum, fratres, recalescat fides in id quod credidit, inardescant ad superna, nostra desideria: & sic amare, jam ire est. Ab internæ solemnitatis gaudio nulla nos adversitas revocet: quia & si quis ad locum propositum ire desiderat, ejus desiderium quælibet viæ asperitas non immutat. Nulla nos prosperitas blandiens seducat: quia stultus viator est, qui in itinere amœna prata conspiciens, obliviscitur ire quod tendebat. Toto ergo desiderio ad supernam patriam animus anhelet, nil in

hoc mundo appetat, quod constat quia citius relinquitur: ut si celestis pastoris veraciter oves sumus, quia in via delectatione non figimur, aeternis pacuis in perventione fatimur.

Lectio sancti Evangelij secundum Lucam.

Cap. 8.

In illo tempore: Cum turba plurima conveniret, & de civitatibus properarent ad Iesum, dixit per similitudinem: Exiit, qui seminavit, aliud cecidit secus viam, & conculcatum est, & volucres cali comederunt illud. Et aliud cecidit supra petram, & natum aruit, quia non habebat humorem. Et aliud cecidit super spinas, & simul exorta spina suffocaverunt illud. Et aliud cecidit in terram bonam, & ortum fecit fructum centuplum. Hec dicens, clamabat: Qui habet aures audiendi, audiat. Interrogant autem eum discipuli eius, quae esset haec parabola. Quibus ipse dixit: Vobis datum est nosse mysterium regni Dei, ceteris autem in parabolis: ut videntes non videant, & audientes non intelligant. Est autem haec parabola. Semen est verbum Dei. Quod autem secus viam, hi sunt qui audiunt, deinde venit diabolus, & tollit verbum de corde eorum, ne credentes salvi fiant. Nam quod supra petram, hi sunt qui cum audierint, cum gaudio suscipiunt verbum. Et hi radices non habent: quia ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt. Quod autem in spinas cecidit, hi sunt qui audierunt, & a sollicitudinibus, & divitiis, & voluptatibus vite, cunctes suffocantur, & non referunt fructum. Quod autem cecidit in terram bonam, hi sunt qui in corde bono & optimo audientes verbum retinent, & fructum afferunt in patientia.

HOMILIA XV.

Habita ad populum in basilica sancti Pauli Apostoli, Dominica in Sexagesima.

Lectio sancti Evangelij, quam modò, fratres charissimi, audistis, expositione non indiget, sed admonitione. Quam enim per semetipsam Veritas exposuit, hanc discutere humana fragilitas non praesumit. Sed est quòd sollicitè in hac ipsa expositione Dominica pensare debeamus: quia si nos vobis semen verbum, agrum mundum, volucres daemonia, spinas divitias significare diceremus; ad credendum nobis mens forsitan vestra dubitaret. Unde & idem Dominus per semetipsum dignatus est exponere quod dicebat, ut sciatis rerum significationes querere in iis etiam quae per semetipsum noluit explanare. Exponendo ergo quod dixit, figuratè se loqui innotuit: quatenus certos vos redderet, quum vobis nostra fragilitas verborum illius figuras aperiret. Quis enim mihi unquam crederet, si spinas divitias interpretari voluissim, maximè cum ille pungant, istae delectent? Et tamen spinas sunt: quia cogitationum suarum punctationibus mentem lacerant, & cum usque ad peccatum pertrahunt, quasi inflicto vulnere cruentant. Quas bene hoc in loco,

Matth. 13. c

A alio Evangelista attestante, nequaquam Dominus divitias, sed fallaces divitias appellat. Fallaces enim sunt, quae nobiscum diu permanere non possunt: fallaces sunt, quae mentis nostrae inopia non expellunt. Solae autem divitiae verae sunt, quae nos divites virtutibus faciunt. Si ergo, fratres charissimi, divites esse cupitis, veras divitias amate. Si culmen veri honoris quaeritis, ad caeleste regnum tendite. Si gloriam dignitatum diligitis, in illa superna Angelorum curia adscribi festinate. Verba Domini, quae aure percipitis, mente retinete. Cibis enim mentis est sermo Dei. Et quasi acceptus cibus stomacho languente rejicitur, quando auditus sermo in ventre memoriae non tenetur. Sed quisquis alimenta non retinet, huius profectò vita desperatur. Aeterna igitur mortis periculum formidate, si cibum quidem sanctae exhortationis accipitis, sed verba vitae, id est, alimenta iustitiae in memoria non tenetis. Ecce transit omne quod agitis, & ad extremum iudicium sine ulla momenti interpositione quotidie volentes nolentesque properatis. Cur ergo amatur, quod relinquitur? Cur illud negligitur, quo pervenitur? Mementote quòd dicitur: [Si quis habet aures audiendi, audiat.] Omnes enim qui illic aderant, aures corporis habebant. Sed qui cunctis aures habentibus. [Si quis habet aures audiendi audiat,] dicit; aures proculdubio cordis requirit. Curate ergo, ut acceptus sermo in cordis aure remaneat. Curate, ne semen iuxta viam cadat, ne malignus spiritus veniat, & à memoria verbum tollat. Curate ne petrosa terra semen excipiat, & fructum boni operis sine perseverantiae radicibus mittat. Multis enim libet quod audiunt, boni operis initia proponunt: sed mox ut fatigari adversitatis ceperint, inchoata derelinquunt. Petrosa ergo terra humorem non habuit: quia hoc quod germinaverat, ad fructum perseverantiae non perduxit. Multi namque cum verbum contra avaritiam audiunt, eandem avaritiam detestantur, rerum omnium contemptum laudant: sed mox ut viderit animus quod concupiscat, obliviscitur quod laudabat. Multi cum verbum contra luxuriam audiunt, pollutiones carnis non solum perpetrare non appetunt, sed etiam perpetratas erubescunt: sed mox ut carnis species eorum oculis apparet, sic mens ad desideria rapitur, ac si adhuc ab ea nihil sit contra haec eadem desideria deliberatum: & damnanda agit, quae quidquid egisse se meminit, jam & ipsa damnavit. Saepè etiam contra culpas compungimur, & tamen post haec ad easdem culpas redimus. Sic Balaam Israëliti populi tabernacula contemplatus flevit, eisque se similem fieri in morte deposcivit, dicens: *Moria- Num. 23. tur anima mea morte iustorum, & sicut novissima mea horum similia*: sed mox ut hora compunctionis transit, in avaritiae nequitiam exarsit. Nam propter promissa munera, in ejus populi mortem consilium dedit, cuius morti se fieri similem optavit: & oblitus est quod planxerat, cum extinguere noluit quod per avaritiam ardebat. Notandum verò est, quòd exponens Dominus dicit, quia sollicitudines, & voluptates, & divitiae suffocant verbum. Suffocant enim, quia importunis cogitationibus suis guttur mentis strangulant: & dum bonum desiderium intrare ad cor non sinunt, quasi aditum flatus vitalis necant. Notandum etiam, quòd duo sunt quae divitiis jungit, sollicitudines videlicet & voluptates: quia profectò & per curam mentem opprimunt, & per affluentiam resolvunt. Re enim contraria possessores suos & afflictos & lubricos faciunt. Sed quia voluptas convenire non potest cum afflictione, alio quidem tempore per custodiae suae sollicitudinem affligunt, atque alio per abundantiam ad voluptates emolliunt. Terra autem bona fructum per patientiam reddit: quia videlicet nulla sunt bona quae agimus, si non æquanimiter etiam proximorum

mala toleramus. Quamto enim quisque altius profecerit, tanto in hoc mundo invenit quod durius portet: quia cum à presenti saeculo mentis nostrae dilectio deficit, ejusdem saeculi adversitas crescit. Hinc est enim quod plerisque cernimus & bona agere, & tamen sub gravi tribulationum fauce desudare. Terrena namque jam desideria fugiunt, & tamen flagellis durioribus fatigantur. Sed juxta vocem Domini fructum per patientiam reddunt: quia cum humiliter flagella suscipiunt, post flagella ad requiem sublimiter suscipiuntur. Sic uva calcibus tunditur, & in vini saporem liquatur. Sic oliva contusionibus expressa amurcam suam deserit, & in olei liquorem pinguefcit. Sic per trituram aræ, à paleis grana separantur, & ad horreum purgata perveniunt. Quisquis ergo appetit plenè vitia vincere, studeat humiliter purgationis suae flagella tolerare: ut tantò post ad judicem mundior veniat, quantò nunc ejus rubiginem ignis tribulationis purgat.

Lib. 4. Dial.
6. 14.

In ea porticu, quæ euntibus ad ecclesiam beati Clementis est pervia, fuit quidam Servulus nomine, quem multi vestrum mecum noverunt, rebus pauper, meritis dives, quem longa ægritudo dissolverat. Nam à primævæ ætate usque ad finem vitæ paralyticus jacebat. Quid dicam quia stare non poterat? Qui nunquam in lecto suo surgere vel ad sedendum valebat: nunquam manum suam ad os ducere: nunquam se potuit in latus aliud declinare. Huic ad serviendum mater cum fratre aderat, & quidquid ex elemosyna potuisset accipere, hoc eorum manibus pauperibus erogabat. Nequaquam literas noverat, sed scripturæ sacræ sibimet codices emerat, & religiosos quosque in hospitalitatem suscipiens, hos coram se legere sine intermissione faciebat. Factumque est ut quantum ad mensuram propriam attinet, plenè sacram scripturam disceret, cum, sicut dixi, literas * funditus ignoraret. Studebat in dolore semper gratias agere, hymnis Deo & laudibus diebus ac noctibus vacare. Sed cum jam tempus esset, ut tanta ejus patientia remunerari debuisset, membrorum dolor ad vitalia rediit. Cumque se jam morti proximum agnovit, peregrinos viros atque in hospitalitate susceptos admonuit ut surgerent, & cum eo psalmos pro expectatione exitus sui decantarent. Cumque cum eis & ipse moriens psalleret, voces psallentium repente compescuit, cum terrore maligni clamoris: dicens: Tacete: numquid non auditis, quanta resonant laudes in caelo? Cumque ad easdem laudes, quas intus audierat, aurem cordis intenderet, sancta illa anima à carne soluta est. Sed exeunte illa, tanta illic fragrantia odoris aspersa est, ut omnes illi qui aderant, inestimabili suavitate replerentur: ita ut per hoc patenter agnoscerent, quod eam laudes in caelo suscepissent. Cui rei monachus noster interfuit, qui nunc usque vivit, & cum magno fletu attestari solet, quia quousque corpus ejus sepulture traderent, ab eorum naribus odoris illius fragrantia non recessit. Ecce quo fine ex hac vita migravit, qui in hac vita æquanimiter flagella toleravit. Juxta vocem ergo Dominicam, bona terra fructum per patientiam reddidit, quæ exarata disciplina vomere, ad remunerationis segetem pervenit. Sed vos rogo, fratres charissimi, attendite quod excusationis argumentum in illo districto judicio habiturum nos, qui à bono opere torpentes, & res & manus accepimus, si præcepta Dominica egenus & sine manibus potuit implere? Non contra nos Dominus tunc Apostolos ostendat, qui ad regnum secum turbas fidelium prædicando traxerunt: non contra nos Martyres exhibeat, qui ad caelestem patriam sanguinem fundendo pervenerunt. Quid tunc dicturi sumus, cum hunc de quo locuti sumus, Servulum viderimus, cui longus languor brachia tenuit, sed tamen hæc à bono opere non ligavit? Hæc vobiscum, fratres, agite, sic vos ad studium boni operis

* al. penitus

A instigate: ut cum bonos vobis modò ad imitandum proponitis, eorum consortes tunc esse valeatis.

LECTIO sancti Evangelij secundum Matthæum.

IN illo tempore: Ductus est Iesus in desertum. *Cap. 4.*
Irum à Spiritu, ut tentaretur à diabolo. Et cum jejunasset quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, postea esuriit. Et accedens tentator, dixit ei: Si filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant. Qui respondens, dixit: Scriptum est: Non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo quod procedit de ore Dei. Tunc assumpsit eum diabolus in sanctam civitatem, & statuit eum supra pinnaculum templi, & dixit ei: Si filius Dei es, mitte te deorsum. Scriptum est enim: Quia angelis suis mandavit de te, & in manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. Ait illi Iesus: Rursum scriptum est: Non tentabis Dominum Deum tuum. Iterum assumpsit eum diabolus in montem excelsum valde, & ostendit ei omnia regna mundi, & gloriam eorum, & dixit illi: Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me. Tunc dicit ei Iesus: Vade satana. Scriptum est enim: Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli servies. Tunc reliquit eum diabolus: & ecce Angeli accesserunt, & ministrabant ei.

HOMILIA XVI.

Habita ad populum in basilica sancti Ioannis, quæ dicitur Constantiniana, Dominica prima in Quadragesima.

DUbitari à quibusdam solet, à quo spiritu sit Iesus ductus in desertum, propter hoc quod subditur: [Assumpsit eum diabolus in sanctam civitatem.] Et rursum: [Assumpsit eum in montem excelsum valde.] Sed verè & ablique ulla quæstione convenienter accipitur, ut à sancto Spiritu in desertum ductus credatur: ut illuc eum suus Spiritus duceret, ubi hunc ad tentandum malignus spiritus inveniret. Sed ecce, cum dicitur Deus homo vel in excelsum montem, vel in sanctam civitatem à diabolo assumptus, mens refugit, humana: hoc audire aures expavescunt. Qui tamen non esse incredibilia ista cognoscimus, si in illo & alia facta pensamus. Certè iniquorum omnium caput diabolus est, & hujus capitis membra sunt omnes iniqui. An non diaboli membrum fuit Pilatus? An non diaboli membra Judæi persequentes, & milites crucifigentes Christum fuerunt? Quid ergo mirum si se ab illo permittit in montem duci, qui se pertulit etiam à membris illius crucifigi? Non est ergo indignum Redemptori nostro quod tentari voluit, qui venerat occidi. Justum quippe erat, ut sic tentationes nostras suis tentationibus vinceret, sicut mortem nostram venerat sua morte superare. Sed sciendū nobis est, quia tribus modis tentatio agitur, suggestionem, delectationem, & consensum. Et nos cum tentamur, plerumque in delectationem, aut etiam in consensum labimur: quia de carnis peccato propagati, in nobilissimis etiam gerimus unde certamina

toleremus. Deus verò, qui in utero Virginis incarnatus, in mundum sine peccato venerat, nihil contradictionis in semetipso tolerabat. Tentari ergo per suggestionem potuit, sed ejus mentem peccati delectatio non momordit. Atque ideo omnis diabolica illa tentatio foris non intus fuit. Sed si ipsum ordinem tentationis ejus aspiciamus, pensemus quantum magnitudine nos à tentatione liberamur. Antiquus hostis contra primum hominem parentem nostrum in tribus se tentationibus erexit: quia hunc videlicet gula, vana gloria, & avaritia tentavit: sed tentando superavit, quia sibi eum per consensum subdidit. Ex gula quippe tentavit, cum cibum ligni vetiti ostendit, atque ad comedendum suavit. Ex vana autem gloria tentavit, cum diceret: *Eritis sicut dii*. Et ex propectu avaritiæ tentavit, cum diceret: *Sciētes bonum & malum*. Avaritia enim non solum pecuniæ est, sed etiam altitudinis. Rectè enim avaritia dicitur, cum supra modum sublimitas ambitur. Si enim non ad avaritiam, honoris rapina pertinet, nequaquam Paulus de unigenito Dei Filio diceret: *Non rapinam arbitratus est, se esse equalem Deo*. In hoc autem diabolus parentem nostrum ad superbiam traxit, quo eum ad avaritiam sublimitatis excitavit. Sed quibus modis primum hominem stravit, eisdem modis secundo homini tentato succubuit. Per gulam quippe tentat, cum dicit: [*Dic ut lapides isti panes fiant*.] Per vanam gloriam tentat, cum dicit: [*Si filius Dei es, mitte te deorsum*.] Per sublimitatis avaritiam tentat, cum regna omnia mundi ostendit, dicens: [*Hæc omnia tibi dabo, si præcidents adoraveris me*.] Sed eisdem modis à secundo homine vincitur, quibus primum hominem se vicisse gloriabatur: ut à nostris cordibus ipso aditu captus exeat, quo nos aditu intromissus tenebat. Sed est aliud, fratres charissimi, quod in hac tentatione Dominica considerare debemus: quia tentatus à diabolo Dominus sacri eloquij præcepta respondit, & qui eo verbo quod erat, tentatorem suum mergere in abyssum poterat, virtutem suæ potentie non ostendit, sola divina scripturæ præcepta edidit: quatenus suæ nobis patientiæ præberet exemplum, ut quoties à pravis hominibus aliquid patimur, ad doctrinam excitemur potius, quam ad vindictam. Pensate quanta est patientia Dei, & quanta impatientia nostra. Nos si injuriis, aut aliqua læsione provocamur, furore permoti, aut quantum possumus nosmetipsos ulciscimur, aut quod non possumus, facere minamur. Ecce adversitatem diaboli Dominus pertulit, & nihil ei nisi mansuetudinis verba respondit. Portat, quem punire poterat, ut hoc in laudem ejus altius cresceret, si hostem suum non extinguendo, sed interim patiendo superaret. Notandum verò quod subditur, quia recedente diabolo, Angeli ministrabant ei. Ex qua re quid aliud, quam unius personæ utraque natura ostenditur? Quia & homo est quem diabolus tentat, & idem ipse Deus est, cui ab Angelis ministratur. Cognoscamus igitur in eo naturam nostram: quia nisi hunc diabolus hominem cerneret, non tentaret. Veneremur in illo divinitatem suam: quia nisi super omnia Deus existeret, ei nullo modo Angeli ministrarent. Sed quia his diebus lectio congruit: nam quadraginta dierum abstinentiam nostri Redemptoris audivimus, qui Quadragesimæ tempus inchoamus; discutiendum nobis est, cur hæc ipsa abstinentia per quadraginta dierum numerum custoditur. Moyses enim ut legem acciperet, secundò diebus quadraginta jejunavit. Elias in deserto quadraginta diebus abstinuit. Ipse auctor hominum ad homines veniens, in quadraginta diebus nullum omnino cibum sumpsit. Nos quoque, in quantum possumus, annuo Quadragesimæ tempore carnem nostram per abstinentiam affligere conemur. Cur ergo in abstinentia quadragenarius numerus custoditur, nisi quia vir-

tus Decalogi per libros quatuor sancti Evangelij impletur? Denarius etenim quater ductus, in quadragenarium surgit: quia tunc Decalogi mandata perficimus, cum profectò quatuor libros sancti Evangelij custodimus. Ex qua re sentiri & aliud potest. In hoc enim mortali corpore ex quatuor elementis subsistimus, & per voluptates ejusdem corporis, præceptis Dominicis contra imus. Præcepta autem Dominica per Decalogum sunt accepta. Quia ergo per carnis desideria, Decalogi mandata contempnimus, dignum est ut eandem carnem quaterdecies affligamus. Quamvis de hoc Quadragesimæ tempore est adhuc aliud quod possit intelligi. A præfenti etenim die usque ad Paschalis solemnitatis gaudia sex hebdomadæ veniunt: quarum videlicet dies quadraginta duo sunt. Ex quibus dum sex dies Dominici abstinentiæ subtrahuntur, non plus in abstinentia quam triginta & sex dies remanent. Dum verò per trecentos & sexaginta quinque dies annus ducitur, nos autem per triginta & sex dies affligimur, quasi anni nostri decimas Deo damus: ut qui nobismetipsis per acceptum annum viximus, auctori nostro nos in ejus diecimis per abstinentiam mortificemus. Unde, fratres charissimi, sicut offerre in Lege jubemini decimas rerum, ita ei offerre contendite & decimas dierum. Unusquisque in quantum virtus suppetit, carnem maceret, ejusque desideria affligat, concupiscentias turpes interficiat, ut juxta Pauli vocem, hostia viva fiat. Hostia quippe & immolata & viva est, quando & ab hac vita homo non deficit, & tamen se à carnalibus desideriis occidit. Caro nos læta traxit ad culpam, afflicta reducat ad veniam. Auctor etenim mortis nostræ, per fructum ligni vetiti, vitæ præcepta transgressus est. Qui ergo à paradisi gaudiis per cibum cecidimus, ad hæc in quantum possumus, per abstinentiam resurgamus. Sed nemo sibi eandem abstinentiam solam credat posse sufficere, cum per Prophetam Dominus dicat: *Nonne hoc est magis jejunium Isaiæ 58. quod elegi? subjiciens: Frange esurienti panem tuum, & egenos, vagosque induc in domum tuam: cum videris nudum, operi eum, & carnem tuam ne despexeris*. Illud ergo jejunium Deus approbat, quod ad ejus oculos manus elemosynarum levat, quod cum proximi dilectione agitur, quod ex pietate conditur. Hoc ergo quod tibi subtrahis, alteri largire: ut unde tua caro affligitur, inde egentis proximi caro reparetur. Hinc etenim per Prophetam Dominus dicit: *Cum jejunaveris & plangeris, nunquid jejunium jejunastis mihi? Et cum comeditis & bibitis, nunquid non vobis comeditis, & vobismetipsis bibitis?* Sibi enim comedit & bibit, qui alimenta corporis, quæ sunt communia dona conditoris, sine indigentibus percipit. Et sibi quisque jejunat, si ea quæ sibi ad tempus subtrahit, non pauperibus tribuit, sed ventri postmodum offerenda custodit. Hinc per Joelem dicitur: *Sanctificate jejunium*. Jejunium quippe sanctificare, est adjunctis bonis aliis, dignam Deo abstinentiam carnis ostendere. Cesser ira, sopiantururgia. Incassum enim caro atteritur, si à pravis suis voluptatibus animus non refrenatur, cum per Prophetam Dominus dicat: *Ecce in die jejunij Isaiæ 58. vestri invenitur voluntas vestra. Ecce adlies & conventiones jejunatis, & percussitis pugno impiè, & omnes debitores vestros repetitis*. Neque enim qui à debitore suo hoc quod dedit, repetit, aliud injustum facit: sed dignum est ut quisquis se in penitentia macerat, etiam hoc quod sibi justè competit, interdicat. Sic nobis afflicti & penitentibus à Deo dimittitur quod injustè egimus, si pro amore illius & hoc quod nobis justè competit, relaxemus.

Gen. 3. a

Phil. p. 2.

Evo. 34. f

3. Reg. 19.

Mat. 4. b

S. Aug. l. 2. de conf. Evang. 4.

De conf. 5. c. Quadragesima.

Lev. 27. d

Rom. 12. a

Isaiæ 58. e

Zach. 7. b

Joel. 1. c

2. d

Isaiæ 58. a

in quibus se sanctæ animæ semper aspiciunt, & si que in eis sunt sceleratis maculæ, deprehendunt. Cogitationum vitia corrigunt, & quasi renitentes vultus velut ex reddita imagine componunt: quia dum præceptis Dominicis solerter intendunt, in eis proculdubio vel quid in se celestis viro placeat, vel quid displiceat agnoscunt. Quæ quamdiu in hac vita sunt, æternum tabernaculum ingredi nequaquam possunt. Sed tamen ad ostium tabernaculi mulieres excubant: quia sanctæ animæ etiam cum infirmitate adhuc carnis gravantur, amore tamen continuo ingressum æterni introitus observant. Moyses ergo labrum sacerdotibus de speculis mulierum fecit: quia lex Dei laværum compunctionis peccatorum nostrorum maculis exhibet, dum ea per quæ sanctæ animæ superno sponso placuerunt, intenda nobis celestia præcepta præbet. Quibus si diligenter intendimus, nostræ imaginis maculas videmus. Videntes autem maculas, in penitentia dolore compungimur: compuncti verò, quasi in labro de speculis mulierum lavamur. Est autem valde necessarium, ut cum de nobis compunctione afficiamur, etiam commissorum nobis vitam zeleamus. Sic ergo nos amaritudo compunctionis afficiat, ut tamen à proximorum custodia non avertat. Quid enim prodest, si amantes noscipios, relinquamus proximis? Vel quid rursum prodest, si amantes vel zelantes proximis, relinquamus nosmetipsos? In ornamento quippe tabernaculi, bis tinctus cocculus offerri præcipitur: ut ante Dei oculos charitas nostra Dei & proximi amore coloretur. Ille autem verè se diligit, qui purè diligit auctorem. Tunc ergo cocculus bis tingitur, quando erga se & proximum ex amore veritatis animus inflammatur. Sed inter hæc sciendum nobis est, ut sic exerceatur zelus rectitudinis contra prava acta proximorum, quatenus in fervore distinctionis nullo modo relinquatur virtus mansuetudinis. Ira etenim sacerdotis nequaquam debet esse præceps & perturbata, sed magis ex consilij gravitate metuenda. Et portare ergo debemus quos corrigimus, & corrigere quos portamus: ne si ex utroque unum defuerit, vel in fervore, vel in mansuetudine actio sacerdotalis non sit. Hinc namque est quod in templi ministerio, in basibus templi sculptorio opere leones & boves & Cherubim expressa sunt. Cherubim quippe est plenitudo scientiæ. Sed quid est, quod in basibus nec leones sine bobus, nec boves sine leonibus fiunt? Quid enim aliud designant bases in templo, nisi sacerdotes in Ecclesia? Qui dum sollicitudinem regiminis tolerant, quasi more basium superimpositum onus portant. In basibus ergo Cherubim exprimuntur, quia decet nimirum, ut sacerdotum pectora plenitudine scientiæ sint referta. Per leones autem terror severitatis, per boves verò patientia mansuetudinis figuratur. Itaque in basibus nec leones sine bobus, nec boves sine leonibus exprimuntur: quia semper in sacerdotali pectore cum terrore severitatis custodiri debet virtus mansuetudinis: ut & iram mansuetudo condiat, & eandem mansuetudinem, ne fortasse dissoluta sit, zelus distinctionis accendat. Sed ista cur loquimur, cum adhuc plebrosque gravari factis atrocioribus videamus? Vobis enim sacerdotibus lugens loquor, quia nonnullos vestrum cum præmiis facere ordinationes agnovimus, spiritalem gratiam damno temporalia lucra cumulare. Cur ergo ad memoriam vestram non redit, quod vox Dominica præcipiens, dicit: *Gratis accepistis, gratis date*; Cur non ante mentis oculos revocatis, quod templum Redemptor noster ingressus, cathedras vendentium columbas evertit, & nummulariorum effudit as? Qui namque sunt in templo Dei hodie qui columbas vendunt, nisi qui in Ecclesia pretium de impositione manus accipiunt?

S. Greg. Tom. I.

A Per quam videlicet impositionem Spiritus sanctus cælitus datur. Columba ergo venditur, quia manus impositio, per quam Spiritus sanctus accipitur, ad pretium præbetur. Sed Redemptor noster cathedras vendentium columbas evertit; quia talium negotiatorum sacerdotium destruit. Hinc est enim quod sacri Canones Simoniacam hæresim damnant, & eos privari sacerdotio præcipiunt, qui de largiendis ordinibus pretium quærunt. Cathedra ergo vendentium columbas evertitur, quando hi qui spiritalem gratiam venundant, vel ante humanos, vel ante Dei oculos sacerdotio privantur. Et quidem multa sunt alia præpositorum mala, quæ humanos modò oculos latent. Et plerumque se pastores sanctos hominibus exhibent, atque in occultis suis videri turpes ante interni arbitri oculos non erubescunt. Veniet, veniet profectò ille dies, nec longè est, in quo pastorum pastor appareat, & uniuscujusque facta in publicum deducat: & qui modò subditorum culpas per præpositos ulciscitur, tunc præpositorum mala per semetipsum sapiens damnet. Unde & ingressus in templum, per semetipsum quasi flagellum de funiculis fecit, & de domo Dei pravos negotiatores eiciens, cathedras vendentium columbas evertit: quia subditorum quidem culpas per pastores percutit, sed pastorum vitia per semetipsum ferit. Ecce modò hominibus negari potest, quod latenter agitur. Ille certè iudex venturus est, cui tacendo quisque se non potest calare, quem negando non potest fallere. Est & aliud, fratres charissimi, quod me de vita pastorum vehementer affligit: sed ne cui hoc injuriosum videatur fortasse quod assero, me quoque pariter accuso, quamvis barbarici temporis necessitate compulsus, valde in his jaceo invitatus. Ad exteriora enim negotia delapsi sumus, & aliud ex honore suscipimus, atque aliud ex officio actionis exhibemus. Ministerium prædicationis relinquimus, & ad pœnam nostram, ut video, Episcopi vocamur, qui honoris nomen, non virtutem tenemus. Relinquant namque Deum hi qui nobis commissi sunt, & tacemus. In pravis actibus jacent, & correptionis manum non tendimus. Quotidie per multas nequitias pereunt, & eos ad infernum tendere negligenter videmus. Sed quomodo nos vitam corrigere valemus alienam, qui negligimus nostram? Curis enim secularibus intenti, tantò insensibiliores intus efficiamur, quantum ad ea quæ foris sunt, studiosiores videmur. Usu quippe curæ terrenæ, à celesti desiderio obdurefcit animus: & dum ipso suo usu durus efficitur per actionem sæculi, ad ea emolliri non valet, quæ pertinent ad charitatem Dei. Unde bene sancta Ecclesia de membris suis infirmantibus dicit: *Posuerunt me custodem in vineis, vineam meam non custodivi*. Vineæ quippe nostræ, actiones sunt, quas usu quotidiani laboris excolimus. Sed custodes in vineis positi, nostram vineam minimè custodimus: quia dum extraneis actionibus implicamur, ministerium actionis nostræ negligimus. Nullum puto, fratres charissimi, ab aliis majus præjudicium, quam à sacerdotibus tolerat Deus, quando eos quos ad aliorum correctionem posuit, dare de se exempla pravitatis cernit: quando ipsi peccamus, qui compescere peccata debuimus. Plerumque, quod est gravius, sacerdotes qui propria dare debuerant, etiam aliena diripiunt. Plerumque, si quos humiliter, si quos continenter vivere conspiciunt, irident. Considerate ergo quid de gregibus agatur, quando pastores lupi fiunt. Hi enim custodiam gregis suscipiunt, qui insidiari gregi Dominico non metuunt, contra quos Dei greges custodiri debuerant. Nulla animarum lucra quærimus, ad nostra quotidie studia vacamus, terrena concupiscimus, humanam gloriam intentam mente captamus. Et quia eo ipso quoceteris prælati sumus, ad agenda qualibet majo-

T T t ij

Exod. 25. 4

* al. mitiganda

Mat. 10. 10an. 2.

Lib. 5. Decret. tit. de Sim. c. 5.

14an. 2.

* al. quando

Cant. 1. b

Ose 4. b

Thren. 4. a

Matt. 5. b

Luc. 19. b

Ibidem.

rem licentiam habemus: susceptæ benedictionis ministerium vertimus ad ambitionis argumentum: Dei causam relinquimus, ad terrena negotia vacamus: locum sanctitatis accipimus, & terrenis actibus implicamur. Impletum est in nobis profectò quod scriptum est: *Et eris sicut populus, sic sacerdos.* Sacerdos enim non distat à populo, quando nullo merito vitæ suæ vulgi transcendit actionem. Imploramus Hieremiæ lacrymas, consideret mortem nostram, & deplorans dicat: *Quomodo obscuratum est aurum, mutatus est color optimus, dispersi sunt lapides sanctuarij in capite omnium platearum?* Aurum quippe obscuratum est; quia sacerdotum vita quondam per gloriam virtutum clara, nunc per actiones infimas ostenditur reproba. Color optimus est mutatus; quia ille sanctitatis habitus, per terrena & abjecta opera ad ignominiam despectionis venit. Lapidem verò sanctuarij intrinsecus habebantur, nec fumebantur in summi sacerdotis corpore, nisi cum sancta sanctorum ingrediens, in secreto sui conditoris apparebat. Nos ergo, fratres charissimi, nos sumus lapides sanctuarij qui apparere semper debemus in secreto Dei: quos nunquam necesse est foris conspici, id est, nunquam in extraneis actionibus videri. Sed dispersi sunt lapides sanctuarij in capite omnium platearum: quia hi qui per vitam & orationem intus semper esse debuerant, per vitam reprobam foris vacant. Ecce jam pene nulla est seculi actio, quam non sacerdotes administrent. Dum ergo in sancto habitu constituti exteriora sunt quæ exhibent, quasi sanctuarij lapides foris jacent. Quia enim Græca voce platea à latitudine vocatur; sanctuarij lapides in plateis jacent, cum religiosi quique lata mundi itinera sectantur. Nec solum in plateis, sed & in capite platearum dispersi sunt: quia & per desiderium, hujus mundi opera peragunt, & tamen de religioso habitu culmen honoris quarunt. In capite ergo platearum dispersi sunt; quia & jacent per ministerium operis, & honorari volunt de imagine sanctitatis. Quantò autem mundus gladio feriat, aspiciunt: quibus quotidie percussio intereat populus, videtis Cujus hoc, nisi nostro præcipue peccato agitur? Ecce depopulate urbes, everta castra, Ecclesiæ ac monasteria destructa, in solitudinem agri redacti sunt. Sed nos pereunti populo auctores mortis existimus, qui esse debuimus duces ad vitam. Ex nostro etenim peccato populi turba prostrata est; quia nostra faciente negligentia, ad vitam erudita non est. Quid autem animas hominum, nisi cibum Domini dixerimus, quæ ad hoc sunt conditæ, ut in ejus corpore trajiciantur, id est, ut in æternæ Ecclesiæ augmentum tendant? Sed hujus cibi condimentum nos esse debuimus. Sicut enim paulò superius præfati sumus, missis prædicatoribus dicitur: *Vos estis sal terræ.* Si igitur cibus Dei est populus, condimentum cibi sacerdotes esse debuerunt. Sed quia dum nos ab orationis & eruditionis sanctæ usu cessamus, sal infatuatum est, condiri non valet cibus Dei: atque idcirco ab auctore non sumitur, quia exigente facultate nostra, minimè conditur. Pensemus ergo qui unquam per linguam nostram conversi, qui de peruerso suo opere nostra increpatione correpti, pœnitentiam egerunt, quis luxuriam ex nostra eruditione deseruit, quis avaritiam, quis superbiam declinavit? Pensemus quod lucrum Deo fecimus nos, qui accepto talento, ab eo ad negotium missi sumus. Etenim dicit: *Negotiamini dum venio.* Ecce jam venit, ecce de nostro negotio lucrum requirit. Quale ei animarum lucrum de nostra negotiatione monstrabimus? Quot ejus conspectui animarum manipulos de prædicationis nostræ segete illaturus sumus? Ponamus ante oculos nostros illam tantæ distinctionis diem, quo judex veniet, & rationem cum servis suis, quibus talenta credidit,

A ponet. Ecce in majestate terribili, inter Angelorum atque Archangelorum choros videbitur. In illo tanto examine, electorum omnium & reproborum multitudo deducetur, & unusquisque quid sit operatus ostendetur. Ibi Petrus cum Judæa conversa, quam post se traxit, apparebit. Ibi Paulus conversum, ut ita dixerim, mundum dicens. Ibi Andreas post se Achaiam, ibi Ioannes Asiam, Thomas Indiam, in conspectum sui judicis conversam ducer. Ibi omnes Domini gregis arietes cum animarum lucris apparebunt, qui sanctis suis prædicationibus Deo post se subditum gregem trahunt. Cùm igitur tor pastores cum gregibus suis ante æterni pastoris oculos venerint, nos miseri quid dicturi sumus, qui ad Dominum nostrum post negotium vacui redimus, qui pastorum nomen habuimus, & oves quas ex nutrimento nostro debeamus ostendere, non habemus: Hic pastores vocati sumus, & ibi gregem non ducimus. Sed nunquid si nos negligimus, omnipotens Deus deserit oves suas? Nullo modo: nam ipse *Ezech. 34. d* sicut per Prophetam pollicitus est, per semetipsum pascet: omnesque quos præordinavit ad vitam, flagellorum stimulis, compunctionis spiritu erudit. Et per nos quidem fideles ad sanctum baptismum veniunt, nostris precibus benedicuntur, & per impositionem nostrarum manuum à Deo Spiritum sanctum percipiunt: atque ipsi ad regnum calorum pertinent, & ecce nos per negligentiam nostram deorsum tendimus. Ingrediuntur electi, sacerdotum manibus expiati, caelestem patriam: & sacerdotes ipsi per vitam reprobam ad inferni supplicia festinant. Cui ergo rei, cui similes dixerim sacerdotes malos, nisi aquæ baptismatis, quæ peccata baptizatorum diluens, illos ad regnum caeleste mittit, & ipsa postea in cloacas descendit? Timeamus hæc, fratres, conveniat actioni nostræ ipsam ministerium nostrum. De peccatorum nostrorum relaxatione quotidie cogitemus, ne nostra vita peccato obligata remaneat, per quam omnipotens Deus quotidie alios solvit. Consideremus sine cessatione quid sumus, pensemus negotium nostrum, pensemus pondus quod suscepimus. Faciamus quotidie nobiscum rationes, quas cum nostro iudice habemus. Et sic debemus agere curam nostram, ut non negligamus curam proximi: ut quisquis ad nos jungitur, ex linguæ nostræ sale conditur. Cum * vacantem quempiam & lubricum ** ad. la. sicut. tem* videmus, admonendus est ut conjugio fixare studeat iniquitatem suam; quatenus per hoc quod licet, discat superare quod non licet. Cùm conjugatum videmus, admonendus est ut sic exerceat curam seculi, ne postponat amorem Dei: sic placeat voluntati conjugis, ut non displiceat conditori. Cùm clericum videmus, admonendus est, quatenus sic vivat, ut exemplum vitæ sæcularibus præbeat: ne si quid in illo iuste reprehenditur, ex ejus vicio ipsa religionis nostræ aestimatio gravetur. Cùm monachum videmus, admonendus est ut reverentiam habitus sui in actu, in locutione, in cogitatione sua semper circumspiciat: ut ea quæ mundi sunt, perfecte deserat, & quod ostendit humanis oculis habitu, hoc ante Dei oculos moribus prætendat. Ille itaque jam sanctus est, admonetur ut crescat: ille verò adhuc iniquus est, admonetur ut se corrigat: quatenus quisquis se ad sacerdotem junxerit, sale sermonis illius conditus recedat. Hæc fratres, vobiscum sollicitè cogitate, hæc & proximis vestris impendite: omnipotenti Deo fructum vos reddere de negotio quod accepistis, parate. Sed ista quæ dicimus, melius * apud eum orando, ** ad. apud vos* quam loquendo obtinebimus.

Oremus.

D EUS, qui nos pastores in populo vocare voluisti: præsta quæsumus, ut hoc quod humano ore dicimur, in tuis oculis esse valeamus. Per Dominum nostrum, &c.

Lectio sancti Evangelij secundum Joannem.

cap. 8. f.

In illo tempore : Dicebat Iesus turbis Iudaeorum, & principibus sacerdotum : Quis ex vobis arguet me de peccato ? Si veritatem dico, quare non creditis mihi ? Qui ex Deo est, verba Dei audit : propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. Responderunt igitur Iudaei, & dixerunt ei : Nonne bene dicimus nos, quia Samaritanus es tu, & demonium habes ? Respondit Iesus : Ego demonium non habeo, sed honorifico Patrem meum : & vos inhonorastis me. Ego autem non quero gloriam meam : est qui querat, & iudicet. Amen, amen dico vobis, si quis sermonem meum servaverit, mortem non videbit in aeternum. Dixerunt ergo Iudaei : Nunc cognovimus, quia demonium habes. Abraham mortuus est, & Propheta : & tu dicis : Si quis sermonem meum servaverit, mortem non gustabit in aeternum. Nunquid tu maior es patre nostro Abraham, qui mortuus est ? & Propheta mortui sunt. Quem teipsum facis ? Respondit Iesus : Si ego glorifico meipsum, gloria mea nihil est. Est Pater meus qui glorificat me, quem vos dicitis, quia Deus vester est, & non cognovistis eum. Ego autem novi eum. Et si dixero, quia non scio eum, ero similis vobis, mendax : sed scio eum, & sermonem eius servo. Abraham pater vester exultavit ut videret diem meum : vidit, & gavisus est. Dixerunt ergo Iudaei ad eum : Quinquaginta annos nondum habes, & Abraham vidisti ? Dixit eis Iesus : Amen, amen dico vobis, antequam Abraham fieret, ego sum. Tulerunt ergo lapides, ut jacerent in eum. Iesus autem abscondit se, & exiit de templo.

HOMILIA XVIII.

Habita ad populum in basilica sancti Petri Apostoli, Dominica in Passione.

Pensate, fratres charissimi, mansuetudinem Dei. Relaxare peccata venerat, & dicebat : [Quis ex vobis arguet me de peccato ?] Non dedignatur ex ratione ostendere se peccatorem non esse, qui ex virtute divinitatis poterat peccatores iustificare. Sed terribile est valde quod subditur : [Qui ex Deo est, verba Dei audit : propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis.] Si enim ipse verba Dei audit qui ex Deo est, & audire verba eius non potest quisquis ex illo non est : interroget se unusquisque si verba Dei in aure cordis percipit, & intelliget unde sit. Caelestem patriam desiderare Veritas jubet, carnis desideria conteri, mundi gloriam declinare, aliena non appetere, propria largiri. Penset ergo apud se unusquisque vestrum, si haec vox Dei in cordis ejus aure convaluit, & quia jam ex Deo sit, agnoscat. Nam sunt nonnulli, qui praecepta Dei nec aure corporis percipere dignantur. Et sunt nonnulli, qui haec quidem corporis aure percipiunt, sed nullo ea mentis desiderio complectuntur. Et sunt nonnulli, qui libenter verba Dei suscipiunt, ita ut etiam in fle-

Atibus compungantur, sed post lacrymarum tempus ad iniquitatem redeunt. Hi profecto verba Dei non audiunt, quia haec exercere opere contemnunt. Vitam ergo vestram, fratres charissimi, ante mentis oculos revocate, & alta consideratione pertimescite hoc, quod ex ore Veritatis sonat : [Propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis.] Sed hoc quod de reprobis Veritas loquitur, ipsi hoc de semetipsis reprobi, iniquis suis operibus ostendunt. Nam loquitur : [Responderunt igitur Iudaei, & dixerunt ei : Nonne bene dicimus nos, quia Samaritanus es tu, & demonium habes ?] Accepta autem tanta contumelia, quid Dominus respondeat, audiamus : [Ego demonium non habeo, sed honorifico Patrem meum : & vos inhonorastis me.] Quia enim Samaritanus interpretatur custos, & ipse veraciter custos est, de quo Psalmista ait : Nisi Dominus custodierit civitatem, in vanum vigilant qui custodiunt eam : & cui per Isaiam dicitur : Custos quid de nocte ? custos quid de nocte ? respondere noluit Dominus : Samaritanus non sum : sed, Ego demonium non habeo. Duo quippe ei illata fuerunt : unum negavit, aliud tacendo consensit. Custos namque humani generis venerat : & si Samaritanum se non esse diceret, esse se custodem negaret. Sed tacuit quod recognovit, & patienter repulit quod dictum fallaciter audivit, dicens : [Ego demonium non habeo.] In quibus verbis quid aliud nisi superbia nostra confunditur : quasi exagitata vel leviter fuerit, atrociores injurias reddit, quam acceperit : facit mala quae potest, minatur & quae facere non potest. Ecce injuriam suscipiens Dominus non irascitur, non contumeliosa verba respondet. Qui si eisdem ista dicentibus respondere voluisset, Demonium vos habetis, verum profecto diceret : quia nisi impleti essent demonio, tam perversa de Deo loqui non possent. Sed accepta injuria, etiam quod verum erat, dicere Veritas noluit : ne non dixisse veritatem, sed provocatus, contumeliam reddidisse videretur. Ex qua re quid nobis innuitur, nisi ut eo tempore quo a proximis ex falsitate contumelias accipimus, eorum etiam vera mala taceamus, nec ministerium iustae correptionis, in arma vertamus furoris ? Sed quia quisquis Dei zelo uritur, a pravis hominibus dehonestatur, in semetipso nobis Dominus patientiae praebuit exemplum, qui ait : [Sed honorifico Patrem meum, & vos inhonorastis me.] Sed quid nobis ad ista faciendum sit, adhuc exemplo nos admonet, cum subjungit : [Ego autem non quero gloriam meam : est qui querat, & iudicet.] Scimus certe quod scriptum est, quia Pater omne iudicium dedit Filio : & tamen ecce idem Filius injurias accipiens, gloriam suam non querit. Illatas contumelias, Patris iudicio reservat, ut nobis profecto insinuet, quantum nos esse patientes debemus, dum se adhuc ulcisci non vult & ipse qui iudicat. Cum vero malorum perversitas crescit, non solum praedicationis minui non debet, sed etiam augeri. Quod suo Dominus exemplo nos admonet, qui postquam habere demonium dictus est, praedicationis suae beneficia largius impendit, dicens : [Amen, amen dico vobis, si quis sermonem meum servaverit, mortem non videbit in aeternum.] Sed sicut bonis necesse est ut meliores etiam per contumelias existant, ita semper reprobi de beneficio peiores fiunt. Nam accepta praedicatione, iterum dicunt : [Nunc cognovimus quia demonium habes.] Quia enim aeternae morti inhæserant, & eandem mortem cui inhæserant, non videbant, dum solum mortem carnis aspicerent, in Veritatis sermone caligabant, dicentes : [Abraham mortuus est, & propheta mortui sunt : & tu dicis, Si quis sermonem meum servaverit, mortem non gustabit in aeternum ?] Unde & ipsi Veritati eundem Abraham & Prophetas quasi venerantes praeferebant. Sed aperta nobis ratione ostenditur, quia qui Deum nesciunt, Dei quoque famulos falso venerantur. Et

notandum, quod vidit eos Dominus aperta sibi impugnatione resistere, & tamen eis se iterata non desinit voce predicare, dicens: [*Abraham pater vester exultavit ut videret diem meum: vidit, & gavisus est.*] Tunc quippe diem Domini Abraham vidit, cum in figura summæ Trinitatis, tres Angelos hospitio suscepit: quibus profecto susceptis, sic tribus, quasi uni locutus est: quia etiam in personis numerus trinitatis est, in natura unitas divinitatis est. Sed carnales mentes audientium oculos à carne non sublevant, dum in eo solam carnis ætatem pensant, dicentes: [*Quinquaginta annos nondum habes, & Abraham vidisti?*] Quos benignè Redemptor noster à carnis sue intuitu submovet, & ad divinitatis contemplationem trahit, dicens: [*Amen, amen dico vobis, antequam Abraham fieret, ego sum.*] Ante enim, præteriti temporis est, *Sum*, præsentis. Et quia præteritum & futurum tempus divinitas non habet, sed semper esse habet, non ait: Ante Abraham ego fui: sed, *Ante Abraham ego sum.* Unde & ad Moysen dicitur: *Ego sum qui sum.* Et dices filiis Israël: *Quis est, misit me ad vos.* Ante ergo & post, Abraham habuit, qui & accedere potuit per exhibitionem præsentie, & recedere per cursum vitæ. Veritas verò semper esse habet; quia ei quidquam nec priori tempore incipit, nec subsequenti terminatur. Sed sustinere ista æternitatis verba mentes infidelium non valentes, ad lapides currunt, & quem intelligere non poterant, obruere quærebant. Quid autem contra furorẽ lapidantium Dominus fecerit, ostenditur cum protinus subinfertur: [*Iesus autem abscondit se, & exiit de templo.*] Mirum valde est, fratres charissimi, cur persecutores suos Dominus se abscondendo declinaverit, quasi divinitatis suæ potentiam exercere voluisset, tacito nutu mentis in suis eos ictibus ligaret, aut in penam subita mortis obrueret. Sed qui pati venerat, exercere iudicium volebat. Certè sub ipso passionis tempore & quantum poterat ostendit, & tamen hoc ad quod venerat, pertulit. Nam cum persecutoribus suis se quærentibus diceret: *Ego sum*, sola hac voce eorum superbiam percudit, & omnes in terram stravit. Qui ergo & hoc in loco potuit manus lapidantium non se abscondendo evadere, cur abscondit se, nisi quod homo inter homines factus Redemptor noster, alia nobis verbo loquitur, alia exemplo? Quid autem nobis hoc exemplo loquitur, nisi ut etiam cum resistere possumus, iram superbientium humiliter declinemus? Unde & per Paulum dicitur: *Date locum iræ.* Quanta humilitate iram proximi ferre debeat, pendat homo, si furorẽ irascentium abscondendo se, declinavit Deus. Nemo ergo se contra acceptas contumelias erigat, nemo conviciis convicium reddat. Imitatione etenim Dei, gloriosius est injuriam tacendo fugere, quam respondendo superare. Sed contra hoc superbia dicit in corde: Turpe est, ut accepta injuriã taceas. Quisquis conspiciat quia contumeliam accipis, & taces, non putat quia patientiam exhibes, sed crimina agnoscis. Sed unde vox ista in corde nostro contra patientiam nascitur, nisi quia in imis cogitationem figimus, & dum in terra gloriam quærimus, placere ei qui nos de cælo conspiciat, non curamus? Accepta ergo contumeliã, meditemur in opere vocem Dei: [*Ego non quero gloriam meam: est qui querat, & iudicet.*] Hoc autem quod de Domino scriptum est: [*Abscondit se,*] intelligi & aliter potest. Multa quippe Judæis prædicaverat, sed prædicationis ejus verba deridebant. Deteriores quoque ex prædicatione facti sunt, qui usque ad jaciendos lapides pervenerunt. Et quid abscondendo se Dominus significat, nisi quod eis ipsa veritas absconditur, qui ejus verba sequi contemnunt? Eam quippe quam non invenit humilem, veritas fugit mentem. Et quàm multi sunt hodie, qui Judæorum duritiam

A detestantur, quia prædicationem Domini audire noluerunt, & tamen quales illos arguunt fuisse ad fidem, tales ipsi sunt ad operationem. Præcepta Domini audiunt, miracula cognoscunt: sed converti à suis pravitatibus renuunt. Ecce vocat, & redire nolumus. Ecce sustinet, & ejus patientiam dissimulamus. Dum ergo tempus est, fratres, pravitatem suam uniusquisque deserat, Dei patientiam pertimescat: ne quem nunc tranquillum despiciat, iratum postmodum nequaquam evadere possit.

Lectio sancti Evangelij secundum
Matthæum.

B **I**N illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis *cap. 10. 4*
parabolam hanc: Simile est regnum cælorum homini patrifamilias, qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam. Conventione autem facta cum operariis ex denario diurno, misit eos in vineam suam. Et egressus circa horam tertiam, vidit alios stantes in foro otiosos, & dixit illis: Ite & vos in vineam meam, & quod justum fuerit, dabo vobis. Illi autem abierunt. Iterum autem exiit circa sextam, & nonam horam: & fecit similiter. Circa undecimam vero exiit, & invenit alios stantes, & dicit illis: Quid hic statis tota die otiosi? Dicunt ei: Quia nemo nos conduxit. Dicit illis: Ite & vos in vineam meam. Cum sero autem factum esset, dicit Dominus vineæ procuratori suo: Voca operarios, & redde illis mercedem, incipiens à novissimis usque ad primos. Cum venissent ergo qui circa undecimam horam venerant, acceperunt singulos denarios. Venientes autem & primi, arbitrati sunt quod plus essent accepturi. Acceperunt autem & ipsi singulos denarios. Et accipientes murmurabant adversus patremfamilias, dicentes: Hi novissimi una hora fecerunt, & pares illos nobis fecisti: qui portavimus pondus diei, & æstus? At ille respondens uni eorum, dixit: Amice, non facio tibi injuriam. Nonne ex denario convenisti mecum? Tolle quod tuum est, & vade. Volo autem & huic novissimo dare, sicut & tibi. Aut non licet mihi quod volo facere? An oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum? Sic erunt novissimi primi, & primi novissimi. Multi enim sunt vocati, pauci vero electi.

HOMILIA XIX.

E *Habita ad populum in basilica beati Laurentij martyris, Dominica in Septuagesima.*

IN explanatione sua, multa ad loquendum sancti Evangelij lectio postulat, quam volo, si possum, sub brevitate perstringere: ne vos & extensa processio, & proluxa expositio videatur onerare. Regnum cælorum homini patrifamilias simile dicitur, qui ad excolendam vineam suam operarios conducit. Quis verò patrifamilias similitudinem rectius tenet, quàm conditor noster, qui regit quos condidit, & electos suos sic in hoc mundo possidet, quasi subjec-

tos dominus in domo? Qui habet vineam, universalem scilicet Ecclesiam, quæ ab Abel iusto usque ad ultimum electum qui in fine mundi nasciturus est, quot sanctos protulit, quot tot palmites misit. Hic itaque paterfamilias ad excolendam vineam suam mane, hora tertia, sexta, & undecima operarios conducit: quia à mundi huius initio usque in finem ad erudiendum plebem fidelium prædicatores congregare non desistit. Mane etenim mundi fuit ab Adam usque ad Noe. Hora verò tertia, à Noe usque ad Abraham. Sexta quoque ab Abraham usque ad Moysen. Nona autem à Moysè usque ad adventum Domini. Undecima verò ab adventu Domini usque ad finem mundi. In qua prædicatores sancti Apostoli missi sunt, qui mercedem plenam & tardè venientes acceperunt. Ad erudiendam ergo Dominus plebem suam, quasi ad excolendam vineam suam, nullo tempore desistit operarios mittere: quia & prius per patres, & postmodum per legis doctores & prophetas, ad extremum verò per Apostolos, dum plebis suæ mores excoluit, quasi per operarios in vinea cultura laboravit. Quamvis in quolibet modulo vel mensura, quisquis cum fide recta, bonæ actionis exiit, huius vineæ operarius fuit. Operator ergo mane, hora tertia, sexta, & nona, antiquus ille Hebræicus populus designatur, qui in electis suis ab ipso mundi exordio dum recta fide Deum studuit colere, quasi non desistit in vinea cultura laborare. Ad undecimam verò Gentiles vocantur, quibus & dicitur: [*Quid hic statis tota die otiosi?*] Qui enim transacto tam longo mundi tempore, pro vita sua laborare neglexerant, quasi tota die otiosi stabant. Sed pensate, fratres, quid inquisiti respondeant: [*Dicunt enim. Quia nemo nos conduxit.*] Nullus quippe ad eos patriarcha, nullus propheta venerat. Et quid est dicere: Ad laborem nos nemo conduxit; nisi, vitæ nobis vias nullus prædicavit? Quid ergo nos à bono opere cessantes, in excusatione nostra dicturi sumus, qui pane à matris utero ad fidem venimus, qui verba vitæ ab ipsis eunabulis audivimus, qui ab uberibus sanctæ Ecclesiæ potum supernæ prædicationis suximus cum lacte carnis? Possimus verò & easdem diversitates horarum, etiam ad unumquemque hominem per ætatum momenta distinguere. Mane quippe intellectus nostri, pueritia est. Hora autem tertia, adolescentia intelligi potest: quia quasi jam sol in altum proficit, dum calor ætatis crescit. Sexta verò juvenus est; quia velut in centrosol figitur, dum in ea plenitudo roboris solidatur. Nona autem senectus intelligitur, in qua sol velut ab alto axe descendit; quia ea ætas à calore juventutis deficit. Undecima verò hora ea est ætas, quæ decrepita, vel veterana dicitur. Unde Græcè valde seniores, non *γερῶνας*, sed *πρεσβυτέρους* appellant, ut plus quam senes esse insinuent, quos provectiores vocant. Quia ergo ad vitam bonam alius in pueritia, alius in adolescentia, alius in juventute, alius in senectute, alius in decrepita ætate perducitur, quasi diversis horis operarij ad vineam vocantur. Mores ergo vestros, fratres charissimi, aspiciat, & si jam Dei operarij estis, videte. Penset unusquisque quid agat, & consideret si in Domini vinea labore. Qui enim in hac vita, ea que sua sunt querit, adhuc ad Dominicam vineam non venit. Illi namque Domino laborant, qui non sua, sed lucra Dominica cogitant, qui zelo charitatis, studio pietatis inserviunt, animabus lucrandis invigilant, perducere & alios secum ad vitam festinant. Nam qui sibi vivit, qui carnis suæ voluptatibus pascitur, rectè otiosus redarguitur, quia fructum divini operis non sectatur. Qui verò & usque ad ætatem ultimam Deo vivere neglexerit, quasi usque ad undecimam otiosus stetit. Unde rectè usque ad undecimam torpentibus dicitur: [*Quid hic statis tota die otiosi?*] Ac si aperitè dicatur: Et si Deo vivere in pueritia & juventute

A noluitis, saltem in ultima ætate respicite, & ad vitæ vias cum jam laboraturi multum non estis, vel sero venite. Et tales ergo paterfamilias vocat, & plerumque antè remunerantur: quia prius ad regnum de corpore exeunt, quam hi qui jam à pueritia vocati esse videbantur. An non ad undecimam horam venit latro, qui etsi non habuit per ætatem, habuit tamen sero per pœnam, qui Deum in cruce confessus est, & pœne cum voce sententiæ spiritum exhalavit vitæ? A novissimo autem reddere denarium paterfamilias cepit: quia ad paradisi requiem prius latronem, quam Perum perduxit. Quanti patres ante legem, quanti sub lege fuerunt, & tamen hi qui in Domini adventu vocati sunt, ad cælorum regnum sine aliqua tarditate pervenerunt. Eundem ergo denarium accipiunt qui laboraverunt ad undecimam, quem expectaverunt toto desiderio qui laboraverunt ad primam: quia æqualem vitæ æternæ retributionem sortiti sunt cum his qui à mundi initio vocati fuerant, hi qui in mundi termino ad Dominum venerunt. Unde & hi qui in labore præcesserant, murmurantes dicunt: [*Hi novissimi una hora fecerunt, & pares illos nobis fecisti, qui portavimus pondus diei, & æstus?*] Ponderus enim diei & æstus portaverunt hi, qui à mundi initio laboraverunt: & quia diu hic contigit vivere, necesse fuit etiam longiora carnis tentamenta tolerare. Unicuique enim pondus diei & æstus ferre, est per longioris vitæ tempora carnis suæ calore fatigari. Sed queri potest, quomodo murmurasse dicti sunt, qui saltem sero ad regnum vocantur? Cælorum etenim regnum nullus murmurans accipit: nullus qui accipit, murmurare potest. Sed quia antiqui patres usque ad adventum Domini, quantumlibet iustè vixerint, ducti ad regnum non sunt, nisi ille descenderet qui paradisi claustra hominibus interpositione suæ mortis aperiret: eorum hoc ipsum murmurasse est, quod & rectè pro percipiendo regno vixerunt, & tamen diu ad percipiendum regnum dilati sunt. Quos enim post peractam iustitiam inferni loca quamvis tranquilla susceperunt, eis profectò & laborasse fuit in vinea, & murmurasse. Quasi ergo post murmurationem denarium accipiunt, qui post longa inferni tempora ad gaudia regni pervenerunt. Nos autem qui ad undecimam venimus, post laborem non murmuramus, & denarium accipimus: quia post mediatoris adventum, in hoc mundo venientes, ad regnum ducimur mox ut de corpore eximus, & illud sine mora percipimus, quod antiqui patres cum magna percipere dilatione meruerunt. Unde & idem paterfamilias dicit: [*Volo & huic novissimo dare sunt & tibi.*] Et quia ipsa regni perceptio ejus est bonitas volustatis, rectè subjungit: [*Aut non licet mihi quod volo facere?*] Stulta enim questio est hominis contra benignitatem Dei. Conquerendum quippe esset, non si non daret quod non deberet, sed si non daret quod deberet. Unde aptè subditur: [*An oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum?*] Nemo autem se de opere, nemo de tempore extollat, cum hac expleta sententia subsequenter Veritas clamet: [*Sic erunt novissimi primi, & primi novissimi.*] Ecce enim etsi jam scimus quæ vel quanta bona egimus, adhuc supernus iudex qua subtilitate hæc examinet, ignoramus. Et quidem gaudendum cuique summopere est in regno Dei esse vel ultimum. Sed post hæc terribile est valde quod sequitur: [*Multi enim sunt vocati, pauci vero electi.*] quia & ad fidem plures veniunt, & ad cæleste regnum pauci perducuntur. Ecce enim ad hodiernam festivitatem quam multi convenimus, Ecclesiæ parietes implemus: sed tamen quis sciat quam pauci sunt qui in illo electorum Dei grege numerentur? Ecce enim vox omnium Christum clamat, sed vita omnium non clamat. Plerique Deum vocibus sequuntur, moribus fugiunt. Hinc etenim Paulus dicit: *Qui consentiunt se nosse* Tir. x. a

1a. ob. 2. c

Pf. 39. b

Mat. 25. c

Ad. 7. g

Deum, factis autem negant. Hinc Jacobus ait: *Fides sine operibus mortua est.* Hinc per Psalmistam Dominus dicit: *Annunciavi & locutus sum, multiplicati sunt super numerum.* Vocante enim Domino super numerum multiplicantur fideles; quia nonnunquam etiam hi ad fidem veniunt, qui ad electorum numerum non pertingunt. Hinc enim fidelibus per confessionem admixti sunt, sed propter vitam reprobam illic numerari in sorte fidelium non merentur. Hoc ovile sanctæ Ecclesiæ hædos cum agnis recipit: sed attestante Evangelio, cum iudex venerit, bonos à malis separabit, sicut pastor segregat oves ab hædis. Neque etenim possunt qui hinc carnis suæ voluptatibus serviunt, illic in ovium grege numerari. Illic eos à sorte humilium iudex separat, qui se hinc in superbiæ cornibus exaltant. Regnum cælorum percipere nequeunt, qui hinc & in cælesti fide positi, toto desiderio terrena quærent. Et multos tales intra Ecclesiam, fratres charissimi, cernitis: sed eos nec imitari, nec despiciere debetis. Quid enim sit hodie aspiciamus: sed quid cras futurus sit unusquisque, nescimus. Plerumque & qui post nos venire cernitur, per agilitatem nos boni operis antecedit: & vix eum cras sequimur, quem hodie præire videbamus. Certe cum Stephanus pro fide moreretur, Saulus lapidantium vestimenta servabat. Omnium ergo lapidantium manibus ipse lapidavit, qui ad lapidandum omnes expeditos reddidit: & tamen eundem ipsum in sancta Ecclesia laboribus antecessit, quem persequendo martyrem fecit. Duo ergo sunt quæ sollicitè pensare debemus. Quia enim multi vocati, sed pauci electi sunt, primum est, ut de se quisque minime presumat: quia etsi jam ad fidem vocatus est, utrum perenni regno dignus sit nescit. Secundum verò est, ut unusquisque proximum, quem fortasse jacere in vitis conspicit, desperare non audeat: quia divinæ misericordiæ divitias ignorat.

Rem, fratres, quæ nuper contigit refero, ut si vos peccatores ex corde esse conspicitis, omnipotentis Dei misericordiam amplius ametis. Præsenti anno in monasterio meo, quod juxta beatorum martyrum Joannis & Pauli Ecclesiam situm est, frater quidam ad conversionem venit: devotè susceptus est, sed ipse devotius est conversatus. Hunc ad monasterium frater suus corpore, non corde secutus est. Nam valde conversationis vitam & habitum detestans, in monasterio ut hospes habitabat, & monachorum vitam moribus fugiens, recedere à monasterij habitatione non poterat; quia vel quid ageret, vel unde viveret, non habebat. Erat ejus pravitas cunctis onerosa, sed hunc omnes æquanimiter pro fratris ejus amore tolerabant. Nam superbus & lubricus, si qua post hoc sæculum sequeretur vita nesciebat: irridebat verò si quis illi hanc prædicare voluisset. Itaque cum habitu sæculari vivebat in monasterio, verbis levis, motibus instabilis, mente tumidus, veste incompositus, actione dissipatus. Mense autem Julio nuper elapso, hujus quam nostis, pestilentia clade percussus est: qui ad extremum veniens, urgeri cæpit ut animam redderet. Et ultima jam corporis parte præmorta, vitalis virtus in solo pectore & lingua remanserat. Fratres aderant, ejusque exitum, in quantum Deo largiente poterant, oratione tuebantur. At ille subito ad devorandum se draconem venire conspiciens, magnis vocibus cæpit clamare, dicens: Ecce, draconi ad devorandum datus sum, qui propter vestram præsentiam devorare me non potest. Quid mihi moras facitis? Date locum ut ei devorare me liceat. Cumque hunc fratres ut signum sibi crucis imprimeret admonerent, respondebat virtute qua poterat, dicens: Volo me signare, sed non possum, quia à dracone premor. Spumæ oris ejus faciem meam liniunt, guttur meum ejus ore suffocatur. Ecce ab eo brachia mea comprimuntur, qui jam & caput meum in suo ore absorbit. Cumque

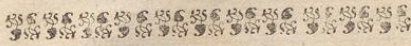
hoc ille pallens & tremens & moriens diceret, cæperunt fratres vehementius orationibus insistere, & oppressum draconis præsentia suis precibus adjuvare. Tunc repente liberatus, magnis cæpit vocibus clamare, dicens: Deo gratias: ecce discessit, ecce exiit, ante orationes vestras fugit draco qui me acceperat. Mox autem servitutum se Deo, & esse monachum devovit; atque à tempore illo nunquam febris premitur, doloribus fatigatur. Morti quidem subtractus est, sed adhuc plenus vitæ restitutus non est. Quia enim longis & diuturnis iniquitatibus pressus est, longo languore fatigatur, & durum cor ignis purgationis durior concremat: quia divina dispensatione agitur, ut prolixiora vitia ægritudo prolixior exurat. Quis illum unquam servari ad conversionem crederet? Quis tantam Dei misericordiam considerare sufficiat? Ecce juvenis pravus draconem vidit in morte, cui servivit in vita: nec vidit ut vitam funditus perderet, sed ut cui servierat sciret, sciendo resisteret, ipsumque resistendo superaret: & eum à quo prius non videns tenebatur, vidit postea ne teneretur. Quæ ergo lingua narrare viscera divinæ misericordiæ sufficiat? Quis spiritus tantæ pietatis divitias non obtupescat? Has divinæ pietatis divitias consideravit Psalmista, cum diceret: *Adjutor meus tibi psallam, quia tu Deus susceptor meus es, Deus meus misericordia mea.* Ecce perpendens in quibus laboribus humana sit vita constituta, Deum appellavit adiutorem: & quia à tribulatione præsentis in requiem æternam nos suscipit, appellat etiam susceptorem. Sed considerans quòd mala nostra aspicit & portat, culpas nostras tolerat, & tamen nos per penitentiam ad præmia reservat, noluit Deum misericordem dicere, sed hunc ipsam misericordiam vocavit, dicens: *Deus meus misericordia mea.* Revocemus ergo ante oculos mala quæ fecimus: penitemus ex quanta Dei benignitate toleramur: consideremus quæ sunt pietatis ejus viscera, ut non solum culpas indulgeat, sed cæleste regnum penitentibus etiam post culpas promittat. Atque ex omnibus medullis cordis dicamus singuli, dicamus omnes: *Deus meus misericordia mea: qui vivis & regnas trinus in unitate, & unus in trinitate, per infinita sæcula sæculorum. Amen.*

LECTIO sancti Evangelij secundum Lucam.

Anno quintodecimo imperij Tiberij Cæsaris, procurante Pontio Pilato Iudæam, tetrarcha autem Galilææ Herode, Philippo autem fratre ejus tetrarcha Ituræ & Trachonitidis regionis, & Lysania Abilina tetrarcha, sub principibus sacerdotum Anna & Caipha, factum est verbum Domini super Joannem, Zacharia filium, in deserto. Et venit in omnem regionem Iordanis, predicans baptismum penitentiae in remissionem peccatorum, sicut scriptum est in libro sermonum Isaie prophete: *Vox clamantis in deserto: Parate viam Domini, rectas facite semitas ejus. Omnis vallis implebitur, & omnis mons & collis humiliabitur. Et erunt prava in directa, & aspera in vias planas. Et videbit omnis caro salutare Dei.* Dicebat ergo ad turbas, quæ exibant ut baptizarentur ab ipso: *Genimina viperarum, quis ostendit vobis fugere à ventura ira? Facite ergo fructus dignos penitentiae: & ne cæperitis dicere, Patrem habemus Abraham. Dico enim vobis, quia potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ. Iam enim securis ad radicem*

radicem arboris posita est. Omnis ergo arbor non faciens fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. Et interrogabant eum turbae, dicentes: Quid ergo faciemus? Respondens autem dicebat illis: Qui habet duas tunicas, det non habenti: & qui habet escas, similiter faciat.

HOMILIA XX.

Habita ad populum in basilica S. Ioannis Baptiste, Sabbato Quatuor temporum ante Natalem Christi.

Redemptoris nostri Praecursor quo tempore praedicationis verbum accepit, memorato Romanae reipublicae principe, & Iudaeae regibus, designatur, cum dicitur: [Anno quindicesimo imperij Tiberij Caesaris, procurante Pontio Pilato Iudaea, tetrarcha autem Galilaeae Herode, Philippo autem fratre eius tetrarcha Iudaea & Trachonitidis regionis, & Lysania Abilina tetrarcha, sub principibus sacerdotum Anna & Caipha, factum est verbum Domini super Ioannem, Zacharia filium, in deserto.] Quia enim illum praedicare veniebat, qui & ex Iudaea quosdam, & multos ex Gentibus redempturus erat, per regem Gentium & principes Iudaeorum praedicationis eius tempora designantur. Quia autem Gentilitas colligenda erat, & Iudaea pro culpa perfidiae dispergenda, ipsa quoque descriptio terreni principatus ostendit, quoniam & in Romana republica unus praefuisse describitur, & in Iudaea regno per quartam partem plurimi principabantur. Voce etenim Redemptoris nostri dicitur: *Omne regnum in seipsum divisum desolabitur.* Liqueat ergo quod ad finem regni Iudaeae pervenerat, quae tot regibus regibus, sed etiam quibus sacerdotibus actum sit, demonstratur: & quia illum Ioannes Baptista praedicaret, qui simul rex & sacerdos existeret, Lucas Evangelista praedicationis eius tempora per regnum & sacerdotium designavit. [Et venit in omnem regionem Iordanis, praedicans baptismum poenitentiae in remissionem peccatorum.] Cunctis legentibus liquet, quia Ioannes non solum baptismum poenitentiae praedicavit, verum etiam quibusdam dedit: sed tamen baptismum suum in remissionem peccatorum dare non potuit. Remissio etenim peccatorum in solo nobis baptismo Christi tribuitur. Notandum itaque quod dicitur: [Praedicans baptismum poenitentiae in remissionem peccatorum:] quoniam baptismum quod peccata solveret, quia dare non poterat, praedicabat: ut sicut incarnatum Verbum Patris praecurrebat verbo praedicationis, ita baptismum poenitentiae quo peccata solvantur, praecurreret suo baptismo quo peccata solvi non possunt: ut quia eius sermo praecurrebat praesentiam Redemptoris, ipsum quoque eius baptismum praecedendo fieret umbra veritatis. Sequitur: [Sicut scriptum est in libro sermonum Isaiae prophetae: Vox clamantis in deserto, Parate viam Domini, rectas facite semitas eius.] Idem verò Ioannes Baptista requisitus quis esset, respondit, dicens: *Ego vox clamantis in deserto.* Qui, sicut ante per nos dictum est, ideo vox à Propheta vocatus est, quia verbum praebat. Quid autem clamaret, aperitur cum subditur: [Parate viam Domini, rectas facite semitas eius.] Omnis qui fidem rectam & bona opera praedicat, quid aliud quam venienti Domino ad corda audientium viam parat?

S. Greg. Tom. I.

A ut haec vis gratiae penetraret, lumen veritatis illustret, ut rectas Deo semitas faciat; dum mundas in animo cogitationes per sermonem bonae praedicationis format [Omnis vallis implebitur, & omnis mons & collis humiliabitur.] Quid hoc loco vallium nomine, nisi humiles? quid montium & collium, nisi superbi homines designantur? In adventu ergo Redemptoris, vallis impleta, montes verò & colles humiliati sunt; quia iuxta ejus vocem: *Omnis qui se exaltat, humiliabitur; & omnis qui se humiliat, exaltabitur.* Vallis etenim impleta crescit, mons autem & collis humiliatus decrescit: quia nimirum in fide mediatoris Dei & hominum hominis Christi Jesu & Gentilitas plenitudinem gratiae accepit, & Iudaea per errorem perfidiae hoc unde tumebat, perdidit. Omnis enim vallis implebitur; quia corda humilium sacrae doctrinae eloquio virtutum gratia replebantur, juxta hoc quod scriptum est: *Qui emittit fontes in convallibus.* Et unde rursum dicitur: *Et convalles abundabunt frumento.* A montibus namque aqua dilabitur; quia superbas mentes veritatis doctrina deserit. Sed fontes in convallibus surgunt; quia mentes humilium verbum praedicationis accipiunt. Jam videmus, jam convalles frumento abundate conspicimus: quia illorum ora pabulo veritatis impleta sunt, qui mites ac simplices huic mundo despicibiles esse videbantur. Ipsum quoque Joannem Baptistam, quia mira sanctitate praeditum populus viderat, illum hunc esse singulariter celsum ac solidam montem credebat, de quo scriptum est: *In novissimo dierum erit mons domus Domini praeparatus in vertice montium.* Nam hunc esse Christum putabat, sicut per Evangelium dicitur: *Aestimante autem populo & cogitantibus omnibus in cordibus suis de Ioanne, ne forte ipse esset Christus, quem & requirebant dicentes: Nunquid Christus es tu? Sed nisi idem Ioannes apud se vallis esset, repletus gratiae spiritu non fuisset. Qui ut hoc quod erat ostenderet, dixit: Venit fortior me post me, cuius non sum dignus solvere corrigiam calceamenti eius.* Et rursum ait: *Qui habet sponsam, sponsus est; amicus autem sponsi qui stat & audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi. Hoc autem gaudium meum impletum est. Illum oportet crescere, me autem minui.* Ecce cum pro mira operatione virtutum talis esset, ut Christus esse crederetur, non solum Christum non esse se respondit, sed etiam corrigiam calceamenti eius solvere, id est, incarnationis eius mysterium perferutari non se dignum esse perhibuit. Ejus esse sponsam Ecclesiam credebant, qui hunc Christum esse existimabant. Sed ait: *Qui habet sponsam, sponsus est.* Ac si diceret: *Ego sponsus non sum, sed amicus sponsi sum.* Nec propter vocem suam, sed in voce sponsi se gaudere perhibebat; quia non ideo iactabatur in corde, quoniam à populis humiliter audiebatur loquens: sed quia ipse veritatis vocem audiebat intus, ut loqueretur foris. Quod bene gaudium impletum dicit: quia quisquis de sua voce gaudet, plenum gaudium non habet. A quo & subditur: *Illum oportet crescere, me autem minui.* Quia in re quaerendum est in quo crevit Christus, in quo imminutus est Ioannes, nisi quoddam populus Joannis abstinentiam videns, remotionem hunc ab hominibus esse conspiciens, eum esse Christum putabat: Christum verò cum publicanis comedentem, inter peccatores ambulantem intuens, eum non Christum, sed esse prophetam credebatur. Sed dum per accessum temporis & Christus qui propheta esse putabatur, Christus est agnitus: & Ioannes qui Christus esse credebatur, propheta esse innouit, impletum est quod de Christo suus praecursor praedixit: *Illum oportet crescere, me autem minui.* In estimatione quippe populi & Christus crevit, quia agnitus est quod erat: &

V V u u

Luc. 11. c

Isai. 40.

Ioan. 1. c

Luc. 14. c

18.

ps. 103. b

17. 64. b

Miche. 4.

paratus in vertice montium.

Nam hunc esse Christum putabat, sicut per Evangelium dicitur: Aesti-

Luc. 3. c

manie autem populo & cogitantibus omnibus in cordibus suis de Ioanne, ne forte ipse esset Christus, quem & requirebant dicentes: Nunquid Christus es tu? Sed nisi idem Ioannes apud se vallis esset, repletus gratiae spiritu non fuisset. Qui ut hoc quod erat ostenderet, dixit: Venit fortior me post me, cuius non sum dignus solvere corrigiam calceamenti eius.

10an. 1. c

quem & requirebant dicentes: Nunquid Christus es tu? Sed nisi idem Ioannes apud se vallis esset, repletus gratiae spiritu non fuisset. Qui ut hoc quod erat ostenderet, dixit: Venit fortior me post me, cuius non sum dignus solvere corrigiam calceamenti eius.

10an. 3. d

eius. Et rursum ait: Qui habet sponsam, sponsus est; amicus autem sponsi qui stat & audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi. Hoc autem gaudium meum impletum est. Illum oportet crescere, me autem minui. Ecce cum pro mira operatione virtutum talis esset, ut Christus esse crederetur, non solum Christum non esse se respondit, sed etiam corrigiam calceamenti eius solvere, id est, incarnationis eius mysterium perferutari non se dignum esse perhibuit. Ejus esse sponsam Ecclesiam credebant, qui hunc Christum esse existimabant. Sed ait: Qui habet sponsam, sponsus est. Ac si diceret: Ego sponsus non sum, sed amicus sponsi sum. Nec propter vocem suam, sed in voce sponsi se gaudere perhibebat; quia non ideo iactabatur in corde, quoniam à populis humiliter audiebatur loquens: sed quia ipse veritatis vocem audiebat intus, ut loqueretur foris. Quod bene gaudium impletum dicit: quia quisquis de sua voce gaudet, plenum gaudium non habet. A quo & subditur: Illum oportet crescere, me autem minui. Quia in re quaerendum est in quo crevit Christus, in quo imminutus est Ioannes, nisi quoddam populus Joannis abstinentiam videns, remotionem hunc ab hominibus esse conspiciens, eum esse Christum putabat: Christum verò cum publicanis comedentem, inter peccatores ambulantem intuens, eum non Christum, sed esse prophetam credebatur. Sed dum per accessum temporis & Christus qui propheta esse putabatur, Christus est agnitus: & Ioannes qui Christus esse credebatur, propheta esse innouit, impletum est quod de Christo suus praecursor praedixit: Illum oportet crescere, me autem minui. In estimatione quippe populi & Christus crevit, quia agnitus est quod erat: &

10an. 3. d

eius. Et rursum ait: Qui habet sponsam, sponsus est; amicus autem sponsi qui stat & audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi. Hoc autem gaudium meum impletum est. Illum oportet crescere, me autem minui. Ecce cum pro mira operatione virtutum talis esset, ut Christus esse crederetur, non solum Christum non esse se respondit, sed etiam corrigiam calceamenti eius solvere, id est, incarnationis eius mysterium perferutari non se dignum esse perhibuit. Ejus esse sponsam Ecclesiam credebant, qui hunc Christum esse existimabant. Sed ait: Qui habet sponsam, sponsus est. Ac si diceret: Ego sponsus non sum, sed amicus sponsi sum. Nec propter vocem suam, sed in voce sponsi se gaudere perhibebat; quia non ideo iactabatur in corde, quoniam à populis humiliter audiebatur loquens: sed quia ipse veritatis vocem audiebat intus, ut loqueretur foris. Quod bene gaudium impletum dicit: quia quisquis de sua voce gaudet, plenum gaudium non habet. A quo & subditur: Illum oportet crescere, me autem minui. Quia in re quaerendum est in quo crevit Christus, in quo imminutus est Ioannes, nisi quoddam populus Joannis abstinentiam videns, remotionem hunc ab hominibus esse conspiciens, eum esse Christum putabat: Christum verò cum publicanis comedentem, inter peccatores ambulantem intuens, eum non Christum, sed esse prophetam credebatur. Sed dum per accessum temporis & Christus qui propheta esse putabatur, Christus est agnitus: & Ioannes qui Christus esse credebatur, propheta esse innouit, impletum est quod de Christo suus praecursor praedixit: Illum oportet crescere, me autem minui. In estimatione quippe populi & Christus crevit, quia agnitus est quod erat: &

1bidem

sponsus non sum, sed amicus sponsi sum. Nec propter vocem suam, sed in voce sponsi se gaudere perhibebat; quia non ideo iactabatur in corde, quoniam à populis humiliter audiebatur loquens: sed quia ipse veritatis vocem audiebat intus, ut loqueretur foris. Quod bene gaudium impletum dicit: quia quisquis de sua voce gaudet, plenum gaudium non habet. A quo & subditur: Illum oportet crescere, me autem minui. Quia in re quaerendum est in quo crevit Christus, in quo imminutus est Ioannes, nisi quoddam populus Joannis abstinentiam videns, remotionem hunc ab hominibus esse conspiciens, eum esse Christum putabat: Christum verò cum publicanis comedentem, inter peccatores ambulantem intuens, eum non Christum, sed esse prophetam credebatur. Sed dum per accessum temporis & Christus qui propheta esse putabatur, Christus est agnitus: & Ioannes qui Christus esse credebatur, propheta esse innouit, impletum est quod de Christo suus praecursor praedixit: Illum oportet crescere, me autem minui. In estimatione quippe populi & Christus crevit, quia agnitus est quod erat: &

1bidem

re, me autem minui. Quia in re quaerendum est in quo crevit Christus, in quo imminutus est Ioannes, nisi quoddam populus Joannis abstinentiam videns, remotionem hunc ab hominibus esse conspiciens, eum esse Christum putabat: Christum verò cum publicanis comedentem, inter peccatores ambulantem intuens, eum non Christum, sed esse prophetam credebatur. Sed dum per accessum temporis & Christus qui propheta esse putabatur, Christus est agnitus: & Ioannes qui Christus esse credebatur, propheta esse innouit, impletum est quod de Christo suus praecursor praedixit: Illum oportet crescere, me autem minui. In estimatione quippe populi & Christus crevit, quia agnitus est quod erat: &

1bidem

re, me autem minui. Quia in re quaerendum est in quo crevit Christus, in quo imminutus est Ioannes, nisi quoddam populus Joannis abstinentiam videns, remotionem hunc ab hominibus esse conspiciens, eum esse Christum putabat: Christum verò cum publicanis comedentem, inter peccatores ambulantem intuens, eum non Christum, sed esse prophetam credebatur. Sed dum per accessum temporis & Christus qui propheta esse putabatur, Christus est agnitus: & Ioannes qui Christus esse credebatur, propheta esse innouit, impletum est quod de Christo suus praecursor praedixit: Illum oportet crescere, me autem minui. In estimatione quippe populi & Christus crevit, quia agnitus est quod erat: &

1bidem

re, me autem minui. Quia in re quaerendum est in quo crevit Christus, in quo imminutus est Ioannes, nisi quoddam populus Joannis abstinentiam videns, remotionem hunc ab hominibus esse conspiciens, eum esse Christum putabat: Christum verò cum publicanis comedentem, inter peccatores ambulantem intuens, eum non Christum, sed esse prophetam credebatur. Sed dum per accessum temporis & Christus qui propheta esse putabatur, Christus est agnitus: & Ioannes qui Christus esse credebatur, propheta esse innouit, impletum est quod de Christo suus praecursor praedixit: Illum oportet crescere, me autem minui. In estimatione quippe populi & Christus crevit, quia agnitus est quod erat: &

1bidem

re, me autem minui. Quia in re quaerendum est in quo crevit Christus, in quo imminutus est Ioannes, nisi quoddam populus Joannis abstinentiam videns, remotionem hunc ab hominibus esse conspiciens, eum esse Christum putabat: Christum verò cum publicanis comedentem, inter peccatores ambulantem intuens, eum non Christum, sed esse prophetam credebatur. Sed dum per accessum temporis & Christus qui propheta esse putabatur, Christus est agnitus: & Ioannes qui Christus esse credebatur, propheta esse innouit, impletum est quod de Christo suus praecursor praedixit: Illum oportet crescere, me autem minui. In estimatione quippe populi & Christus crevit, quia agnitus est quod erat: &

1bidem

re, me autem minui. Quia in re quaerendum est in quo crevit Christus, in quo imminutus est Ioannes, nisi quoddam populus Joannis abstinentiam videns, remotionem hunc ab hominibus esse conspiciens, eum esse Christum putabat: Christum verò cum publicanis comedentem, inter peccatores ambulantem intuens, eum non Christum, sed esse prophetam credebatur. Sed dum per accessum temporis & Christus qui propheta esse putabatur, Christus est agnitus: & Ioannes qui Christus esse credebatur, propheta esse innouit, impletum est quod de Christo suus praecursor praedixit: Illum oportet crescere, me autem minui. In estimatione quippe populi & Christus crevit, quia agnitus est quod erat: &

1bidem

re, me autem minui. Quia in re quaerendum est in quo crevit Christus, in quo imminutus est Ioannes, nisi quoddam populus Joannis abstinentiam videns, remotionem hunc ab hominibus esse conspiciens, eum esse Christum putabat: Christum verò cum publicanis comedentem, inter peccatores ambulantem intuens, eum non Christum, sed esse prophetam credebatur. Sed dum per accessum temporis & Christus qui propheta esse putabatur, Christus est agnitus: & Ioannes qui Christus esse credebatur, propheta esse innouit, impletum est quod de Christo suus praecursor praedixit: Illum oportet crescere, me autem minui. In estimatione quippe populi & Christus crevit, quia agnitus est quod erat: &

1bidem

re, me autem minui. Quia in re quaerendum est in quo crevit Christus, in quo imminutus est Ioannes, nisi quoddam populus Joannis abstinentiam videns, remotionem hunc ab hominibus esse conspiciens, eum esse Christum putabat: Christum verò cum publicanis comedentem, inter peccatores ambulantem intuens, eum non Christum, sed esse prophetam credebatur. Sed dum per accessum temporis & Christus qui propheta esse putabatur, Christus est agnitus: & Ioannes qui Christus esse credebatur, propheta esse innouit, impletum est quod de Christo suus praecursor praedixit: Illum oportet crescere, me autem minui. In estimatione quippe populi & Christus crevit, quia agnitus est quod erat: &

1bidem

re, me autem minui. Quia in re quaerendum est in quo crevit Christus, in quo imminutus est Ioannes, nisi quoddam populus Joannis abstinentiam videns, remotionem hunc ab hominibus esse conspiciens, eum esse Christum putabat: Christum verò cum publicanis comedentem, inter peccatores ambulantem intuens, eum non Christum, sed esse prophetam credebatur. Sed dum per accessum temporis & Christus qui propheta esse putabatur, Christus est agnitus: & Ioannes qui Christus esse credebatur, propheta esse innouit, impletum est quod de Christo suus praecursor praedixit: Illum oportet crescere, me autem minui. In estimatione quippe populi & Christus crevit, quia agnitus est quod erat: &

1bidem

re, me autem minui. Quia in re quaerendum est in quo crevit Christus, in quo imminutus est Ioannes, nisi quoddam populus Joannis abstinentiam videns, remotionem hunc ab hominibus esse conspiciens, eum esse Christum putabat: Christum verò cum publicanis comedentem, inter peccatores ambulantem intuens, eum non Christum, sed esse prophetam credebatur. Sed dum per accessum temporis & Christus qui propheta esse putabatur, Christus est agnitus: & Ioannes qui Christus esse credebatur, propheta esse innouit, impletum est quod de Christo suus praecursor praedixit: Illum oportet crescere, me autem minui. In estimatione quippe populi & Christus crevit, quia agnitus est quod erat: &

1bidem

re, me autem minui. Quia in re quaerendum est in quo crevit Christus, in quo imminutus est Ioannes, nisi quoddam populus Joannis abstinentiam videns, remotionem hunc ab hominibus esse conspiciens, eum esse Christum putabat: Christum verò cum publicanis comedentem, inter peccatores ambulantem intuens, eum non Christum, sed esse prophetam credebatur. Sed dum per accessum temporis & Christus qui propheta esse putabatur, Christus est agnitus: & Ioannes qui Christus esse credebatur, propheta esse innouit, impletum est quod de Christo suus praecursor praedixit: Illum oportet crescere, me autem minui. In estimatione quippe populi & Christus crevit, quia agnitus est quod erat: &

1bidem

re, me autem minui. Quia in re quaerendum est in quo crevit Christus, in quo imminutus est Ioannes, nisi quoddam populus Joannis abstinentiam videns, remotionem hunc ab hominibus esse conspiciens, eum esse Christum putabat: Christum verò cum publicanis comedentem, inter peccatores ambulantem intuens, eum non Christum, sed esse prophetam credebatur. Sed dum per accessum temporis & Christus qui propheta esse putabatur, Christus est agnitus: & Ioannes qui Christus esse credebatur, propheta esse innouit, impletum est quod de Christo suus praecursor praedixit: Illum oportet crescere, me autem minui. In estimatione quippe populi & Christus crevit, quia agnitus est quod erat: &

1bidem

re, me autem minui. Quia in re quaerendum est in quo crevit Christus, in quo imminutus est Ioannes, nisi quoddam populus Joannis abstinentiam videns, remotionem hunc ab hominibus esse conspiciens, eum esse Christum putabat: Christum verò cum publicanis comedentem, inter peccatores ambulantem intuens, eum non Christum, sed esse prophetam credebatur. Sed dum per accessum temporis & Christus qui propheta esse putabatur, Christus est agnitus: & Ioannes qui Christus esse credebatur, propheta esse innouit, impletum est quod de Christo suus praecursor praedixit: Illum oportet crescere, me autem minui. In estimatione quippe populi & Christus crevit, quia agnitus est quod erat: &

1bidem

re, me autem minui. Quia in re quaerendum est in quo crevit Christus, in quo imminutus est Ioannes, nisi quoddam populus Joannis abstinentiam videns, remotionem hunc ab hominibus esse conspiciens, eum esse Christum putabat: Christum verò cum publicanis comedentem, inter peccatores ambulantem intuens, eum non Christum, sed esse prophetam credebatur. Sed dum per accessum temporis & Christus qui propheta esse putabatur, Christus est agnitus: & Ioannes qui Christus esse credebatur, propheta esse innouit, impletum est quod de Christo suus praecursor praedixit: Illum oportet crescere, me autem minui. In estimatione quippe populi & Christus crevit, quia agnitus est quod erat: &

1bidem

re, me autem minui. Quia in re quaerendum est in quo crevit Christus, in quo imminutus est Ioannes, nisi quoddam populus Joannis abstinentiam videns, remotionem hunc ab hominibus esse conspiciens, eum esse Christum putabat: Christum verò cum publicanis comedentem, inter peccatores ambulantem intuens, eum non Christum, sed esse prophetam credebatur. Sed dum per accessum temporis & Christus qui propheta esse putabatur, Christus est agnitus: & Ioannes qui Christus esse credebatur, propheta esse innouit, impletum est quod de Christo suus praecursor praedixit: Illum oportet crescere, me autem minui. In estimatione quippe populi & Christus crevit, quia agnitus est quod erat: &

1bidem

re, me autem minui. Quia in re quaerendum est in quo crevit Christus, in quo imminutus est Ioannes, nisi quoddam populus Joannis abstinentiam videns, remotionem hunc ab hominibus esse conspiciens, eum esse Christum putabat: Christum verò cum publicanis comedentem, inter peccatores ambulantem intuens, eum non Christum, sed esse prophetam credebatur. Sed dum per accessum temporis & Christus qui propheta esse putabatur, Christus est agnitus: & Ioannes qui Christus esse credebatur, propheta esse innouit, impletum est quod de Christo suus praecursor praedixit: Illum oportet crescere, me autem minui. In estimatione quippe populi & Christus crevit, quia agnitus est quod erat: &

1bidem

Joannes decrevit, quia cessavit dici quod non erat. Igitur quoniam & idem Joannes ideo in sanctitate perstitit, quia in cordis humilitate perduravit: & multi idcirco ceciderunt, quia apud semetipsos elata cogitatione tumuerunt, dicatur rectè: [*Omnis vallis implebitur, & omnis mons & collis humiliabitur*:] quia donum humiles accipiunt, quod à se corda superbientium repellunt. Sequitur: [*Et erunt prava in directa, & aspera in vias planas*.] Prava directa fiunt, cum malorum corda per injustitiam detorta, ad justitiæ regulam dirigitur. Et aspera in vias planas immutantur, cum immites atque iracundæ mentes per infusionem supernæ gratiæ ad lenitatem mansuetudinis redeunt. Quando enim verbum veritatis ab iracunda mente non recipitur, quasi asperitas itineris gressum pergentis repellit. Sed cum mens iracunda per acceptam mansuetudinis gratiam, correptionis vel exhortationis verbum recipit, ibi planam viam prædicator invenit, ubi prius præ asperitate itineris pergere, id est, prædicationis gressum ponere non valebat. Sequitur: [*Et videbit omnis caro salutare Dei*.] Quia omnis caro accipitur omnis homo, salutare Dei, videlicet Christum in hac vita omnis homo videre non potuit. Ubi ergo in hac sententia Propheta prophetiæ oculum nisi ad extremi iudicij diem tendit? Ubi cum apertis caelis, ministrantibus Angelis, confedentibus Apostolis, in sede maiestatis suæ Christus apparuerit, omnes hunc & electi & reprobi pariter videbunt: ut & iusti de munere retributionis sine fine gaudeant, & iniusti in ultione supplicij in perpetuum gemant. Nam quia ad hoc ista sententia tendit, quod in extremo examine ab omni carne videbitur, rectè subjungitur: [*Dicebat autem ad turbas, quæ exibant ut baptizarentur ab eo: Gemina viperarum, quis ostendit vobis fugere à ventura ira?*] Ventura enim ira, est animadversio ultionis extremæ: quam tunc fugere peccator non valet, qui nunc ad lamenta penitentiae non recurrit. Et notandum, quod male soboles malorum parentum actionem imitantes, gemina viperarum vocantur: quia per hoc quod bonis invident, eosque persequuntur, quod quibusdam mala retribuunt, quod læsiones proximis exquirunt, quoniam in his omnibus patrum suorum carnalium vias sequuntur, quasi venenati filij de venenatis parentibus nati sunt. Sed quia jam peccavimus, quia usu malæ consuetudinis involuti sumus, dicat quid nobis faciendum sit, ut fugere à ventura ira valeamus. Sequitur: [*Facite ergo fructus dignos penitentiae*.] In quibus verbis notandum est, quod amicus sponsi non solum fructus penitentiae, sed dignos penitentiae admonet esse faciendos. Aliud namque est penitentiae fructum facere, aliud dignum penitentiae fructum facere. Ut enim secundum dignos penitentiae fructus loquamur, sciendū est, quia quisquis illicita nulla commisit, huic jure conceditur ut licitis utatur: sicque pietatis opera faciat, ut tamen si noluerit, ea quæ mundi sunt, non relinquat. At si quis in fornicationis culpam, vel fornicatione, quod est gravius, in adulterium lapsus est, tantò à se licita debet abscindere, quantò se meminit & illicita perpetrasse. Neque enim par fructus boni operis esse debet ejus qui minus, & ejus qui amplius deliquit: aut ejus qui in nullis, & ejus qui in quibusdam facinoribus cecidit, & ejus qui in multis est lapsus. Per hoc ergo quod dicitur: [*Facite dignos fructus penitentiae*;] uniuscujusque conscientia convenitur: ut tantò majora quærat bonorum operum lucra per penitentiam, quantò graviora sibi intulit damna per culpam. Sed Judæi de generis nobilitate gloriantes, idcirco se agnosce-re peccatores nolabant, quia de Abraham stirpe descenderant. Quibus rectè dicitur: [*Et ne cæperitis dicere, Patrem habemus Abraham: dico enim vo-*

A bis, quia potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abraham.] Quid enim lapides, nisi corda Gentilium fuerunt, ad intellectum Dei omnipotentis insensibilia: sicut etiam quibusdam ex Judæis dicitur: *Auferam cor lapideum de carne vestra*. Nec immeritò lapidum nomine gentes significatæ sunt, quia lapides coluerunt. Unde scriptum est: *Similes illis fiant qui faciunt ea, & omnes qui confidunt in eis*. De quibus nimirum lapidibus filij Abraham facti sunt: quia dum dura corda Gentilium in Abraham semine, id est, in Christo crediderunt, ejus filij facti sunt, cujus semini sunt uniti. Unde & eisdem Gentibus per egregium prædicatorem dicitur: *Si autem vos Christi, ergo Abraham semen estis*. Si igitur nos per fidem Christi, Abraham jam semen existimus, Judæi propter perfidiam Abraham filij esse desierunt. Quia verò in illo tremendi examinis die, parentes boni malis filiis prodesse non possunt, testatur Propheta qui dicit: *Noe, Daniel & Job si fuerint in medio eorum, vivo ego, dicit Dominus Deus, quia filium & filiam non liberabunt: sed ipsi in justitia sua liberabunt animas suas*. Et rursum, quia boni filij nihil malis parentibus proficiunt, sed ad reatum potius malorum parentum proficiat bonitas filiorum, ipsa per se Veritas non credentibus Judæis dicit: *Si ego in Beelzebub ejicio demonia, filij vestri in quo ejiciunt? Ideo ipsi iudices vestri erunt*. Sequitur: [*Iam enim securus ad radicem arboris posita est. Omnis enim arbor non faciens fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur*.] Arbor hujus mundi est universum genus humanum. **C** Securus verò est Redemptor noster, qui velut ex manubrio & ferro tenetur ex humanitate, sed incidit ex divinitate. Quæ videlicet securus jam ad radicem arboris posita est: quia etsi per patientiam expectat, videtur tamen quid factura est. [*Omnis enim arbor non faciens fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur*.] quia unusquisque perverfus paratam citius gehennæ concremationem invenit, qui hic fructum boni operis facere contemnit. Et notandum, quod securum non juxta ramos positam, sed ad radicem dicit. Cum enim malorum filij rollantur, quid aliud quam rami infructuosæ arboris abscinduntur? Cum verò tota simul progenies cum parente tollitur, infructuosæ arbor à radice abscissa est, ne jam remaneat unde prava iterum soboles succrescat. In quibus Joannis Baptistæ verbis constat quod audientium corda turbata sunt, cum protinus subinfertur: [*Et interrogabant eum turbæ, dicentes: Quid ergo faciemus?*] Percussæ enim terrore fuerant, quæ consilium quærebant. Sequitur: [*Respondens autem dicebat illis: Qui habet duas tunicas, det non habenti: & qui habet escas, similiter faciat*.] Per hoc quod tunica plus est necessaria usui nostro, quam pallium, ad fructum dignum penitentiae pertinet, ut non solum exteriora quæque & minus necessaria, sed ipsa valde nobis necessaria dividere cum proximis debeamus, scilicet vel escam qua carnaliter vivimus, vel tunicam qua vestimur. Quia enim in lege scriptum est: *Diliges proximum tuum sicut teipsum*: minus **E** proximum amare vincitur, qui non cum eo in necessitate illius etiam ea quæ sibi sunt necessaria partitur. Idcirco ergo de dividendis cum proximo duabus tunicis datur præceptum, quia hoc de una dici non potuit; quoniam si una dividatur, nemo vestitur. In dimidia quippe tunica & nudus remanet qui accipit, & nudus qui dedit. Inter hæc autem sciendum est quantum misericordiæ opera valeant, cum ad fructus dignos penitentiae ipsa præ ceteris præcipiuntur. Hinc etiam per semetipsam Veritas dicit: *Dare elemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis*. Hinc rursus ait: *Dare, & dabitur vobis*. Hinc scriptum est: *Ignem ardentem exinguit aqua, & elemosyna resistit peccatis*.

Eccl. 3. d Hinc iterum dicitur: *Conclude elemosynam in sinu A*
Eccl. 29. b pauperis, & hac pro te exorabit. Hinc bonus pater
Tab. 4. b innocentem filium admonet, dicens: *Si multum tibi fuerit, abundanter tribue: si exiguum fuerit, etiam exiguum libenter stude impariri.* Ut autem quanta esset virtus in continentia, & susceptione indigentium Redemptor noster ostenderet, dicit:
Mat. 10. d *Qui recipit prophetam in nomine prophetae, mercedem prophetae accipiet: & qui recipit iustum in nomine iusti, mercedem iusti accipiet.* In quibus verbis notandum est, quia non ait, mercedem de propheta, vel mercedem de iusto, sed mercedem prophetae, atque mercedem iusti accipiet. Aliud est enim merces de propheta, aliud merces prophetae: atque aliud merces de iusto, aliud merces iusti. Quid est enim dicere, *Mercedem prophetae accipiet*, nisi quia is qui prophetam sua largitate sustentat, quamvis ipse prophetiam non habeat, apud omnipotentem tamen Dominum prophetiae praemia habebit? Iste enim fortasse iustus est, & fortasse adhuc pro iustitia loqui liberè non praesumit, iustitiae illius libertatem sibi participem facit; ut cum eo pariter iustitiae praemia recipiat, quem sustentando adjuvit, quatenus eandem iustitiam liberè loqui potuisset. Ille prophetiae spiritu plenus est, sed tamen corporeo eget alimento. Et si corpus non reficitur, certum est quòd vox ipsa subtrahatur. Qui ergo alimentum prophetiae propter hoc quòd propheta est, tribuit, prophetiae illius vires ad loquendum dedit. Cum propheta ergo mercedem prophetae recipiet; quia etsi spiritu prophetiae plenus non fuit, hoc tamen ante Dei oculos exhibuit, quod adjuvit. Hinc est quòd de quibusdam peregrinantibus fratribus Caio per Joannem dicitur: *Pro nomine enim Christi profecti sunt, nihil accipientes à Gentilibus.* Nos ergo debemus suscipere huiusmodi, ut cooperatores simus veritatis. Qui enim spiritalia dona habentibus, temporalia subsidia tribuit, in ipsis donis spiritalibus cooperatur existit. Nam cum pauci sint qui spiritalia dona percipiunt, & multi qui rebus temporalibus abundant; per hoc se divites virtutibus pauperum inserunt, quo eisdem sanctis pauperibus de suis divitiis solantur. Unde cum per Isaia vocem, de relictis Dominus Gentilitati, id est sanctae Ecclesiae, spiritalium virtutum merita, tanquam deserto arbuta promitteret, ulmum quoque pariter promisit, dicens: *Ponam desertum in stagna aquarum; & terram inviam in rivis aquarum: dabo in solitudine cedrum & spinam, myrtum & lignum olivae: ponam in deserto abietem, ulmum & buxum simul, ut videant & sciant, & recogitent & intelligant pariter.* Desertum quippe Dominus in stagna aquarum posuit, & terram inviam in rivis aquarum; quia Gentilitati, quae prius per ariditatem mentis nullos bonorum operum fructus ferebat, fluentia sanctae praedicationis dedit: & ipsa, ad quam prius pro asperitate suae siccitatis, via praedicatoribus non patebat, doctrinae postmodum rivus emanavit. Cui adhuc ex magno munere promittitur: *Dabo in solitudine cedrum & spinam.* Cedrum, quia magni odoris est, atque impatibilis naturae, iure accipimus in promissione. De spina verò, cum peccanti homini dictum sit: *Terra tua spinas & tribulos germinabit tibi;* quid mirum si sanctae Ecclesiae illud promittitur, quod peccanti homini pro poena multiplicatur? Sed cedri signantur nomine hi qui virtutes & signa exhibent in sua operatione, qui dicere cum Paulo valent: *Christi bonus odor sumus Deo.* Quorum corda ita in aeterno amore solidata sunt, ut eadem jam terreni amoris putredo nulla corrumpat. Per spinam verò signati sunt doctrinae spiritalis viri, qui dum de peccatis ac virtutibus differunt, & modò aeterna supplicia minantur, modò caelestis regni gaudia promittunt, corda audientium pungunt, sicque mentem dolore compunctionis perforant, ut ab eorum oculis quasi quidam sanguis animae, lacrymae decurrant. Myrtus verò temperativae virtutis est, ita ut dissoluta membra temperando constringat. Quid itaque per myrtum, nisi hi signati sunt, qui afflictionibus proximorum compati sciunt, eorumque tribulationem per compassionem temperant? juxta hoc quod scriptum est: *Gratias autem Deo, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra, ut possimus & ipsi consolari eos qui in omni pressura sunt.* Qui dum afflictis proximis verbum vel opem consolationis ferunt, eos proculdubio ad statum rectitudinis restringunt, ne immoderata tribulatione in desperationem solvantur. Quos autem per olivam, nisi misericordes accipimus? quia & Graecè oleos misericordia vocatur, & quasi olivae liquor, ante omnipotentis Dei oculos, misericordiae fructus lucet. Cui adhuc in promissione subjungitur: *Ponam in deserto abietem, ulmum & buxum simul.* Qui per abietem, quae valde crescendo ad aëris alta sustollitur, nisi hi designati sunt, qui intra sanctam Ecclesiam adhuc in terrenis corporibus positi, jam caelestia contemplantur? Et quamvis nascendo de terra exierunt, contemplantur tamen jam juxta aëthera verticem mentis extollunt. Et quid per ulmum, nisi saecularium mentes expressae sunt? Quae dum terrenis adhuc curis inserviunt, nullum virtutum spiritalium fructum ferunt. Sed etsi fructum proprium ulmus non habet, portare tamen vitem cum fructu solet: quia & saeculares viri intra sanctam Ecclesiam, quamvis spiritalium virtutum dona non habeant, dum tamen sanctos viros donis spiritalibus plenos sua largitate sustentant, quid aliud quam vitem cum botris portant? Buxus autem quos alios designat, quae in altum non proficit, & quamvis fructum non habeat, viriditatem tamen habet, nisi eos qui intra sanctam Ecclesiam adhuc ex aetatis infirmitate bona opera ferre non valent, sed tamen parentum fidelium credulitatem sequentes, fidem perpetuae viriditatis tenent? Postquam omnia aptè subjungitur: *Ut videant & sciant, & recogitent & intelligant pariter.* Ad hoc enim cedrus in Ecclesia ponitur, ut quisquis à proximo odorem virtutum spiritalium trahit, ipse quoque in aeternae vitae dilectione non torpeat, sed ad bonorum caelestium desideria ignescat. Ad hoc spina ponitur, ut qui praedicationis ejus verbo compunctus fuerit, ipse quoque exemplo illius discat corda sequentium praedicationis verbo compungere. Ad hoc myrtus ponitur, ut qui in ardore tribulationis ab ore vel opere proximi compatiens, temperamentum consolationis acceperit, ipse etiam discat quemadmodum afflictis proximis suae consolationis temperamentum proferat. Ad hoc oliva ponitur, ut qui alienae misericordiae opera cognoscit, discat quemadmodum debeat indigenti proximo & ipse misereri. Ad hoc abies ponitur, ut quisquis vim contemplationis ejus agnoverit, ipse quoque ad contemplanda aeterna praemia succendatur. Ad hoc ulmus ponitur, ut quisquis intuitus fuerit eum qui habere virtutum fructum spiritalium non valet, sed tamen eos qui spiritalibus donis pleni sunt, sustentat, ipse quoque sanctorum vitae quanta valet largitate inserviat, & caelestium bonorum botros quos gignendo non valet, sustentando ferat. Ad hoc buxus ponitur, ut qui habere multos adhuc in infirmitate positos vere fidei viriditatem considerat, etiam esse ipse infidelis erubescat. Bene ergo descriptis prius arboribus dicitur: *Ut videant & sciant, & recogitent & intelligant.* Ubi & aptè subjungitur. *Pariter:* quia cum intra sanctam Ecclesiam diversi hominum mores, diversi sunt ordines, necesse est ut omnes simul dis-

catis ac virtutibus differunt, & modò aeterna supplicia minantur, modò caelestis regni gaudia promittunt, corda audientium pungunt, sicque mentem dolore compunctionis perforant, ut ab eorum oculis quasi quidam sanguis animae, lacrymae decurrant. Myrtus verò temperativae virtutis est, ita ut dissoluta membra temperando constringat. Quid itaque per myrtum, nisi hi signati sunt, qui afflictionibus proximorum compati sciunt, eorumque tribulationem per compassionem temperant? juxta hoc quod scriptum est: *Gratias autem Deo, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra, ut possimus & ipsi consolari eos qui in omni pressura sunt.* Qui dum afflictis proximis verbum vel opem consolationis ferunt, eos proculdubio ad statum rectitudinis restringunt, ne immoderata tribulatione in desperationem solvantur. Quos autem per olivam, nisi misericordes accipimus? quia & Graecè oleos misericordia vocatur, & quasi olivae liquor, ante omnipotentis Dei oculos, misericordiae fructus lucet. Cui adhuc in promissione subjungitur: *Ponam in deserto abietem, ulmum & buxum simul.* Qui per abietem, quae valde crescendo ad aëris alta sustollitur, nisi hi designati sunt, qui intra sanctam Ecclesiam adhuc in terrenis corporibus positi, jam caelestia contemplantur? Et quamvis nascendo de terra exierunt, contemplantur tamen jam juxta aëthera verticem mentis extollunt. Et quid per ulmum, nisi saecularium mentes expressae sunt? Quae dum terrenis adhuc curis inserviunt, nullum virtutum spiritalium fructum ferunt. Sed etsi fructum proprium ulmus non habet, portare tamen vitem cum fructu solet: quia & saeculares viri intra sanctam Ecclesiam, quamvis spiritalium virtutum dona non habeant, dum tamen sanctos viros donis spiritalibus plenos sua largitate sustentant, quid aliud quam vitem cum botris portant? Buxus autem quos alios designat, quae in altum non proficit, & quamvis fructum non habeat, viriditatem tamen habet, nisi eos qui intra sanctam Ecclesiam adhuc ex aetatis infirmitate bona opera ferre non valent, sed tamen parentum fidelium credulitatem sequentes, fidem perpetuae viriditatis tenent? Postquam omnia aptè subjungitur: *Ut videant & sciant, & recogitent & intelligant pariter.* Ad hoc enim cedrus in Ecclesia ponitur, ut quisquis à proximo odorem virtutum spiritalium trahit, ipse quoque in aeternae vitae dilectione non torpeat, sed ad bonorum caelestium desideria ignescat. Ad hoc spina ponitur, ut qui praedicationis ejus verbo compunctus fuerit, ipse quoque exemplo illius discat corda sequentium praedicationis verbo compungere. Ad hoc myrtus ponitur, ut qui in ardore tribulationis ab ore vel opere proximi compatiens, temperamentum consolationis acceperit, ipse etiam discat quemadmodum afflictis proximis suae consolationis temperamentum proferat. Ad hoc oliva ponitur, ut qui alienae misericordiae opera cognoscit, discat quemadmodum debeat indigenti proximo & ipse misereri. Ad hoc abies ponitur, ut quisquis vim contemplationis ejus agnoverit, ipse quoque ad contemplanda aeterna praemia succendatur. Ad hoc ulmus ponitur, ut quisquis intuitus fuerit eum qui habere virtutum fructum spiritalium non valet, sed tamen eos qui spiritalibus donis pleni sunt, sustentat, ipse quoque sanctorum vitae quanta valet largitate inserviat, & caelestium bonorum botros quos gignendo non valet, sustentando ferat. Ad hoc buxus ponitur, ut qui habere multos adhuc in infirmitate positos vere fidei viriditatem considerat, etiam esse ipse infidelis erubescat. Bene ergo descriptis prius arboribus dicitur: *Ut videant & sciant, & recogitent & intelligant.* Ubi & aptè subjungitur. *Pariter:* quia cum intra sanctam Ecclesiam diversi hominum mores, diversi sunt ordines, necesse est ut omnes simul dis-

cant, dum in ea spiritales viri diversæ qualitatis, ætatis, & ordinis ad imitandum, simul videntur. Sed ecce nos dum monstrare ulmum quærimus, per multa arbuta longius evagati sumus. Ad hoc itaque propter quod Propheta testimonium protulimus, revertamur. Qui recipit prophetam in nomine prophetæ, mercedem prophetæ accipiet: quia etsi fructum ulmus non habet, vitem tamen cum fructibus portans, hæc ipsa sua efficit, quæ bene sustentat aliena.

Mat. 10. d Quia verò ad magna nos opera Joannes admonet, dicens: [*Facite fructus dignos penitentia.*] Et rursus: [*Qui habet duas tunicas, det non habenti: & qui habet escas, similiter faciat:*] jam patenter datur intelligi quid est quod Veritas dicit: *A diebus*

Mat. 11. b *Joannis Baptista usque nunc regnum caelorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Quæ superæ verba sententiæ nobis sunt magnopere perscrutanda. Nam

quærendum est, quo modo vim perpeti regnum caelorum possit. Quis enim caelo violentiam irrogat? Et rursum quærendum est, si pati vim regnum caelorum potest, cur eandem vim à diebus Joannis Baptista, & non etiam antè pertulerit? Sed cum lex dicat: Si quis hæc vel illa fecerit, morte moriatur; cunctis legentibus liquet, quia peccatores quosque pœna suæ leveritatis percudit, non autem per penitentiam ad vitam reduxit. Cum verò Joannes Baptista, Redemptoris gratiam præcurrens, penitentiam prædicat, ut peccator qui ex culpa mortuus est, per conversionem vivat, profectò à diebus Joannis Baptista regnum caelorum vim patitur. Quid est autem regnum caelorum, nisi locus justorum? Solis enim iustis caelestis patriæ præmia debentur, ut humiles, casti, mites atque misericordes ad gaudia superna perveniant. Cum verò quis vel superbiâ tumidus, vel carnis facinore pollutus, vel iracundia accensus, vel crudelitate impius, post culpas ad pœ-

nitentiam redit, & vitam æternam percipit, quasi in locum peccator intrat alienum. A diebus ergo Joannis Baptista regnum caelorum vim patitur, & violenti rapiunt illud: quia qui penitentiam peccatoribus indixit, quid aliud quam regno caelorum fieri violentiam docuit? Recogitemus ergo, fratres charissimi, mala quæ fecimus, & nosmetipsos assiduis lamentis atteramus. Hereditatem justorum, quam non tenuimus per vitam, rapimus per penitentiam. Vult à nobis omnipotens Deus talem violentiam perpeti. Nam regnum caelorum rapi vult nostris fletibus, quod nostris meritis non debetur. Ab spei ergo certitudine nulla nos malorum nostrorum qualitas, nulla quantitas frangat. Præstat magnam veniæ fiduciam latro ille venerabilis, qui non inde venerabilis, unde latro: nam latro ex crudelitate, venerabilis ex confessione. Cogitate ergo, cogitate quàm sint incomprehensibilia in omnipotenti Deo misericordiae viscera. Latro iste cruentis manibus abstractus à fauce itineris, suspensus est in patibulo crucis: ibi confessus, ibi sanatus est, ibi audire meruit: *Hodie mecum eris in paradiso.* Quid est hoc? Quis tantam bonitatem Dei dicere, quis æstimare sufficit? De ipsa pœna criminis pervenit ad præmia virtutis. Idcirco autem omnipotens Deus electos suos in quibusdam lapsibus cadere permittit, ut aliis in culpa jacentibus, si toto ad eum corde confurgant, spem veniæ redderet, & eis per lamenta penitentia jam caelestem patriam aperiret. Exerceamus ergo nosmetipsos in lamentis, extinguamus fletibus & dignis penitentia fructibus culpas, quas fecimus: ad veniam nobis tempora indulta non pereant: quia qui multos à suis iniquitatibus jam sanatos aspiciamus, quid aliud quam supernæ misericordiae pignus tenemus?

Finis primæ Partis Homiliarum in Evangelia.

